

Ovaj projekt sufinanciran je sredstvima Europske unije
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Naziv projekta: Strateški razvojni program općine Velika Ludina

Strateški razvojni program općine Velika Ludina 2015. - 2020.

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE 2014. - 2020.

Udio sufinanciranja: 85 % EU, 15 % RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

30.11.2016.

Projekt: Izrada Strateškog razvojnog programa Općine Velika Ludina 2015. - 2020., sufinanciran sredstvima Europske unije, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020.

Naručitelj i nositelj izrade: Općina Velika Ludina

Radna skupina za izradu i provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina za razdoblje 2015. – 2020.:

Dražen Pavlović, načelnik Općine Velika Ludina

Jelena Petreković, upravna referentica/tajnica Općine Velika Ludina

Vjekoslav Kamenščak, predsjednik Općinskog vijeća Općine Velika Ludina

Marijan Gašparec, predsjednik Udruge voćara i vinogradara Moslavine, Velika Ludina

Stevo Kovač, zamjenik predsjednika Općinskog vijeća Općine Velika Ludina

Hrvoje Plaščar, tajnik NK „Sokol“ Velika Ludina

Izrađivač: SI-MO-RA d.o.o., Rimska 28, 44 000 Sisak

Mario Čelan, direktor

Tatjana Puškarić, voditeljica odjela za strateško planiranje i ljudske resurse

Magdalena Došlović, suradnica za odnose s javnošću

Mario Baljak, stručni suradnik za energetska učinkovitost

Lektura: Nerina Sarkotić, prof.

U Velikoj Ludini, 30. studenoga 2016. godine

Sadržaj

PREDGOVOR	5
1. UVOD	6
2. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE	7
2.1. Strategije višeg reda i strateška uvjetovanost.....	7
2.2. Metodologija izrade	10
2.3. Organizacijska struktura tijela za izradu Strategije	10
2.4. Implementacija aktivnosti	11
3. ANALIZA STANJA.....	11
3.1. Geografsko-klimatske karakteristike i prirodni resursi	11
3.1.1. Geografske i klimatske karakteristike općine Velika Ludina	11
3.1.2. Prirodni resursi i kulturna dobra	13
3.2. Povijest općine Velika Ludina	16
3.3. Demografske karakteristike i kretanja	20
3.4. Tržište rada	23
3.4.1. Nezaposlenost	23
3.4.2. Zaposlenost	25
3.5. Društvena infrastruktura	26
3.5.1. Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje	26
3.5.2. Srednjoškolsko i visoko obrazovanje.....	27
3.5.3. Zdravstvo	27
3.5.4. Kultura	28
3.5.5. Sport	29
3.5.6. Organizacije civilnog društva.....	29
3.5.7. Marginalizirane skupine i socijalna politika.....	30
3.6. Komunalna i prometna infrastruktura	30
3.6.1. Prometna infrastruktura.....	30
3.6.2. Telekomunikacije.....	32
3.6.3. Opskrba energijom, vodoopskrba i odvodnja	34
3.6.4. Gospodarenje otpadom	35
3.7. Lokalno gospodarstvo	37
3.7.1. Poduzetništvo i obrti	37
3.7.2. Poslovne zone.....	40
3.7.3. Turizam	40

3.7.4.	Poljoprivreda	43
3.8.	Stanje okoliša.....	50
3.9.	Druga područja relevantna za razvoj.....	52
3.9.1.	Međuregionalna i međunarodna suradnja	52
3.10.	Analiza kapaciteta lokalne samouprave	52
4.	SWOT ANALIZA	53
5.	STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE VELIKA LUDINA	55
5.1.	Vizija	55
5.2.	Strateški okvir ciljevi – prioriteta - mjere	55
5.2.1.	Uvod	55
5.2.2.	Sažetak strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa Velika Ludina	56
5.2.3.	Obrazložnje strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina	58
5.3.	Usklađenost strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina s razvojnom strategijom Sisačko-moslavačke županije	83
5.4.	Baza projektnih ideja.....	84
6.	AKCIJSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA OPĆINE VELIKA LUDINA.....	86
7.	INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJE.....	94
7.1.	Provedba Strateškog razvojnog programa	94
7.2.	Tijela provedbe.....	94
7.2.1.	Radna skupina za izradu i provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina	94
7.2.2.	Općina Velika Ludina	94
7.2.3.	Upravni odjel	95
7.2.4.	Javne službe.....	96
7.2.5.	Javni sektor	96
7.2.6.	Civilno društvo.....	97
7.2.7.	Privatni sektor	97
7.3.	Financijski okvir	97
7.4.	Praćenje i vrednovanje	104
8.	ZAKLJUČAK.....	105
9.	PRILOZI.....	106
9.1.	Popis grafikona	106
9.2.	Popis slika	106

9.3.	Popis tabela	106
9.4.	Izvori podataka	107

PREDGOVOR

Poštovane, poštovani!

Pred nama je Strateški razvojni program Općine Velika Ludina za razdoblje od 2015. do 2020. godine. To je dokument gdje vi, građani ove općine, ali i svi drugi koji volite Veliku Ludinu i u njoj vidite svoj interes za život ili poslovanje možete naći sve podatke o sadašnjem stanju naše općine te mogućnostima razvoja sada i u skoroj budućnosti.

Općina Velika Ludina je u preko dvadeset godina svog postojanja dala maksimalan trud poboljšanju uvjeta života i rada na svom području, koristeći u tu svrhu najviše vlastitih proračunskih sredstava. Vrlo brzo svrstana je u red razvijenih općina i po proračunskim mogućnostima i po razvijenosti infrastrukture. Taj status dobro zvuči, ali je onemogućavao Općini da dobije više sredstava iz Državnog proračuna ili iz raznih ministarstava, agencija i pretpristupnih fondova EU. Određena sredstva smo uspjeli dobiti kroz razne programe, ali zbog našeg statusa većinu stvari morali smo odraditi oslanjajući se na vlastite proračunske prihode.

Velike mogućnosti za daljnji razvoj općine leže u sredstvima Europske unije i potporama za razvoj, kojima će Općina Velika Ludina moći pristupiti i imati velike šanse za realizaciju istih. Da bi se to ostvarilo potrebno je ostvariti određene preduvjete kao što su izrađeni kvalitetni projekti i strateški razvojni dokumenti, a upravo jedan važan planski dokument je i Strateški razvojni program općine Velika Ludina.

Mislim da je ovo vrlo kvalitetan dokument koji će nam dati okvire za daljnji razvoj, ali ne samo Općini Velika Ludina kao instituciji, nego i našim poduzetnicima, poljoprivrednicima, javnim ustanovama i svima onima koji imaju potrebu i želju ulagati na području naše općine. Stoga su svi oni i bili na određeni način pozvani da sudjeluju u kreiranju i stvaranju ovog dokumenta i preko svojih predstavnika u Radnoj skupini davali su svoje prijedloge i mišljenja.

Napominjem da sve financijske troškove vezane uz izradu ove Studije snosi Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju kroz sredstva ruralnog razvoja Europske unije.

Ovim putem, kao načelnik Općine zahvaljujem svima koji su sudjelovali u izradi ovog opsežnog dokumenta, a posebno Razvojnoj agenciji SI-MO-RA-i te naročito direktoru Mariju Čelanu i gospođi Tatjani Puškarić koji su nam pružili stručnu pomoć.

NAČELNIK

Dražen Pavlović

1. UVOD

Općina Velika Ludina smještena je u sjeverozapadnom dijelu Sisačko-moslavačke županije.

Područje općine Velika Ludina graniči s općinom Križ, odnosno Zagrebačkom županijom na zapadu te Čazmom, odnosno Bjelovarsko-bilogorskom županijom na sjeveru. Na istočnoj strani područje općine graniči s Popovačom, a na južnoj i jugozapadnoj strani sa Siskom i općinom Martinska Ves.

Povoljan položaj i dobra prometna povezanost, relativno niska gustoća naseljenosti te kvalitetan i očuvan okoliš predstavljaju glavne prostorne i razvojne resurse općine.

Na području općine u 12 naselja, prema popisu iz 2011. godine živi 2625 stanovnika, odnosno 1,50 % od ukupnog stanovništva Sisačko-moslavačke županije.

Područje općine zauzima površinu od 103,6 km² odnosno 2,3 % ukupne površine Sisačko-moslavačke županije koja iznosi 4463,1 km². Prema površini, općina je među manjima u županiji.

Slika 1

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

2. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE

Strateški razvojni program općine Velika Ludina je planski dokument u kojem su definirani najvažniji ciljevi i prioritete razvoja u razdoblju od 2015. do 2020. godine. Usklađen je s mogućnostima Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. te drugim raspoloživim dokumentima na županijskoj, nacionalnoj i EU razini.

Analizom svih relevantnih područja, utvrđeno je trenutačno stanje lokalnog gospodarstva, demografskih kretanja, komunalne i društvene infrastrukture te kapaciteta lokalne samouprave. Nakon toga su utvrđeni ciljevi koji se trebaju postići do 2020. godine kako bi se potaknuo razvoj općine.

U ovom dokumentu je definirana vizija razvoja općine Velika Ludina koja predstavlja željeno stanje razvoja općine na kraju promatranog petogodišnjeg razvoja i ostvarenja svih zacrtanih ciljeva. Radi lakšeg ostvarenja zacrtanih ciljeva, u Strateškom razvojnem programu općine Velika Ludina određene su odgovornosti pojedinih subjekata, definiran je plan njihovog ostvarenja te su identificirani potencijalni izvori financiranja za različite projekte.

Punopravnim članstvom u Europskoj uniji Republika Hrvatska je preuzela obvezu usuglašavanja vlastitih strateških dokumenata s onima na europskoj razini. Gledajući na nacionalnoj razini, prilikom izrade strateških dokumenata nužno je ostvariti njihovu konzistentnost na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Prilikom izrade Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina poštovano je ovo načelo, stoga je on usuglašen sa sličnim strateškim dokumentima na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini.

2.1. Strategije višeg reda i strateška uvjetovanost

U procesu izrade strateških dokumenata bitno je osigurati njihovu usklađenost sa strateškim dokumentima usvojenim od tijela više razine, tj. sa strateškim dokumentima višeg reda.

Kao punopravna članica Europske unije, Republika Hrvatska preuzela je obvezu usuglašavanja nacionalnih strategija s onima na europskoj razini. Nadalje, strateški dokumenti jedinica regionalne samouprave moraju biti usuglašeni s nacionalnima, dok strateški dokumenti jedinica lokalne samouprave moraju biti sukladni onima na županijskoj razini.

Poštivanjem ovoga principa cjelokupni sustav strateškog planiranja je koherentan, tj. zacrtani strateški ciljevi se ostvaruju kako na najvišoj tako i na onoj najnižoj razini.

Gledajući učinak ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju s institucionalnog aspekta, valja istaknuti kako Europska unija putem svojih smjernica zastupa decentralizaciju, regionalni razvoj te koheziju svih regija i država članica.

Strategija razvoja Europske unije (trenutno važeća strategija je Europa 2020) te strateške smjernice za korištenje fondova (trenutno je važeći Zajednički strateški okvir 2014. - 2020.) su krovni dokumenti za izradu sektorskih strategija i operativnih programa. Sukladnost razvojnih ciljeva u Zajedničkom strateškom okviru 2014. - 2020. osigurana je definiranjem tematskih cjelina u koje države članice usmjeravaju sredstva dodijeljena iz ESI fondova. Financiranje i provođenje nacionalnih razvojnih ciljeva država članica odvija se korištenjem ESI fondova. Međutim, valja naglasiti kako su prihvatljivi samo oni projekti koji se uklapaju u tematske cjeline definirane u Zajedničkom strateškom okviru i uredbama o fondovima. Države članice vlastitim sredstvima financiraju samo ona područja koja se ne mogu svrstati niti u jednu tematsku cjelinu Zajedničkog strateškog okvira 2014. - 2020.

Dokumenti koji su rezultat konsenzusa između Europske komisije i svake države članice su Operativni programi i Partnerski sporazum.

Na nacionalnoj razini, svaka država članica samostalno izrađuje strategije razvoja i definira strateške okvire. Njima se utvrđuju područja od nacionalnog interesa te smjer daljnjeg društvenog i gospodarskog razvoja. Uvažavajući navedenu hijerarhiju, izrada strateških razvojnih dokumenata se dalje odvija na regionalnoj i lokalnoj razini.

Sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj sastoji se od sljedećih povezanih sastavnica:

- Sektorske strategije RH – donose ih Vlada i Sabor Republike Hrvatske (npr. Strategija pametne specijalizacije, Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014. - 2020., Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. - 2020., Strategija prometnog razvoja RH 2014. - 2030., itd.)
- Županijske razvojne strategije – donose ih Županije u suradnji s jedinicama lokalne samouprave
- Strategije razvoja gradova i općina – donose ih jedinice lokalne samouprave u suradnji sa zainteresiranim dionicima (udruge civilnog društva, gospodarstvenici, lokalno stanovništvo)

Prema tome, Strateški razvojni program općine Velika Ludina za programsko razdoblje od 2015. do 2020. godine usklađen je s ovim dokumentima donesenim na regionalnoj i lokalnoj razini:

- Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2011. - 2013.¹;
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2014. - 2020.;
- Strategija razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2014. - 2020. godine;
- Poljoprivredna razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije
- Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije
- Plan razvoja socijalnih usluga Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2015. - 2020. godine
- Akcijski plan energetske učinkovitosti Sisačko-moslavačke županije 2016. - 2018. godine
- Lokalna razvojna strategija LAG-a Moslavina 2014. – 2020.
- Prostorni plan uređenja općine Velika Ludina

Osim toga, Strateški razvojni program općine Velika Ludina je na izravan ili neizravan način usklađen s ovim strateškim dokumentima donesenim na nacionalnoj razini:

- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske²;
- Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske³;
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske⁴;
- Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske⁵;
- Industrijska strategija Republike Hrvatske⁶;
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske⁷;
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske⁸

¹ Prema uputama Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, županijskim razvojnim strategijama produljeno je vrijeme važenja na 2014, 2015. i 2016. godinu.

² Dostupno na: https://razvoj.gov.hr/UserDocImages//arhiva//STRATEGIJA_REGIONALNOG_RAZVOJA.pdf

³ Dostupno na: <http://www.mps.hr/default.aspx?id=3652>

⁴ Dostupno na: <http://www.mint.hr/UserDocImages/Strategija-turizam-2020-editfinal.pdf>

⁵ Dostupno na: <http://www.minpo.hr/UserDocImages/Strategy-HR-Final.pdf>

⁶ Dostupno na: www.mingo.hr/userdocsimages/industrija/Industrijska_strategija.docx

⁷ Dostupno na: <http://oie.mingo.hr/default.aspx?id=80>

⁸ Dostupno na: <https://www.azvo.hr/hr/novosti/1061-strategija-obrazovanja-znanosti-i-tehnologije>

Izradom Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina dan je cjelovit uvid u trenutno stanje te su prepoznate najvažnije razvojne potrebe. Zahvaljujući njemu bit će olakšano planiranje proračuna i alokacija proračunskih sredstava za razvojne projekte koji će najviše pridonijeti razvoju općine. Na taj način, općina će biti u stanju prevladati sve razvojne prepreke i uspješno iskoristiti sve razvojne prilike s kojima će se susresti u narednom programskom razdoblju.

2.2. Metodologija izrade

Budući da u Republici Hrvatskoj ne postoje zadani pravilnici koji propisuju obvezni sadržaj i strukturu strateških dokumenata lokalnog značenja, prilikom izrade ovog dokumenta kao smjernica su korišteni nautci Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 153/10; u daljnjem tekstu: Pravilnik) i Smjernice za izradu Županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe (MRRFEU, rujan 2015.). Premda se navedeni dokumenti odnose na razvojne dokumente na županijskoj razini, njihove smjernice mogu se primijeniti i prilikom izrade razvojnih dokumenata jedinica lokalne samouprave.

2.3. Organizacijska struktura tijela za izradu Strategije

Za potrebe izrade Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina ustrojen je radni tim. Radi se o operativnom tijelu sastavljenom od predstavnika Općine. Prilikom izrade ovoga dokumenta ono je surađivalo s konzultantom u vidu koordinacije drugih sudionika i dostave raspoloživih podataka o stanju u općini.

Odlukom načelnika Općine imenovani su članovi radne skupine za izradu i provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina za razdoblje 2015. - 2020. godine, a čine ga sljedeći članovi:

Dražen Pavlović, načelnik Općine Velika Ludina

Jelena Petreković, upravna referentica/tajnica Općine Velika Ludina

Vjekoslav Kamenščak, predsjednik Općinskog vijeća Općine Velika Ludina

Marijan Gašparec, predsjednik Udruge voćara i vinogradara Moslavine, Velika Ludina

Stevo Kovač, zamjenik predsjednika Općinskog vijeća Općine Velika Ludina

Hrvoje Plaščar, tajnik NK „Sokol“ Velika Ludina

2.4. Implementacija aktivnosti

Preduvjet za početak provođenja aktivnosti predloženih u Strateškom razvojnom programu općine Velika Ludina je usvajanje samog dokumenta od strane Općinskog vijeća. Time se samom dokumentu daje legitimnost koja je neophodna za provedbu aktivnosti. Za uspješnu realizaciju aktivnosti potrebno je osigurati dostatna financijska sredstva putem proračunskog planiranja. Na taj će se način olakšati ostvarenje strateških ciljeva budući da će za svaku aktivnost biti predviđeni izvori financiranja. Zbog toga bi proračun općine Velika Ludina za naredne fiskalne godine trebao biti povezan s izradom godišnjih planova aktivnosti.

Kako bi se sam dokument uspješno implementirao, predviđena je izrada Akcijskog plana provedbe strateškog razvojnog programa. Radi se o operativnom dokumentu u kojem su navedeni projekti koje jedinica lokalne samouprave namjerava realizirati u referentnom razdoblju. Pripremljenost, prihvatljivost i izvedivost predstavljaju samo neke od kriterija prilikom odabira onih projekata koji se namjeravaju realizirati. Međutim, budući da sredstva u općinskom proračunu nisu dostatna za provedbu svih predloženih projekata, najvažniji kriterij za odabir projekata bit će mogućnost njihovog financiranja sredstvima iz europskih fondova, ponajprije Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. Zahvaljujući konstruktivnim prijedlozima članova radnog tima i postizanjem međusobnog konsenzusa, utvrđeni su glavni razvojni ciljevi općine Velika Ludina do 2020. godine.

3. ANALIZA STANJA

3.1. Geografsko-klimatske karakteristike i prirodni resursi

3.1.1. Geografske i klimatske karakteristike općine Velika Ludina

Slika 2: Geografski položaj općine Velika Ludina

Općina Velika Ludina je smještena u sjeverozapadnom dijelu Sisačko-moslavačke županije. Područje općine Velika Ludina graniči s općinom Križ, odnosno Zagrebačkom županijom na zapadu te Čazmom, odnosno Bjelovarsko-bilogorskom županijom na sjeveru. Na istočnoj strani područje općine graniči s Popovačom, a na južnoj i jugozapadnoj strani sa Siskom i općinom Martinska Ves.

Položaj općine Velika Ludina u okvirima Sisačko-moslavačke županije specifičan je zbog njenog rubnog položaja, a vezano s time i njene kvalitetne prostorne i prometne povezanosti s drugim dijelovima Hrvatske. Dominantni prometni koridor proteže se u smjeru zapad - istok duž županijske ceste Ž3124 uz koju se razvija linearna konurbacija koja obuhvaća potez Ivanić Grad - Kutina - Novska - Nova Gradiška.

Područje općine dobro je prometno povezano sa susjednim općinama i gradovima: Križem i Ivanić Gradom na zapadu, Popovačom i Kutinom na istoku te Čazmom na sjeveru.

Povoljan položaj i dobra prometna povezanost, relativno niska gustoća naseljenosti te kvalitetan i očuvan okoliš predstavljaju glavne prostorne i razvojne resurse općine.

Na području općine u 12 naselja, prema popisu iz 2011. godine živi 2625 stanovnika, odnosno 1,50 % od ukupnog stanovništva županije. Prema broju stanovnika općina je među manjima u županiji.

Područje općine zauzima površinu od 103,6 km² odnosno 2,3 % ukupne površine Sisačko-moslavačke županije koja iznosi 4463,1 km². Prema površini, općina je među manjima u županiji.

Prosječna gustoća naseljenosti na području općine iznosi 27,69 st./km². Gustoća naseljenosti na području županije je 56,26 st./km², dok je prosječna gustoća naseljenosti u Hrvatskoj 85 st./km².

Općina Velika Ludina pripada III. skupini razvijenosti, čiji je indeks razvijenosti između 75 i 100 % prosjeka Republike Hrvatske. Uz Veliku Ludinu, toj skupini pripada još 5 jedinica lokalne samouprave (Lekenik, Popovača, Lipovljani, Kutina i Sisak). Zajedno zauzimaju 30,70 % površine županije i u njima živi 54,83 % stanovništva.

Južni dio područja općine, u površini od cca 16 km², zauzima poplavno područje Lonjskog polja.

Prostor općine jasno je diferenciran na dva karakteristična zemljopisna područja. Sjeverni dio

općine zauzimaju brežuljci i obronci niske Moslavačke gore. Karakteristični brežuljkasti reljef obilježavaju izmjene šumskih i poljoprivrednih područja. Naselja su smještena u udolinama. Krajoblik je na taj način sačuvan u svom izvornom izgledu. Ta je odlika ujedno i najveća vrijednost prostora općine.

Južni dio općine zauzima prisavska ravnica omeđena rijekom Česmom na zapadu i Lonjom na jugu. U ovom prostoru smješteno je samo jedno naselje: selo Okoli. U kontaktnom području brežuljaka Moslavačke gore i prisavske ravnice smješten je prometno-infrastrukturni koridor: autocesta D4, željeznička pruga, županijska cesta Ž3124, plinovodi, naftovodi i dalekovodi.

Današnjim granicama općine Velika Ludina obuhvaćeno je 12 naselja: Gornja Vlahinička, Grabričina, Grabrov Potok, Katoličko Selišće, Kompator, Ludinica, Mala Ludina, Mustafina Klada, Okoli, Ruškovića, Velika Ludina i Vidrenjak.

Područje Velike Ludine karakterizira umjerena kontinentalna klima s toplim ljetima i umjereno hladnim zimama sa snježnim padalinama. Najviše padalina ima u kasno proljeće, rano ljeto i jesen, a najmanje u zimi i u rano proljeće. Podneblje cijelog područja odlikuje se umjerenom vlažnošću s izrazitim, ali ne posebno dugim hladnim razdobljem godine. Prosječna godišnja temperatura iznosi 11 °C. Prosječna temperatura toplih razdoblja iznosi 22 °C, dok je srednja temperatura hladnijih mjeseci između -3 °C i 18 °C, ovisno o nadmorskoj visini. Prosječan godišnji broj oblačnih dana je 125, dok ukupna prosječna godišnja količina oborina iznosi oko 900 mm. Godišnji broj sunčanih sati iznosi 1700 - 2000 sati. Prosječna godišnja relativna vlaga iznosi 78 %, s variranjem između srednje i jako visoke tijekom godine.

3.1.2. Prirodni resursi i kulturna dobra

Vodne površine

Vodne površine na području općine obuhvaćaju vodotoke rijeke Česme i potoka Ludinica, Peščenica i Vlahinička.

Na području naselja Katoličko Selišće i Mala Ludina izgrađeno je više manjih akumulacija za navodnjavanje, a na potocima Ludinica, Peščenica i Vlahinička planirana je gradnja akumulacija za navodnjavanje. Površina vodnog lica postojećih i planiranih akumulacija

prikazana je na kartografskim prikazima 1. Korištenje i namjena površina i 2.4. Uređenje režima voda.

Zaštićena područja

Na području općine Velika Ludina nalaze se sljedeća područja zaštićena temeljem Zakona o zaštiti prirode:

- Regionalni park Moslavačka gora, preventivno zaštićen 2007. godine
- Park prirode Lonjsko polje, zaštićen 1990. godine

Za zaštitu i očuvanje temeljnih vrijednosti područja parka prirode Lonjsko polje najvažnija je provedba njegovog prostornog plana područja posebnih obilježja i plana upravljanja.

Na području općine Velika Ludina, sukladno Uredbi o proglašenju ekološke mreže (NN 109/07) nalaze se:

- područje ekološke mreže važno za divlje svojte i stanišne tipove pod nazivom Lonjsko polje HR2000416
- međunarodno važno područje za ptice Donja Posavina HR1000004
- točkasti lokalitet ekološke mreže Ludina HR2000828.

Područje Parka prirode Lonjsko polje

Južni dio područja općine, u površini od cca 16 km², zauzima poplavno područje Lonjskog polja.

Regionalni park Moslavačka gora

Regionalni park Moslavačka gora prostire se kroz grad Čazmu i općine Popovača i Velika Ludina. Moslavačka gora nalazi se u središnjoj Hrvatskoj na granici Bjelovarsko-bilogorske županije i Sisačko-moslavačke županije. Spada u staro ulegnuto gromadno gorje paleološkog nastanka bogato rudnim bogatstvom (granitom te nalazištima nafte i plina). Najviši vrh je Humka 489 m n. v. Značajni vrhovi još su: Vis (444 m n. v.), Kaluđerov grob (437 m n. v.) i Mjesec (354 m n. v.). Površina Moslavačke gore iznosi oko 1350 km².

Moslavačka gora je od 2007. godine prvi hrvatski Regionalni park, zaštićeno područje na petnaestak tisuća hektara poljoprivredno-šumske površine. Obiluje raznolikim šumskim vrstama, očuvanim potočnim dolinama i travnjacima s brojnim i raznolikim biljnim i životinjskim vrstama, geološkom raznolikošću te kulturno-povijesnim znamenitostima.

Kulturna dobra

Na području Velike Ludine od povijesnih znamenitosti važno je spomenuti staru utvrdu Košutgrad koja je slabo očuvana. U boljem je stanju srednjovjekovna građevina Jelengrad te ostaci franjevačkog samostana Podgrađe. Od sakralnih objekata vidljivi su jedino obrisi temelja crkve Sv. Marije.

Kulturna dobra upisana u Registar nepokretnih kulturnih dobara u grupi sakralnih građevina:

- župna crkva Sv. Mihovila s kapelicama-pokloncima Sv. Josipa i Sv. Terezije u grupi fortifikacijskih građevina
- stari grad Košutgrad s pripadajućom arheološkom zonom
- stari grad Jelengrad s pripadajućom arheološkom zonom

Slika 3

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Kulturna dobra zaštićena rješenjem o preventivnoj zaštiti i u postupku upisa u Registar su:

- u grupi povijesnih naselja i dijelova naselja seosko-gradskih obilježja:
 - povijesno središte naselja Velika Ludina
- u grupi arheoloških lokaliteta:
 - lokalitet nekadašnjeg utvrđenog franjevačkog samostana Podgrađe (mađ. Varallya)

- lokalitet srednjovjekovnog naselja s crkvom Blažene Djevice Marije neposredno uz samostanski kompleks uz potok Pogradska, na katastarskom području sela Ruškovića
- u grupi povijesne sakralne građevine:
 - kapela Presvetog Trojstva u selu Gornja Vlahinička
 - kapela Krvi Kristove u selu Okoli
 - kapela Ranjenog Isusa u Velikoj Ludini
 - raspelo u selu Okoli
- u grupi povijesne stambene građevine:
 - kurija župnog dvora u Velikoj Ludini
 - stambena tradicijska katnica u središtu sela Okoli.

3.2. Povijest općine Velika Ludina

Povijesni izvori govore o postojanju organiziranih naselja na ovom području u 14. st., a većina naselja pod današnjim imenima zabilježena je popisom stanovništva 1704. godine (osim Grabričine i Ruškovića). Prema tom popisu ovo područje bilo je nastanjeno hrvatskim stanovništvom sa 139 obitelji.

Košutgrad između Kopčić brda i Dabčeve Kose zapisan je 1334. godine u popisu crkvenih župa gdje se spominje da pod Košučakom postoji kapela čazmanskog arhiđakonata. Kako se 1334. godine spominje postojanje kapele i podgradskog naselja, za pretpostaviti je da je utvrda postojala već u 13. stoljeću. Naseljeni dio ispod Košutgrada, kuda je tekao potok Podgradski jarak, zvao se Podgradska. Podgradska je bilo naselje ispod grada koje su naseljavali uglavnom obrtnici i trgovci koji su pored svojih kuća i vrtova imali radnje i trgovine.

Čini se da je tu postojala i župna crkva Sv. Martina, budući da se spominje u Moslavini 1334. godine. Područje toga naselja u Moslavini nije moglo biti veliko zato što ispod grada nije bilo većeg prostora. Otuda se vidi da je tu stanovništvo bilo gusto naseljeno već oko 1334., a 1501. godine bilo je još bogatije, obzirom da je osim župnika imalo i kapelana. Krajem 14. st. Ivan Čupor, sin Stjepana iz Moslavine spominje se kao vlasnik Podgradske. Demetrije II Čupor Moslavački bio je biskup zagrebački od 1442. do 1465. godine. U tom je vremenu dao izgraditi franjevački samostan s crkvom svete Marije u Podgradskoj (između

današnje Ruškovice i Kopčić brda uz Podgradski jarak). Na dijelu samostanskih posjeda nastalo je današnje naselje Kompator (comune patrum ili compatres).

Jedno od objašnjenja naziva mjesta je i prema latinskoj riječi cumpater - kum, smatrajući da je jedan od prvih naseljenika bio mnogima kum.

Godine 1750. popisano je 16 obitelji porijeklom iz okoline, iz Gorskog kotara, Like i Karlovca, a već 1850. godine bilo je samo 5 obitelji.

Uz samostan su se vezivale materijalna i duhovna kultura okolnih naselja. Devedeset godina postojanja i djelovanja franjevačkog samostana na ovom području ostavilo je ovdje pozitivne tragove. Franjevci su širili pismenost, kulturu, podizali gospodarstvo i poticali naseljavanje ovog kraja.

Ugarsko-hrvatski kralj Vladislav daruje 1493. godine posjed Podgradska Tomi Bakocsu. Tijekom 15. st. sve češći su upadi Turaka u područja Moslavine. U to je vrijeme vlasnik moslavačkih posjeda bio Petar II Erdödy.

Poslije hrvatsko-ugarske nagodbe 1868. godine kojom je Hrvatska bila izručena Mađarskoj, a posebno u doba apsolutističkog banovanja Khuena Hederwaryja, u Moslavinu doseljavaju mnogi stranci iz monarhije te se pokušavaju zatrti hrvatski jezik i kultura. Česi su za 1 jutro svoje prodane zemlje u Češkoj mogli kupiti 12 jutara zemlje u Moslavini. Najviše ih je doselilo u Katoličko Selište i Ludinu, gdje su imali prosvjetna društva i školu. Zbog takvih pogodnosti za doseljenike iz drugih krajeva Ugarsko-Hrvatske Monarhije, Moslavina je 1900. godine imala svega 60 % Hrvata. 1903. godine održavaju se antimadžarske demonstracije i u Ludini Hrvati uništavaju mađarske grbove i natpise i ispisuju parole "Hrvatska Hrvatima!" Južna strana Moslavačke gore bila je branjena utvrdom Moslavina, a sjeverna Klisom kod Oštrog zida. Tako je Moslavačka gora bila okružena utvrđenim gradovima pa je nazivaju "Zaprto gorom" ili "Mons Claudius". To je svakako prihvatljivije mišljenje od onoga koje taj naziv stavlja u vezu s rimskim carem Klaudijem.

Košutgrad, Ruškovica

Za utvrdu Košutgrad (*Cosucsak*) se zna da je bila smještena u šumi Južna Garjevica, u zapadnom dijelu Moslavačke gore između Kopčić brda i Dapčeve kose i u blizini izvora Podgradskog potoka. Najbliže je naselje Mustafina Klada. Postojala je u srednjem vijeku, od 13 st. do pada u ruke Turaka, nakon čega je srušena i nikad nije obnovljena. Bila je u vlasništvu Čupora Moslavačkih i potom Erdödyja. Sačuvan je samo jedan komad zida, ali se

prema tragovima na terenu mogao približno rekonstruirati njezin tlocrt ovalnog oblika (promjera 23 m), okružen dubokom grabom i nasipom. Na jednom je kraju postojalo naselje koje se zvalo Podgrađe (a još i Podgradska odnosno Warallya).

Ono je također bilo okruženo grabama, a preko pokretnog mosta se prelazilo u zamak. U Podgrađu je bio franjevački samostan s crkvom Sv. Marije, a od izgradnje do rušenja prošlo je tek 90 godina.

Sačuvani zidni fragment u Košutgradu je od kamena, a na lokalitetu ima dosta razbacanih opeka. Iako se utvrda prvi put spominje 1334. godine, oblik zemljane utvrde, format opeke i način izvedbe upućuju na romaniku.

Naselje ispod utvrde upućuje na to da je vjerojatno riječ o utvrdi iz 13. st. Od stručnjaka su prvi Košutgrad 1978. godine obišla dva istraživača iz Bjelovara (Z. Lovrenčević i V. Megla) koji su snimili stanje i napravili tlocrt nekadašnje građevine.

Jelengrad

Dobro očuvani ostaci utvrđenog grada Jelengrada postoje i danas na Moslavačkoj gori. Prema arheološkim promatranjima utvrđeno je da je izgrađen u 13. stoljeću, a to se mišljenje uvriježilo i u literaturi o Jelengradu, no u pisanim izvorima spominje se prvi put u darovnici Jurja Čupora Moslavačkog pavlinskom samostanu 22. siječnja 1460. godine (darovnica je napisana «In castro nostro Szarwasko»). Iako u literaturi prednjači mišljenje da je izgrađen tek nakon tatarskih provala, bez arheoloških iskapanja i nedostatka izvora teško je točno utvrditi postanak ove utvrde.

Jelengrad je bio sjedište Čupora Moslavačkih, obitelji koja je dugi niz godina vladala većim dijelom ovih prostora i dala nekoliko istaknutih osoba (npr. bana Pavla Čupora te zagrebačkog biskupa Demetrija II. (1442. - 1465.). Nakon smrti posljednjeg Čupora, Stjepana 1492. godine, u ove prostore dolazi porodica Erdödy. Iako je Stjepan Čupor oporukom ostavio svoje posjede rođacima i crkvi, posebno pavlinskom samostanu na Moslavačkoj gori, kralj Vladislav II. daje njegove posjede 1493. godine ostrogonskom biskupu Tomi Bakaču Erdödyju. Porodica Erdödy se više oslanja na utvrdu Moslavina, nego na Jelengrad pa on lagano zamire te završava kao i svi moslavački burgovi - osvajaju ga Osmanlije koji kratko vrijeme na njemu drže svoju posadu. Od 16. stoljeća Jelengrad je zaboravljen i prepušten propadanju.

Uz ostatke Garić grada, Jelengrad je drugi očuvani burg u Moslavačkoj gori, samo što u njegovu slučaju nisu očuvane unutarnje zgrade, već samo vanjske zidine. Doduše, postoje naznake neke unutrašnje arhitekture, a jasno se vidi gdje su bili opkop, most i ulaz. Opis ostataka Jelengrada zabilježen je već početkom 20. stoljeća u putopisu Dragutina Hirca.

Povijest ustrojstva općine

Općim napretkom u vrijeme Marije Terezije ubrao se razvitak moslavačkih naselja. Tako Velika Ludina krajem 17. i sredinom 18. stoljeća postaje općinsko središte. Kotar je novoizgrađeni dvorac Erdödy, a županija Križevci. Tako ostaje do 1886. godine kada Bjelovar dobiva nove upravne funkcije, pa nastaje Bjelovarsko-križevačka županija sa sjedištem u Bjelovaru. Takav ustroj ostaje do stvaranja Kraljevine Srba Hrvata i Slovenaca. Vidovdanskim ustavom iz 1921. godine uvedeno je unitarno centralističko uređenje. Kralj Aleksandar 1922. godine donosi Uredbu o podjeli zemlje na 33 oblasti, od kojih je 6 u Hrvatskoj. Ludina je i dalje općina i ostaje u kotaru Kutina unutar osječke oblasti. Nakon atentata na Stjepana Radića, kralj Aleksandar uvodi diktaturu, a 1929. se godine ime države mijenja u Kraljevina Jugoslavija (1929. godine). Država je podijeljena na 9 banovina s banom kojeg postavlja kralj. Općina Velika Ludina pripadala je kotaru Kutina i Savskoj banovini sa sjedištem u Zagrebu. Tako ostaje do 10. 4. 1941. godine kada je proglašena Nezavisna Država Hrvatska. Općina Ludina je tada unutar kotara Kutina i županije zagrebačke do 1945. godine i pada NDH.

Ludina je u tom periodu u samom početku imala Narodnooslobodilački odbor, nakon toga Općinski odbor, a kotar je bio u Kutini. Integracijom 1963. godine manje općine pa time i Velika Ludina postaju dio novoustrojene općine Kutina. U Velikoj Ludini u tom periodu djeluje Mjesni ured. Iza prvih demokratskih i višestranačkih izbora u proljeće 1990. godine dolazi do bitnih promjena. Referendumom je izglasano odcjepljenje od SFRJ. Sabor kao najveće predstavničko tijelo proglasilo je prestanak djelovanja Socijalističke Republike Hrvatske i proglašava Republiku Hrvatsku sa svim državnim obilježjima. Novim ustrojem 1993. godine Velika Ludina postaje općina, a županija je Sisačko-moslavačka sa sjedištem u Sisku.

3.3. Demografske karakteristike i kretanja

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, na području općine Velika Ludina živi 2625 stanovnika koji čine 885 kućanstava. Prema broju stanovnika Velika Ludina se svrstava među najmanje općine u Sisačko-moslavačkoj županiji. Udio stanovništva općine Velika Ludina u ukupnom stanovništvu županije koje čini 172 439 stanovnika iznosi 1,52 %.

Slika 4

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, općina Velika Ludina imala je 2625 stanovnika raspoređenih u sljedećim naseljima:

- Gornja Vlahinička - 271
- Grabričina - 40
- Grabrov Potok - 104
- Katoličko Selišće - 156
- Kompator - 80
- Ludinica - 14
- Mala Ludina - 159
- Mustafina Klada - 164
- Okoli - 278
- Ruškovića - 56
- Velika Ludina - 751
- Vidrenjak – 552

Tablica br. 1: Broj stanovnika općine Velika Ludina

	NASELJA	1961.	1971.	171./61.	1981.	181./71.	1991.	191./81.	2001.	101./91.	2011.	111./01.
1	Gornja Vlahinička	562	444	79,00	358	80,63	306	85,47	327	106,86	271	82,87
2	Grabričina	84	70	83,33	44	62,86	45	102,27	41	91,11	40	97,56
3	Grabov potok	211	186	88,15	153	82,26	141	92,16	135	95,74	104	77,04
4	Katoličko Selišće	439	354	80,64	260	73,45	226	86,92	177	78,32	156	88,14
5	Kompator	234	170	72,65	144	84,71	106	73,61	109	102,83	80	73,39
6	Ludinica	112	62	55,36	44	70,97	31	70,45	18	58,06	14	77,78
7	Mala Ludina	325	226	69,54	189	83,63	181	95,77	181	100,00	159	87,85
8	Mustafina Klada	264	227	85,98	185	81,50	179	96,76	180	100,56	164	91,11
9	Okoli	834	637	76,38	496	77,86	361	72,78	323	89,47	278	86,07
10	Ruškovića	157	121	77,07	90	74,38	69	76,67	62	89,86	56	90,32
11	Velika Ludina	705	614	87,09	586	95,44	689	117,58	724	105,08	751	103,73
12	Vidrenjak	532	597	112,22	577	96,65	535	92,72	554	103,55	552	99,64
	UKUPNO	4459	3708	83,16	3126	84,30	2869	9,78	2831	98,68	2625	92,72

Izvor: www.dzs.hr (Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine)

Uočava se kontinuirani pad broja stanovnika od 1961. do 2011. godine. U tom je razdoblju broj stanovnika općine Velika Ludina gotovo prepolovljen. Depopulacija ovog prostora u promatranom razdoblju u prvom redu je posljedica migracije aktivnog stanovništva prema atraktivnijim područjima, prije svega gradovima, vezano uz procese industrijalizacije i deagrarizacije.

Iz pregleda broja stanovnika po naseljima vidljivo je da sva naselja, osim središta općine i naselja Vidrenjak, u promatranom razdoblju ostvaruju pad broja stanovnika.

U svim godinama promatranog razdoblja, s izuzetkom 2011. godine, prirodni prirast je negativan. U tom je razdoblju ukupno bilo 215 živorođenih i 309 umrlih, što daje prosječni prirodni prirast od -12 godišnje.

Prema školskoj spremi i pismenosti za stanovništvo iznad 15 godina (prema popisu stanovništva iz 2011. godine) stanje je bilo sljedeće: 2,04 % bez školske spremi, 1,81 % sa završenih 1-3 razreda osnovne škole, 6,74 % sa završenih 4-7 razreda osnovne škole, 36,94 % sa završenom osnovnom školom, 46,51 % sa srednjom školom te 5,95 % s visokim obrazovanjem.

Može se reći da obrazovna struktura na području općine nije na zadovoljavajućoj razini, budući da gotovo polovina stanovništva (47,54 %) ima osnovno ili niže obrazovanje.

Međutim, unatoč nepovoljnoj obrazovnoj strukturi, u tom je pogledu ostvaren određeni pozitivan pomak u odnosu na stanje zabilježeno na popisu stanovništva 2001. godine. Iz usporednog prikaza obrazovne strukture s posljednja dva popisa stanovništva uočljivo je da je porastao broj srednjeobrazovanog i visokoobrazovanog stanovništva, dok se nasuprot tome broj stanovnika s nižim obrazovanjem smanjio.

Tablica br. 2: Dobna struktura stanovnika općine Velika Ludina

NASELJE	UKUPNO	0-19 GODINA	20-59 GODINA	60 I VIŠE GODINA	INDEKS STAROSTI
Gornja Vlahinička	271	53	169	49	92,45
Grabričina	40	10	17	13	130,00
Grabrov potok	104	29	48	27	93,10
Katoličko Selišće	156	32	85	39	121,88
Kompator	80	14	49	17	121,43
Ludinica	14	4	6	4	100,00
Mala Ludina	159	29	92	38	131,03
Mustafina Klada	164	40	85	39	97,50
Okoli	278	61	145	72	118,03
Ruškovića	56	14	24	18	128,57
Velika Ludina	751	178	414	159	89,33
Vidrenjak	552	155	302	95	61,29
UKUPNO	2625	619	1436	570	92,08

Izvor: www.dzs.hr (Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine)

Udio stanovništva od 0 do 19 godina iznosi 27,74 %, stanovništva od 20 do 59 godina 49,62 %, a stanovništva iznad 60 godina 22,64 %. Na temelju ovih podataka može se zaključiti da je stanovništvo općine Velika Ludina duboko zašlo u proces starenja. Indeksi starosti po naseljima iz gornje tablice pokazuju da nešto povoljniji omjer mladog i starog stanovništva ima naselje Vidrenjak te da je stanovništvo Grabričine, Katoličkog Selišća, Kompatora, Male Ludine i Ruškovića izrazito staro.

Analizom demografskih pokazatelja može se zaključiti da je područje općine Velika Ludina tradicionalno emigracijsko područje koje karakterizira stalan pad broja stanovnika. Razlozi tome bili su dugogodišnja neatraktivnost područja orijentiranog isključivo na poljoprivrednu proizvodnju te blizina niza urbanih i industrijskih središta. Stanovništvo općine je duboko

zašlo u proces starenja, a prirodni prirast je konstantno negativan. Ovakva demografska situacija može predstavljati značajan ograničavajući faktor u planiranom razvoju općine.

Tablica br. 3: Broj i gustoća stanovnika po jedinicama lokalne samouprave SMŽ

Prostorna jedinica	Površina (km ²)	Br. naselja	Br. stanovnika (1991.)	Br. stanovnika (2001.)	Br. stanovnika (2011.)	Gustoća 2011. (st/km ²)
RH	56 602,90	6820	4 784 365	4 437 460	4 284 889	75,70
ŽUPANIJA	4467,79	453	251 332	185 387	172 439	38,60
GRADOVI	2012,16	208	166 660	127 173	120 756	60,01
GLINA	544,10	69	23 040	9868	9283	17,06
HRVATSKA KOSTAJNICA	52,60	7	4996	2746	2756	52,40
KUTINA	295,44	23	24 829	24 597	22 760	77,04
NOVSKA	317,36	23	17 231	14 313	13 518	42,60
PETRINJA	380,6	55	35 151	23 413	24 671	64,82
SISAK	422,06	31	61 413	52 236	47 768	113,18
OPĆINE	2455,63	245	84 672	58 214	51 683	21,05
DONJI KUKURUZARI	113,78	15	3063	2047	1634	14,36
DVOR	504,76	64	14 555	5742	5570	11,03
GVOZD	214,27	19	8082	3779	2970	13,86
HRVATSKA DUBICA	129,37	6	4237	2341	2089	16,15
JASENOVAC	161,88	10	3599	2391	1997	12,34
LEKENIK	228,57	18	6248	6170	6032	26,40
LIPOVLJANI	108,7	4	3866	4101	3455	31,78
MAJUR	66,72	11	2555	1490	1185	17,44
MARTINSKA VES	125,05	17	4643	4026	3488	27,89
POPOVAČA*	216,75	13	11 822	12 701	11 905	54,93
SUNJA	288,41	40	12 309	7376	5748	19,93
TOPUSKO	195,92	16	6824	3219	2985	15,24
VELIKA LUDINA	100,21	12	2869	2831	2625	26,19

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.; *Općina Popovača od travnja 2013. ima status grada

Gustoća naseljenosti na području općine Velika Ludina je 26,19 st/km² što je ispod prosjeka Sisačko-moslavačke županije (38,60 st/km²) i daleko ispod prosjeka Republike Hrvatske (75,70 st/km²).

3.4. Tržište rada

3.4.1. Nezaposlenost

Prema podacima o nezaposlenosti u općini Velika Ludina u razdoblju 2011. - 2015. godine vidljivo je kako nezaposlenost mladih u dobi od 20 do 24 godine pada te također i nezaposlenost ostalih dobnih skupina.

Tablica br. 4: Registrirana nezaposlenost u općini Velika Ludina 2011. – 2015. godine prema dobi i spolu

Ukupno		15 - 19		20 - 24		25 - 29		30 - 34		35 - 39		40 - 44		45 - 49		50 - 54		55 - 59		60 - 64		65 i više	
Ukupno	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž	Uk.	ž
247	128	15	7	36	21	42	27	25	13	24	18	26	11	24	12	24	12	24	7	6	1	0	0
277	149	19	6	46	27	41	25	32	19	25	21	23	11	32	16	26	15	29	9	5	0	0	0
283	148	19	9	40	20	40	26	38	22	24	17	23	12	32	17	27	13	33	13	8	1	0	0
263	136	20	8	31	14	33	19	40	28	17	9	25	15	28	18	25	11	32	8	13	3	0	0
245	121	22	7	27	11	25	13	36	27	24	13	24	17	23	13	23	11	27	7	15	3	0	0

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, područni ured Sisak

Tablica br. 5: Registrirana nezaposlenost u općini Velika Ludina 2011. – 2015. godine prema razini obrazovanja i spolu

Prosjeck	Ukupno		Bez škole i nezavršena OŠ		Završena OŠ		SŠ do tri godine za KV i VKV radnike		SŠ u trajanju od četiri godine		Gimnazija		Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola		Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2011.	247	128	46	24	60	34	91	39	44	27	3	2	2	2	2	1
2012.	277	149	50	26	67	41	94	41	56	31	3	2	5	5	3	3
2013.	283	148	49	24	76	44	95	44	53	30	2	1	7	5	2	1
2014.	263	136	45	22	77	41	90	43	39	24	1	1	8	4	3	2
2015.	245	121	44	19	67	34	82	37	43	25	1	1	8	4	2	1

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, područni ured Sisak

Iz gornje tablice vidljivo je prema razini obrazovanja najviše nezaposlenih sa srednjom školom u trajanju tri godine, te KV i VKV radnici.

U odnosu na ostale gradove i općine u Sisačko-moslavačkoj županiji, općina Velika Ludina ima stalno smanjenje broja nezaposlenih što je vidljivo iz donje tablice 6 .

Tablica br. 6: Prosječan broj nezaposlenih osoba po gradovima/općinama SMŽ

Gradovi/Općine	2013.	2014.	Indeks 2014/2013	2015.	Indeks 2015/2014
Donji Kukuruzari	339	333	98,2	285	85,6
Dvor	807	707	87,6	606	85,7
Glina	1126	1104	98,0	963	87,2
Gvozd	582	579	99,5	549	94,8

Hrvatska Dubica	317	334	105,4	285	85,3
Hrvatska Kostajnica	338	324	95,9	278	85,8
Jasenovac	203	228	112,3	218	95,6
Kutina	2272	2352	103,5	2166	92,1
Lekenik	629	641	101,9	594	92,7
Lipovljani	351	337	96,0	296	87,8
Majur	143	146	102,1	120	82,2
Martinska Ves	371	380	102,4	357	93,9
Novska	1534	1601	104,4	1532	95,7
Petrinja	3317	3151	95,0	2815	89,3
Popovača	1222	1221	99,9	1093	89,5
Sisak	5434	5384	99,1	4813	89,4
Sunja	844	822	97,4	733	89,2
Topusko	324	341	105,2	314	92,1
Velika Ludina	283	263	92,9	245	93,2
Ukupno SMŽ	20 444	20 248	99,0	18 262	90,2

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011

3.4.2. Zaposlenost

Struktura zaposlenih na području općina i gradova prikazana je u sljedećoj tablici gdje je vidljiva usporedba udjela zaposlenih kod pravnih osoba, te obrtnika, poljoprivrednika i samostalnih profesionalnih djelatnosti.

Tablica br. 7: Zaposleni na području SMŽ, stanje 31. 12. 2015. prema pravnim i fizičkim osobama

Grad/ Općina	Radnici kod pravnih osoba			Obrtnici			Poljoprivrednici			Samostalne profesionalne djelatnosti		
	Muški	Žene	Ukupno	Muški	Žene	Ukupno	Muški	Žene	Ukupno	Muški	Žene	Ukupno
Donji Kukuruzari	19	36	55	6	0	6	2	1	3	1	0	1
Dvor	205	99	304	19	6	25	33	4	37	0	4	4
Glina	912	468	1380	34	18	52	59	26	85	4	18	22
Hrvatska Dubica	50	44	94	7	4	11	7	3	10	0	0	0
Hrvatska Kostajnica	154	260	414	12	8	20	9	3	12	1	5	6
Jasenovac	128	83	211	9	2	11	10	4	14	0	0	0
Kutina	3582	3020	6602	142	81	223	40	23	63	35	30	65
Lekenik	169	165	334	31	14	45	17	23	40	0	6	6
Lipovljani	318	247	565	24	8	32	7	3	10	2	2	4
Martinska Ves	111	42	153	4	2	6	46	34	80	1	2	3

Novska	1217	836	2053	131	56	187	21	9	30	6	25	31
Petrinja	1122	1261	2383	159	54	213	72	24	96	4	44	48
Popovača	796	767	1583	74	29	103	43	18	61	10	8	18
Sisak	6918	7211	14 129	331	194	525	91	94	185	46	104	150
Sunja	144	100	244	23	11	34	44	59	103	1	3	4
Topusko	225	268	493	15	7	22	6	1	7	1	0	1
Velika Ludina	77	106	183	13	4	17	17	4	21	0	0	0
Gvozd	93	76	169	10	3	13	12	5	17	0	1	1
Majur	88	39	127	1	0	1	2	1	3	0	0	0
UK.	16 328	15 128	31 456	1045	501	1546	538	339	877	112	252	364

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011

Prema podacima iz tablice vidljivo je kako je najveći broj zaposlenih na području Velike Ludine kod pravnih osoba, značajno manje je zaposlenih u poljoprivredi te kod obrtnika.

3.5. Društvena infrastruktura

3.5.1. Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje

Predškolsko obrazovanje

Na području općine Velika Ludina djeluje jedna ustanova predškolskog odgoja - Dječji vrtić Ludina. Dječji vrtić u Velikoj Ludini osnovan je 1. travnja 1980. godine te neprekidno radi do danas. Do 2000. godine djelovao je u sastavu Osnovne škole, a tada se osamostaljuje pod okriljem općine Velika Ludina, koja mu je osnivač i vlasnik. Upisom u Registar Trgovačkog suda postaje samostalna ustanova 25. siječnja 2000. godine.

U Dječjem vrtiću Ludina ostvaruju se cjelodnevni (desetsatni) program, poludnevni program, program predškole te program ranog učenja engleskog jezika.

Program javnih potreba u financiranju predškolskog odgoja i Sredstva za ostvarivanje Programa javnih potreba u financiranju predškolskog odgoja za općinu Velika Ludina osiguravaju se u proračunu općine.

Osnovnoškolsko obrazovanje

Na području općine djeluje Osnovna škola Ludina koju je u školskoj godini 2015./2016. pohađalo 234 učenika u 18 razrednih odjela. Osnovnu školu čine i četiri područna odjela. Osnivač osnovne škole je Sisačko-moslavačka županija.

Tablica br. 8: Broj učenika OŠ Ludina i njenih područnih odjela

Naziv škole i područnog razrednog odjela	Broj odjeljenja	Broj učenika
OŠ Ludina	18	234
Područni razredni odjel Grabričina	1	11
Područni razredni odjel G. Vlahnička	1	6
Područni razredni odjel Okoli	2	12
Područni razredni odjel Kat. Selište	1	3

Izvor: Osnovna škola Velika Ludina

Općina Velika Ludina osigurava sredstva za potrebe provedbe Programa javnih potreba iznad standarda u osnovnom školstvu. Program se provodi putem sljedećih aktivnosti: sufinanciranje školske kuhinje, pomoćnici u nastavi te ostale tekuće donacije.

Slika 5: Osnovna škola Velika Ludina

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

3.5.2. Srednjoškolsko i visoko obrazovanje

Na području općine ne djeluju ustanove srednjoškolskog i visokog obrazovanja. No, općina povodi program stipendiranja učenika i studenata te sufinancira javni prijevoz učenika i studenata i njihov smještaj u dom.

3.5.3. Zdravstvo

Djelatnost primarne zdravstvene zaštite obavlja se u domovima zdravlja. Dom zdravlja Kutina svojom djelatnošću pokriva gradove Kutinu, Popovaču i Novsku te općine Velika Ludina, Lipovljani i Jasenovac. Osnivač Doma zdravlja je Sisačko-moslavačka županija, a prava i dužnosti osnivača obavlja predstavničko tijelo Županije.

U Velikoj Ludini djeluje ambulanta u kojoj postoji jedna ordinacija opće medicine i jedna ordinacija dentalne medicine.

Zbog male udaljenosti, dio specijalističkih pregleda stanovnici obavljaju u Popovači gdje se nalazi Neuropsihijatrijska bolnica Dr. Ivan Barbot te u Sisku u Općoj bolnici Dr. Ivo Pedišić.

Općina Velika Ludina provodi Program javnih potreba u zdravstvu planiranjem i dodjelom sredstava za provođenje preventivno-sanitarnih mjera zaštite ljudi, privrednih i poslovnih objekata (deratizacija), nadzor nad provedbom deratizacije te sufinanciranjem troškova prijevoza za djelatnika koji obavlja poslove laboratorijskih pretraga u ambulanti Velika Ludina.

3.5.4. Kultura

U Velikoj Ludini djeluje Knjižnica i čitaonica Velika Ludina. Osnovana je 1981. godine tadašnja općina Kutina i bila je u sastavu Narodnog učilišta Kutina do 2003. godine, kada se osamostalila. Godine 2001. preseljena je u novi prostor, a tada je osnovan i Dječji odjel s multimedijom. Korisnici, veličina i raznolikost zbirke te programi za građane jasno pokazuju da je knjižnica postala prepoznatljivo kulturno i informacijsko središte Velike Ludine i okolnih naselja.

Slika 6: Knjižnica i čitaonica Velika Ludina

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Očuvanjem kulturne baštine bavi se KUD Mijo Stuparić koji ime nosi po zastupniku seljaka i piscu, Miji Stupariću (Vidrenjak, 1881. - 1956.). KUD je utemeljen 1. prosinca 1994. godine i tada je brojao 83 člana u 4 sekcije (folklorna, tamburaška, puhačka i likovna), a prvi je nastup održao na Uskrs 1995. godine u Društvenom domu Velika Ludina. Tijekom 20 godina rada društvo je očuvalo izvorne pjesme, plesove i narodne nošnje Moslavine. Bilježi brojne

nastupe diljem Hrvatske. Inicijator je kulturnih događaja na području svoje općine („Proljetni koncert“, „Miholje u Ludini“, „Božićni koncert“). Danas broji 100 članova koji aktivno djeluju u 5 sekcija: dječja i odrasla folklorna, pjevačka, tamburaška te sekcija ručnog rada. Osim već spomenute Moslavine, KUD njeguje i pjesme i plesove Posavine, Međimurja, otoka Ugljana, Šibensko-primoštenskog priobalja i otoka, Gradišća, otoka Murtera, Ražanca te Prigorja.

Limena glazba DVD-a Velika Ludina djeluje preko 120 godina i broji 20 članova.

Općina Velika Ludina provodi Program javnih potreba u kulturi i svojim proračunom osigurava sredstva za provedbu tog Programa te sufinancira rad Knjižnice i čitaonice, uređenje sakralnih objekata i očuvanje kulturne baštine.

3.5.5. Sport

Sportskom djelatnošću se na području općine bave Rukometni klub „Laurus“ i Nogometni športski klub „Sokol“.

Općina putem Programa javnih potreba u sportu izdvaja sredstva za NK Sokol i RK Laurus odnosno pokriva troškove organizacije utakmica, nabavu sportske opreme, troškove za suce, naknade voditeljima i ostale troškove.

3.5.6. Organizacije civilnog društva

Na području Velike Ludine djeluju brojne udruge koje okupljaju stanovnike u različitim oblicima gospodarskih i društvenih djelatnosti.

Gospodarsku djelatnost obavljaju Lovačka udruga „Košuta“ Velika Ludina, Športsko-ribolovna udruga „Šaran“ Velika Ludina, Udruga hrvatskih veterana, invalida i branitelja Domovinskog rata općine Velika Ludina, Lovačko društvo „Srna“ Stružec, te Voćari i vinogradari Moslavine.

Na području općine Velika Ludina aktivno je Kulturno umjetničko društvo „Mijo Stuparić“ Velika Ludina.

Društvenu djelatnost obavlja Udruga za poboljšanje kvalitete života Ljudina.

Vatrogasna društva aktivna na području općine Velika Ludina su Dobrovoljno vatrogasno društvo Mustafina Klada, Dobrovoljno vatrogasno društvo Katoličko Selišće, Dobrovoljno vatrogasno društvo Mala Ludina, Dobrovoljno vatrogasno društvo Velika Ludina, Dobrovoljno vatrogasno društvo Kompator, Dobrovoljno vatrogasno društvo Okoli, Dobrovoljno vatrogasno društvo Vidrenjak, Dobrovoljno vatrogasno društvo Gornja

Vlahinička, Dobrovoljno vatrogasno društvo Ruškovica, Vatrogasna zajednica općine Velika Ludina.

Općina Velika Ludina kontinuirano provodi Program humanitarne skrbi kroz udruge građana kojima dodjeljuje sredstva planirana Proračunom općine.

3.5.7. Marginalizirane skupine i socijalna politika

O socijalno ugroženim i marginaliziranim skupinama na području općine Velika Ludina skrbi Centar za socijalnu skrb Kutina, udruge i sama Općina. Organizacija socijalne skrbi odvija se kroz jedinstveni upravni odjel. U općini Velika Ludina djeluje i Odbor za socijalnu skrb. Udio izdvajanja za socijalnu skrb iz proračuna općine je 1,62 % ili 126.132,00 HRK (podaci za 2014. godinu).

Prema podacima Centra za socijalnu skrb, na području Velike Ludine tijekom 2016. godine zajamčenu minimalnu naknadu primaju 22 samačka kućanstva te 24 kućanstva s ukupno 112 članova.

Općina je orijentirana na osiguravanje prava propisanih zakonom i na pružanje pasivne novčane pomoći građanima kao što su financiranje troškova stanovanja, financiranje školske kuhinje i troškova ogrjeva. Ostala prava koja se ostvaruju na području općine V. Ludina obuhvaćaju pravo na financiranje ljetovanja/zimovanja djece iz siromašnih obitelji.

Socijalne usluge na području općine Velika Ludina obuhvaćaju i sufinanciranje usluge asistenta u nastavi.

Ranjiva skupina koja najviše iziskuje pozornost su starije osobe kao najbrojnija skupina koja nerijetko živi u izoliranim ruralnim sredinama s nedostatnim dohotkom.

3.6. Komunalna i prometna infrastruktura

3.6.1. Prometna infrastruktura

Cestovni promet

Područjem općine Velika Ludina prolazi državna autocesta A3 GP Bregana (granica Republike Slovenije) – Zagreb – Sl. Brod – GP Bajakovo (granica Republike Srbije) u duljini od 4,2 km, s koje nije izvedena veza na lokalnu cestovnu mrežu. Čvorišta na autocesti A3 izvedena su u Križu (cca 6 km udaljeno od Velike Ludine) i Popovači (cca 8 km udaljeno od Velike Ludine).

Na području općine Velika Ludina ukupno je izgrađeno 30,40 km županijskih i lokalnih cesta. Duljine trasa županijskih i lokalnih cesta na području općine dane su u sljedećoj tablici.

Tablica br. 9: Županijske i lokalne ceste na području općine Velika Ludina

broj ceste	naziv ceste	širina	dužina ceste u km na području općine	
			lokalne	županijske
3124	D43 – Bunjani – Voloder – Kutina – Novska (D47)	7,0		4,9
3128	Čazma (D26) – Račica Kriška – 3124	4,5		0,4
3130	Ž3128 – M. Ludina – Ž3158	4,0		8,6
3158	Okoli – V. Ludina – Gornja Vlahinička	4,0		11,8
33002	Ž3130 – Ruškovica	3,0	2,0	
33003	Katoličko Selišće – Ž3130	3,5	2,7	
UKUPNO			4,7	25,7
SVEUKUPNO ŽUPANIJSKE I LOKALNE			30,4	

Izvor: Županijska uprava za ceste Sisačko–moslavačke županije

Na području općine izgrađeno je ukupno 29,10 km nerazvrstanih cesta, a planirano je 9,17 km.

Javne prometne površine na području općine razvrstane su u sljedeće kategorije:

- državna autocesta A3
- županijske ceste: županijska cesta Ž3124 – D43 – Bunjani – Voloder – Kutina – Novska (D47); županijska cesta Ž3158 – Okoli – V. Ludina – Gornja Vlahinička; županijska cesta Ž3128 – M. Ludina – Ž3158
- lokalne ceste i nerazvrstane ceste

Željeznički promet

Područjem općine Velika Ludina prolazi željeznička pruga od značaja za međunarodni promet M103 Dugo Selo – Novska. Pruga je jednokolosječna, a duljina njene trase na području općine iznosi 4,7 km, što predstavlja cca 5,6 % ukupne građevinske duljine željezničke pruge M103. Studijom modernizacije X. paneuropskog koridora predviđena je rekonstrukcija postojeće trase i izgradnja drugog kolosijeka s južne strane postojeće pruge kojom će se kontinuirano na svim dijelovima trase osigurati brzina vlakova od 160 km/h. Veća rekonstrukcija zahtijeva izgradnju novog mosta pa u ovoj fazi treba izgraditi most za dva kolosijeka. Na području općine planiran je željezničko-cestovni prijelaz Vidrenjak, na lokaciji cca 100 m zapadno od postojećeg željezničko-cestovnog prijelaza koji se nalazi na križanju

županijske ceste Ž3158 i međunarodne pruge M103 Dugo Selo - Novska. Postojeći željezničko-cestovni prijelaz osiguran je svjetlosnim i zvučnim signalima.

Također, planira se uklanjanje postojećeg željezničko-cestovnog prijelaza „Šoštar” koji se nalazi na području naselja Grabrov Potok, te njegovo svođenje na susjedni prijelaz „Lipovica” koji je planiran kao nadvožnjak položajno smješten na području općine Popovača.

3.6.2. Telekomunikacije

Poštanska i telekomunikacijska mreža

Telekomunikacijski promet na području općine Velika Ludina uspostavljen je putem javne komunikacije u nepokretnoj mreži, javne komunikacije u pokretnoj mreži i sustava radio komunikacija.

Telekomunikacijska mreža riješena je preko mjesne telefonske centrale koja je smještena u naselju Velika Ludina. Fiksna telekomunikacijska mreža izvedena je u svim naseljima, a mogućnost priključenja novih korisnika je zadovoljavajuća.

Grafikon 1: Udio pokrivenosti općine Velika Ludina širokopojasnom mrežom prema brzinama prijenosa podataka

Izvor: <http://bbzone.hakom.hr/hr-HR/StatistickiPrikaz>

Prikazani podaci predstavljaju postotke korištenja brzina nepokretnog širokopojasnog pristupa po pojedinim ugovorenim brzinama kod privatnih korisnika te je vidljivo da od ukupno 21,69 % stanovništva najveći udio otpada na priključke brzine ≥ 2 do 4 Mbit/s i da se smanjuje prema većim brzinama, dok udio priključaka brzine ≥ 100 Mbit/s iznosi 0 %.

Na području općine za sada je izgrađen samo jedan samostojeći antenski stup mobilne telefonije, u naselju Velika Ludina. U skladu s Uredbom o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme (NN 131/12 i 92/15) i Objedinjenim planom svih operatora pokretnih komunikacija u Republici Hrvatskoj, na području općine nalazi se jedna planirana elektronička komunikacijska zona (kružnica radijusa 1500 m) unutar koje je, ukoliko se ukaže potreba za time, utoliko moguć smještaj novih samostojećih antenskih stupova.

Razvoj širokopojsnih komunikacija i dostupnost širokopojsnih usluga omogućuju uvođenje mnogobrojnih elektroničkih komunikacijskih usluga javnog i privatnog sektora, na dobrobit potrošača i društva općenito.

Jugozapadnim dijelom općine prolazi radijski koridor, a u središtu općine nalazi se poštanski ured koji je kategoriziran kao ured bez dostavnog područja s isporukom.

Tablica br. 10: Prikaz korištenja brzina širokopojsnog pristupa 2-100 Mbit/s u Sisačko-moslavačkoj županiji

Jedinica lokalne samouprave	% stanovnika
Grad Sisak	47,4
Grad Petrinja	41,7
Grad Glina	25,4
Grad Hrvatska Kostajnica	29,1
Grad Popovača	43,4
Grad Novska	42,6
Grad Kutina	44,7
Općina Lekenik	38,8
Općina Martinska Ves	29,22
Općina Sunja	24,1
Općina Jasenovac	26,7
Općina Majur	15,6
Općina Lipovljani	35,9
Općina Velika Ludina	39,9
Općina Hrvatska Dubica	26,5
Općina Topusko	30,1
Općina Donji Kukuruzari	20,6
Općina Dvor	14,6

Općina Gvozd	12,7
--------------	------

Izvor: bbzone.hakom.hr/hr-HR/StatističkiPrikaz, prosinac 2015.

3.6.3. Opskrba energijom, vodoopskrba i odvodnja

Plinovodna i naftovodna mreža

Na području općine Velika Ludina smješteni su značajni kapaciteti za skladištenje plina u sklopu podzemnog skladišta plina PSP Okoli koje se nalazi sjeverno od naselja Okoli. Na području naselja nalaze se i centralna plinska stanica Okoli te eksploatacijska polja ugljikovodika Okoli i Vezišće.

Područjem općine prolazi magistralni naftovod za međunarodni transport JANAF, magistralni plinovod Ivanić Grad – Kutina, regionalni plinovod Ivanić Grad – Stružec i regionalni plinovod čvor Okoli – CPS Okoli.

Vodoopskrba

Stupanj priključenosti stanovništva na sustave javne vodoopskrbe u većem dijelu županije je zadovoljavajući, osobito u gradskim središtima u kojima je stupanj opskrbljenosti vrlo visok, dok je u predgrađima nešto niži, a najniži je na izoliranim područjima. Dio stanovništva koji nije priključen na sustav javne vodoopskrbe opskrbljuje se vodom putem tzv. lokalnih vodovoda ili iz vlastitih zdenaca, cisterni itd. i ti sustavi nisu evidentirani u sustavu korištenja voda te njima upravljaju sami korisnici, bez sustavne kontrole kakvoće i valjanog održavanja. Duljina vodovodne mreže na području općine Velika Ludina je 38,4 km i na nju je priključeno 720 potrošača. Pokrivenost područja je 92 % te samo jedno naselje (Ludinica) nije priključeno u sustav javne vodoopskrbe.

Vodoopskrbna mreža

Vodoopskrba općine Velika Ludina vrši se iz crpilišta Ravnik u Popovači. Magistralni vodovodni PVC cjevovod, profila 315 mm, izveden je južno od županijske ceste Ž3124, a njegovo premještanje planira se na trasu nekoliko stotina metara zapadnije.

Na postojeći magistralni cjevovod spojena je vodovodna mreža izvedena u naseljima Grabrov Potok, Vidrenjak, Mala Ludina, Velika Ludina, Okoli, Gornja Vlahinička, Katoličko Selišće, Kompator, Grabričina, Ruškovića i Mustafina Klada.

Distribuciju pitke vode i održavanje vodovodne mreže obavlja komunalno poduzeće Moslavina d.o.o. iz Kutine.

Odvodnja

Na području općine Velika Ludina sustav odvodnje kao dio ukupnog vodno-gospodarskog sustava nije ostvaren na zadovoljavajući način.

Izgradnja kvalitetnog sustava odvodnje otpadnih voda važna je zbog zaštite voda na području općine, kao i posebnog režima zaštite Parka prirode Lonjsko polje.

Kanalizacijska mreža izgrađena je djelomično u naseljima Velika Ludina i Vidrenjak. Na području općine planiran je razdjelni sustav odvodnje s više uređaja za pročišćavanje. Rješenje odvodnje otpadnih voda temelji se na izgradnji zatvorenog sustava javne kanalizacije i potrebnog broja precrpnih stanica, kako bi se otpadne vode usmjerile prema uređajima za pročišćavanje, nakon kojih se mogu ispustiti u recipijente.

Komunalna infrastruktura

Sredstva za ostvarivanje Programa održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture za općinu Velika Ludina osiguravaju se u proračunu i raspoređuju na održavanje nerazvrstanih cesta, makadamskih puteva, bankine, popravak asfalta, cestovnih jaraka i propusta, sanacija klizišta i dr., održavanje nerazvrstanih cesta u zimskim uvjetima, održavanje javnih i zelenih površina. Općina skrbi i o rashodima za uređaje i javnu rasvjetu, popravak i nabavu autobusnih kućica te energetske obnovu kuća. Također, općina financira uređenja i opremanja pučkih domova, vatrogasnih domova te ostalih objekata društvene infrastrukture na svome području.

3.6.4. Gospodarenje otpadom

Komunalno gospodarstvo je u nadležnosti gradova i općina koji organiziraju i obavljaju djelatnosti prikupljanja komunalnog otpada, odvojenog prikupljanja otpada, prikupljanja i odvoza glomaznog otpada, čišćenja divljih odlagališta te odlaganja komunalnog otpada na odlagališta. Organizirano sakupljen otpad s područja općine Velika Ludina odvozi se i odlaže na odlagalište komunalnog otpada Grada Kutine. Odlagalište je u funkciji od 1977. godine, a

njime upravlja trgovačko društvo Eko Moslavina d.o.o. Kutina, poduzeće osnovano za komunalnu djelatnost na području Grada Kutine, Grada Popovače i općine Velika Ludina.

Za područje općine Velika Ludina 2015. godine je izrađen Plan gospodarenja otpadom.

Prema Generalnom urbanističkom planu Grada Kutine od travnja 2002. godine lokacija odlagališta se zadržava u budućnosti kao sanitarno odlagalište za prihvatanje komunalnog otpada s urbanog i šireg područja grada Kutine. Općina Popovača svojim prostornim planom predviđa izgradnju odlagališta otpada na svom području, koje bi služilo i za potrebe općine Velika Ludina. Sanacija odlagališta Kutina dovršena je 2011. godine i komunalni otpad se može ondje prikupljati sljedećih pet godina. Tada bi odlagalište trebala postati pretovarna stanica na kojoj bi se otpad razvrstavao na otpad za reciklažu i neiskoristivi otpad koji bi se odvozio u budući centar za gospodarenje otpadom. Trenutno Sisačko-moslavačka županija još nije odredila lokaciju centra za gospodarenje otpadom.

Na području općine Velika Ludina povremeno dolazi do pojave divljih odlagališta. Posljednjom sanacijom sanirana su divlja odlagališta u Katoličkom Selišću, Gornjoj Vlahiničkoj, Vidrenjaku, Okolima i Ruškovici. Ukupno je sakupljeno 517 m³ s površine od 7500 m².

Komunalni otpad skuplja se u tipizirane posude (kante za smeće i kontejnere) i po potrebi u posebne plastične vreće. Tipizirane posude nabavlja Eko Moslavina d.o.o. i putem ugovora predaje na upotrebu korisnicima bez naknade, dok plastične vreće korisnici mogu kupiti. Od posuda za otpad kućanstvima su dodijeljene PVC kante volumena 80 L, a PVC kante volumena 120 L dodijeljene su poduzećima dok se PVC kontejneri volumena 770 L i 5m³ prazne po pozivu.

Od listopada 2016. godine Eko Moslavina d.o.o. započela je s prikupljanjem četiri vrste odvojeno prikupljenog otpada.

S područja općine Velika Ludina smeće se odvozi jednom tjedno prema utvrđenom rasporedu bez obzira na dane praznika i blagdana, a obuhvaćeno je 100 % stanovništva. Korisnici usluga odvoza komunalnog otpada dužni su na dan odvoza posude ili vreće s otpacima iznijeti na mjesta koja su pristupačna za utovar (u cestovni pojas, odnosno obavezno van dvorišne ograde).

Općina Velika Ludina sukladno svojim organizacijskim i financijskim mogućnostima samostalno provodi aktivnosti usmjerene na odvojeno skupljanje sastavnica komunalnog otpada. Na području općine Velika Ludina nalazi se sedam zelenih otoka sa spremnicima za

odvojeno sakupljanje staklene ambalaže, papira te tekstila. U naselju Velika Ludina nalazi se jedan zeleni otok sa spremnicima za staklenu ambalažu, papir i tekstil. Po jedan zeleni otok sa spremnikom za odvojeno odlaganje staklene ambalaže nalazi se u naseljima Vidrenjak, Okoli, Gornja Vlahinička, Mustafina Klada, Katoličko Selišće i Mala Ludina.

Osnovni problemi koji se javljaju prilikom sakupljanja sastavnica komunalnog otpada na zelenim otocima su:

nesavjesno postupanje od strane stanovništva u vidu nerazvrstavanja sastavnica te bacanja miješanog komunalnog otpada u postavljene spremnike, prevrtanje i uništavanje ostavljenih spremnika od strane nepoznatih osoba te pražnjenje spremnika od strane neovlaštenih osoba.

Kako bi se riješili navedeni problemi, JLS poduzimaju niz mjera usmjerenih uglavnom u edukaciju i preventivu tiskanjem i distribucijom letaka, brošura i slično, a putem komunalnih redara usmjerenih u kontrolu i nadzor.

Općina Velika Ludina pokrenula je V. izmjene i dopune prostornog plana uređenja općine Velika Ludina i unijela odabranu lokaciju za izgradnju reciklažnog dvorišta i odlagališta građevinskog otpada (k.č.br. 407/2 k.o. Vidrenjak).

3.7. Lokalno gospodarstvo

3.7.1. Poduzetništvo i obrti

Stanje gospodarskih djelatnosti na području općine Velika Ludina ne može se smatrati zadovoljavajućim. Jedan od razloga za takvo stanje proizlazi iz činjenice da se područje današnje općine Velika Ludina u vrijeme kada je bila sastavni dio bivše općine Kutina, prostorno-planskim dokumentima tretirala kao njeno rubno područje, s pretežitom stambenom i rekreativnim sadržajima. Kutina je bila dominantno središte industrijske proizvodnje u širem području te je sukladno tome privlačila i najveći broj društvenih, kulturnih i uslužnih funkcija. Područje Velike Ludine u toj je situaciji bilo zaista rubno područje, udaljeno prosječno 30 - 35 km od općinskog središta i svih značajnijih funkcija.

Osnivanjem općine Velika Ludina otvorila se potreba za osiguranjem površina za smještaj gospodarskih djelatnosti na području same općine koje bi trebale omogućiti zapošljavanje domaćeg stanovništva i zaustaviti depopulaciju koja je u ovom području konstantno

prisutna. Prostornim planom uređenja općine Velika Ludina te njegovim kasnijim izmjenama i dopunama stoga su utvrđene površine za razvoj gospodarskih djelatnosti.

Tablica br. 11: Prikaz broja tvrtki po djelatnostima po godinama

2011.

DJELATNOST		Broj tvrtki			
Šifra	Naziv	MALO	SREDNJ E	VELIKO	UKUPNO
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	4	0	0	4
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	4	0	0	4
E	OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	1	0	0	1
F	GRAĐEVINARSTVO	8	0	0	8
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	8	0	0	8
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	0	1
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	2	0	0	2
V. Ludina		28	0	0	28

2012.

DJELATNOST		Broj tvrtki			
Šifra	Naziv	MALO	SREDNJE	VELIKO	UKUPNO
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	4	0	0	4
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	4	0	0	4
E	OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	1	0	0	1
F	GRAĐEVINARSTVO	8	0	0	8
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	10	0	0	10
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	2	0	0	2
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	0	1
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	2	0	0	2
		32	0	0	32

2013.

DJELATNOST		Broj tvrtki			
Šifra	Naziv	MALO	SREDNJE	VELIK O	UKUPNO
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	5	0	0	5
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	3	0	0	3
F	GRAĐEVINARSTVO	5	0	0	5
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	12	0	0	12
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	2	0	0	2
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	0	1
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	2	0	0	2
		30	0	0	30

2014.

DJELATNOST		Broj tvrtki			
Šifra	Naziv	MALO	SREDNJE	VELIK O	UKUPNO
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	7	0	0	7
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	2	0	0	2
F	GRAĐEVINARSTVO	5	0	0	5
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	11	0	0	11
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	2	0	0	2
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	0	0	1
		28	0	0	28

Izvor: Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Sisak, lipanj 2016. godina

Broj tvrtki u navedenim djelatnostima je u promatranom razdoblju bio stabilan, bilježi se porast u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva i trgovini na veliko i malo te smanjenje u prerađivačkoj industriji i građevinarstvu.

Prema podacima iz važećeg PPUO Velika Ludina područje Općine raspolaže s ukupno 147,78 ha površina gospodarske, proizvodne i poslovne namjene, od kojih je za sada izgrađeno samo 24,34 ha ili 16,47 %.

3.7.2. Poslovne zone

Površine predviđene za razvoj gospodarskih i poslovnih sadržaja za sada su većim dijelom neizgrađene. Od svih površina predviđenih za gospodarske sadržaje najveće izgleda da se u potpunosti privede planiranoj namjeni ima Poslovna zona Velika Ludina. Otkad je za navedenu zonu izrađen detaljni plan uređenja izvršena su značajna ulaganja u infrastrukturu, a građevinske čestice u obuhvatu zone u potpunosti su prodane investitorima. U poslovnoj zoni već djeluje nekoliko poslovnih subjekata.

Poslovna zona Velika Ludina nalazi se na povoljnom prometnom položaju koje ima izraziti potencijal za razvoj gospodarskih djelatnosti. U predviđenim poslovnim građevinama dozvoljen je smještaj prodavaonica, manjih robnih kuća i prodajnih salona, skladišta i ureda, prodavaonica artikala svakodnevne potrošnje i ugostiteljskih građevina, komunalnih građevina i uređaja, reciklažnih dvorišta, prometnih građevina, benzinske stanice s pratećim sadržajima, proizvodnih pogona, parkova i drugih sadržaja što upotpunjuju sadržaj poslovne zone.

3.7.3. Turizam

Povoljan prometni položaj općine Velika Ludina kroz dobru vezu s urbanim središtima Hrvatske, vrijedne prirodne cjeline i bogato kulturno-povijesno naslijeđe kvalitetan su temelj za razvoj turističke ponude, prvenstveno kontinentalnog turizma (dnevnog, seoskog, lovnog, sportsko-rekreativnog).

Općina Velika Ludina ubraja se u ruralna područja s prednostima kao što su mirna sredina, odsutnost buke, očuvani okoliš, gostoljubivost lokalnog stanovništva, domaća autohtona prehrana, mogućnost sudjelovanja u seoskim poslovima te velik broj obiteljskih seoskih gospodarstava, što ovo područje čini posebno zanimljivim turistima.

Na području općine Velika Ludina nalazi se 35 smještajnih jedinica. Najznačajniji turistički subjekt je Moslavačka priča d.o.o. koja se nalazi u naselju Mala Ludina. U 2013. godini

registrirano je 46 noćenja i dolazaka, u 2014. njih 61, te u 2015. godini broj noćenja iznosi 107. Vidljiv je kontinuirani porast broja noćenja.

Prema podacima iz važećeg PPUO Velika Ludina, područje općine raspolaže s 13,14 ha površina gospodarske ugostiteljsko-turističke namjene, od kojih je izgrađeno 2,46 ha, odnosno 18,72 %.

Važećim PPUO Velika Ludina predviđene su tri zone ugostiteljsko-turističke namjene:

Turistička zona Mustafina Klada

Turistička zona Mala Ludina

Turistička zona Kompator

Na području turističke zone Mustafina Klada, kao i na području turističke zone Mala Ludina već je izgrađeno nekoliko turističko-ugostiteljskih građevina te je uređen ribnjak. Turistička zona Kompator u potpunosti je neizgrađena.

Općina Velika Ludina je tijekom 2015. godine pristupila izradi Urbanističkog plana uređenja turističke zone Mala Ludina i Mustafina Klada. Cilj izrade plana je definiranje uvjeta gradnje turističkog naselja i njegovog opremanja infrastrukturom. Program izgradnje turističkog naselja obuhvaća smještajne građevine i prateće sportsko-rekreacijske sadržaje.

Vinogradarstvo na ovim područjima ima značajnu tradiciju i omogućava razvoj vinskih cesta kao jednog od oblika turističke ponude. Posebno se ističe Moslavačko vinogorje i autohtona vinska sorta Škrlet.

Slika 7

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Šaran na rašljama ili *krapec v procep*, ljetni sir *preveli* (sušeni sir – aromatiziran i s ljutom paprikom), *bele devenice* (kobasice sa svinjskim mesom i *kuruznim* brašnom), *vanjkuši* (štrukli umotani u špek), *bazlamača* ili *zlevanka*, *zlevka* dio su gastronomske ponude koja se nudi posjetiteljima ovoga područja.

Moslavačke vinske ceste, plantaže jabuka i jagoda, povrćari i cvjećari dio su poljoprivrednih proizvođača ovog kraja koji upotpunjuju gastronomsku ponudu turističkih djelatnika na ovom području.

Značajne turističke manifestacije s dugogodišnjom tradicijom na području Velike Ludine su: Jabuka crvenika, Martinje, Vincekovo i Miholje.

Slika 8

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

3.7.4. Poljoprivreda

Općina Velika Ludina raspolaže kvalitetnim poljoprivrednim zemljištem koje predstavlja jedan od njenih najznačajnijih resursa. Najveći dio poljoprivrednih površina na području općine svrstan je u prostornu kategoriju P2 (vrijedna obradiva tla). Prema podacima iz važećeg PPUO Velika Ludina vrijedna obradiva tla zauzimaju nešto više od polovine ukupne površine općine te preko 85 % ukupnih poljoprivrednih površina. Navedene poljoprivredne površine pogodne su za uzgoj gotovo svih poljoprivrednih kultura te predstavljaju osnovu za kvalitetnu proizvodnju hrane na temelju prirodnih uvjeta i mogućnosti.

Slika 9

Autor: SI-MO-RA, 2016.

Budući da na području općine velik udio u poljoprivrednoj proizvodnji ima plantažni uzgoj voća, na područjima naselja Mala Ludina, Katoličko Selišće i Gornja Vlahinička izgrađeni su gospodarski sadržaji vezani uz proizvodnju i preradu voća, a osigurane su i površine za njihovo širenje.

Općina Velika Ludina ima ukupno 6229 ha poljoprivrednih površina, a pod drvenastim je kulturama, prvenstveno voćnjacima 602 ha ili gotovo 10 % poljoprivrednih površina. Osim 27 većih proizvođača, odnosno obiteljskih gospodarstava koja posjeduju bar 3 ha plantažnih voćnjaka, tu je i nekoliko većih poslovnih subjekata te po jedna zadruga i udruga voćara, vinara i povrćara.

Slika 10

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Kao prvi županijski pilot-projekt navodnjavanja predložen je i obrazložen Pilot-projekt navodnjavanja Velika Ludina. Potrebe za navodnjavanjem proizlaze iz više razloga od kojih se izdvajaju sljedeći: razvitak tehnologije poljoprivredne proizvodnje i promjene strukture sjetve prema dohodovnijim kulturama, poboljšanju nadzora nad izvorima i racionalnije korištenje vodnih resursa te povećanje aktivnosti poljoprivredne proizvodnje na područjima pogodnim za navodnjavanje. Slijedom navedenog Županija je krenula u realizaciju Sustava navodnjavanja Velika Ludina, površine 480 ha.

Uvidom u prostorni plan općine Velika Ludina može se zaključiti da bi pilot-projekt navodnjavanja pridonio razvoju općine Velika Ludina u smislu osiguranja stalnih prinosa i prihoda u poljoprivredi budući da je poljoprivreda prepoznata kao osnovna djelatnost ovog kraja. Na razini županije interes se može prepoznati u mogućnosti relativno brze realizacije pilot-projekta zbog uređene zemljišne strukture, postojeće poljoprivrede i što je od posebne važnosti, zainteresiranosti poljoprivrednika koji shvaćaju neophodnost navodnjavanja za gospodarski razvoj poljoprivrede.

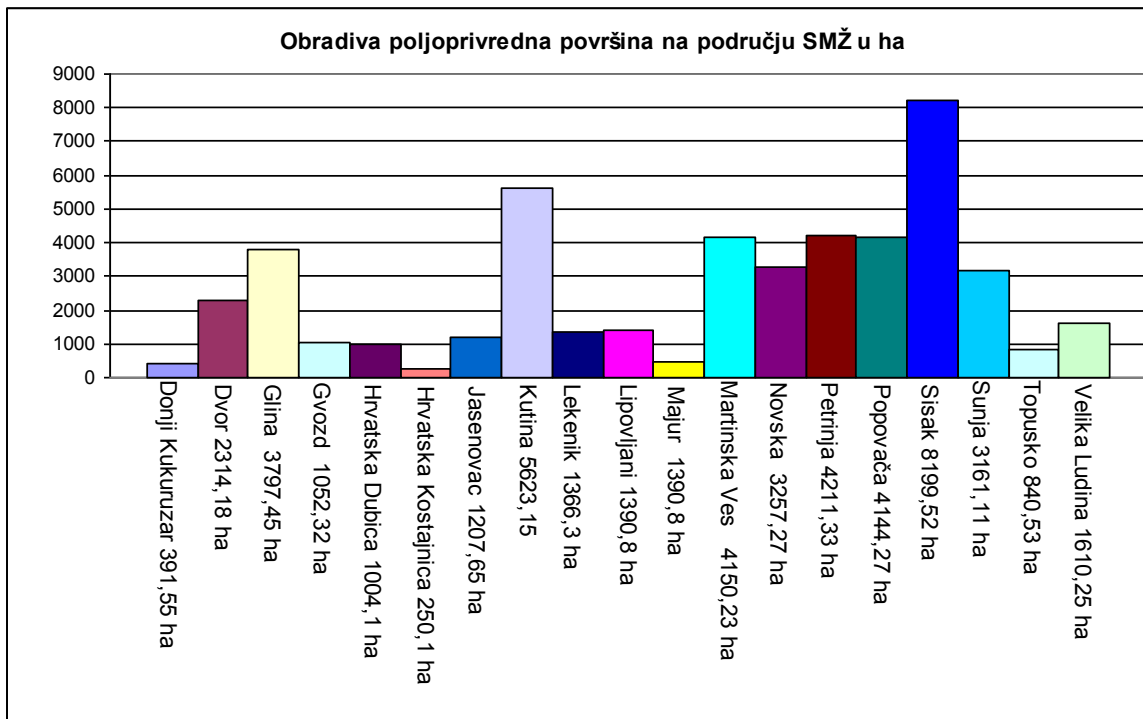
Paralelno s razvojem navodnjavanja potrebno je razvijati kapacitete za čuvanje i posebice za preradu poljoprivrednih proizvoda koji će biti rezultat navodnjavanja. Dinamika razvoja sustava navodnjavanja treba se prilagoditi dinamici razvoja ovih kapaciteta.

Tablica br. 12: Površina zemljišta OPG-a prema vrsti korištenja zemljišta u ARKOD sustavu na području Sisačko-moslavačke županije (korisnici poticajnih mjera)

JLS	Oranica	Staklenik/ plastenik	Livada	Pašnjak	Vinograd	Voćnjak	Oraš plod.	Mješov. trajni nasad	Ostalo zemljište
Donji Kukuruzari	230,07	0,05	106,86	37,12		16,10	1,35		
Dvor	1066,16	0,02	467,60	738,01	0,01	34,31	8,01	0,06	
Glina	1833,62	0,16	1261,60	548,55	6,19	140,60	0,71	4,07	1,95
Gvozd	561,90		290,66	168,83	0,21	29,71	0,77	0,24	
Hrvatska Dubica	770,15	0,1	87,16	142,25		1,64	2,64	0,16	
Hrvatska Kostajnica	118,79		79,78	29,79	0,11	16,90	4,73		
Jasenovac	929,79		86,75	181,43		2,18		6,17	0,15
Kutina	4225,88	1,28	826,45	355,13	52,58	123,74	8,05	0,93	27,92
Lekenik	674,96	0,97	282,03	363,36	9,84	14,89	10,95	0,57	6,95
Lipovljani	1132,95		181,50	40,36	0,10	4,90	9,70	0,08	21,21
Majur	291,28		58,85	98,14	0,16	7,02		0,65	
Martinska Ves	3620,88	0,22	461,81	18,25	1,69	27,80	19,09	0,49	
Novska	2541,51	0,16	252,82	339,97	1,59	74,70	15,12	25,85	5,55
Petrinja	2251,07	0,69	1224,38	555,33	4,68	145,55	24,29	3,57	1,07
Popovača	3402,10	0,83	421,37	184,59	47,48	76,69	3,46	4,04	3,71
Sisak	6.370,52	1,80	1172,99	441,79	11,58	131,93	55,99	1,57	10,37
Sunja	1797,46		865,69	466,6		18,33	11,49	0,48	1,06
Topusko	545,91		201,17	74,75		17,57	1,13		
Velika Ludina	1179,87	0,98	202,49	61,69	25,90	112,97	12,52	1,42	12,41
UKUPNO	33 544,87	7,26	8531,96	4845,94	162,12	997,53	190	50,35	92,35

Izvor podataka: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, prosinac 2013.

Grafikon 2: Ukupna površina zemljišta OPG-a prema vrsti korištenja zemljišta u ARKOD sustavu na području Sisačko-moslavačke županije (korisnici poticajnih mjera)

Izvor podataka: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, prosinac 2013.

Slika 11

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Tablica br. 13: Broj poljoprivrednih gospodarstava u općini Velika Ludina i županiji

Vrsta poljoprivrednog gospodarstva	Broj PG-ova u općini Velika Ludina	Broj PG-ova u Županiji
Obiteljsko gospodarstvo	302	9328
Obrt	7	83
Ostali	0	2
Trgovačko društvo	9	93
Zadruga	0	24

Izvor: APPRRR, 2016.

Na području općine Velika Ludina na dan 14. prosinca 2015. godine registrirano je 318 poljoprivrednih gospodarstava, od čega su žene nositelji njih 98, a muškarci 220.

Tablica br. 14: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja

Dob	broj PG
≤40	51
41 - 45	29
46 – 50	41
51 – 55	38
56 - 60	41
61 – 65	39
≥66	79
UKUPNO	318

Izvor: APPRRR, 2016.

U strukturi poljoprivrednih gospodarstava dob nositelja je ravnomjerno raspoređena te ne postoje značajna odstupanja pojedinih dobnih skupina. Značajan je podatak da je čak 51 nositelj mlađi od 40 godina starosti što predstavlja potencijal i pri korištenju mjera Programa ruralnog razvoja RH.

Tablica br. 15: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema veličini parcela

Naselje	<3			3 - 19			20 - 99			100 - 1499			Ukupno		
	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	-	-	-	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
Gornja Vlahinička	11	38	22,06	15	111	84,97	1	14	22,27	-	-	-	27	163	129,30
Grabričina	1	4	1,67	2	16	9,13	-	-	-	-	-	-	3	20	10,81
Grabrov Potok	7	25	9,62	5	39	37,72	1	13	90,25	-	-	-	13	77	137,58
Katoličko Selišće	13	47	18,11	9	64	61,64	3	24	80,92	-	-	-	25	135	160,68

Kompator	1	6	1,48	6	47	37,11	1	12	38,25	-	-	-	8	65	76,84
Ludinica	-	-	-	2	19	11,98	-	-	-	-	-	-	2	19	11,98
Mala Ludina	12	45	23,90	9	70	45,91	-	-	-	1	39	116,90	21	115	69,81
Mustafina Klada	13	38	17,15	9	92	67,09	-	-	-	1	20	139,37	23	169	201,14
Okoli	18	52	29,24	28	233	198,47	2	42	83,89	-	-	-	49	347	450,97
Ruškovica	4	15	7,71	7	46	41,21	-	-	-	-	-	-	11	61	48,92
Velika Ludina	33	118	49,09	27	193	182,53	3	45	92,22	1	46	114,61	63	356	323,84
Vidrenjak	19	63	32,86	12	113	95,82	4	40	248,72	-	-	-	36	262	492,01

Izvor: APPRRR, 2016.

Prema podacima iz tablice vidljivo je kako je najveći broj poljoprivrednih gospodarstava s mnogo manjih parcela (do 3 hektara, te od 3 do 19), a samo po jedno PG u tri naselja raspolaže s površinama većim od 100 ha. Usitnjenost poljoprivrednog zemljišta i veliki broj parcela i dalje predstavljaju jednu od zapreka značajnijoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Tablica br. 16: Uzgoj stoke u županiji i općini Velika Ludina na dan 31. 12. 2015.

Vrsta stoke	Broj grla	Broj PG-ova	Broj grla u županiji	Broj PG-ova u županiji
Govedo	606	46	25 569	2213
Kokoši/pilići	37	1	314	16
Konji	54	9	4805	440
Koze	20	5	3049	217
Magarci/Mule/Mazge	1	1	45	14
Ovce	563	41	34 174	1585
Svinje	46	24	2911	676
Ukupno	1327	127	70 867	5161

Izvor: APPRRR, 2016.

Prema podacima o uzgoju stoke na području općine Velika Ludina, prevladava uzgoj goveda i ovaca.

Slika 12

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Na dan 14. prosinca 2015. u Upisniku poljoprivrednika upisano je 5 poljoprivrednih gospodarstava s 339 košnica.

Tablica br. 17: Ratarska proizvodnja na području općine Velika Ludina

Sektor	Površina (ha)
cvijeće	1,21
krmno bilje	196,3
livade	146,3
ljekovito bilje	20,89
ostalo industrijsko bilje	125,8
pašnjaci	50,12
plemenita vinova loza	34,97
povrće	22,08
soja	184,97
uljarice	28,23
voćne vrste	189,58
žitarice	625,79

Izvor: APPRRR, 2016.

Od 625,79 ha na kojima su zasijane žitarice, najzastupljeniji je kukuruz s 482,9 ha, zob sa 77,75 ha, ječam s 26,14 ha, pšenica s 10,48 ha.

Od 189,58 ha nasada pod voćnim vrstama, 140,24 ha je pod nasadom jabuke, 15,76 ha jagode, 7,67 ha breskve, 5,56 ha kruške, 2,94 ha kupine, 2,42 ha višnje.

Općina Velika Ludina provodi Program subvencioniranja poljoprivredne proizvodnje:

- za sadnju dugogodišnjih nasada (jabuke, kruške, breskve, vinova loza, šljiva, višnja, trešnja)
- za sadnju jagode
- za subvenciju police osiguranja od elementarne nepogode na poljoprivrednim usjevima do 25 %

Poljoprivredna proizvodnja jedna je od zasigurno najvažnijih gospodarskih grana na području općine Velika Ludina i predstavlja značajan resurs za njen daljnji razvoj.

3.8. Stanje okoliša

Mjere zaštite za ugrožena i rijetka staništa

Na području općine Velika Ludina nalazi se 7 tipova staništa koja su ugrožena na europskoj razini i zaštićena Direktivom o staništima, a u Hrvatskoj Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova. Na području općine nalaze se sljedeća ugrožena i rijetka staništa:

vlažne livade srednje Europe, mezofilne livade srednje Europe, poplavne šume crne johe i poljskog jasena, poplavne šume hrasta lužnjaka, mješovite hrastovo-grabove i čiste grabove šume, srednjoeuropske šume hrasta kitnjaka te obične breze, mezofilne i neutrofilne čiste bukove šume.

Slika 13

Autor: SI-MO-RA, 2016.

Među mjerama zaštite navodi se gospodarenje travnjacima putem ispaše i režimom košnje, prilagođenim stanišnom tipu, uz prihvatljivo korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva; očuvanje biološke vrste značajne za stanišni tip; ne unositi strane (alohtone) vrste i genetski modificirane organizme; očuvati povoljni omjer između travnjaka i šikare, uključujući i sprječavanje procesa sukcesije (sprječavanje zaraštavanja travnjaka i cretova i dr.) te na taj način osigurati mozaičnost staništa; očuvati povoljnu nisku razinu vrijednosti mineralnih tvari u tlima suhих i vlažnih travnjaka.

Gospodarenje šumama potrebno je provoditi sukladno načelima certifikacije šuma: očuvati u najvećoj mjeri šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumske rubove; izbjegavati uporabu kemijskih sredstava za zaštitu bilja i bioloških kontrolnih sredstava; ne koristiti genetski modificirane organizme; očuvati biološke vrste značajne za stanišni tip; u svim šumama osigurati stalan postotak zrelih, starih i suhih (stojećih i oborenih) stabala, osobito stabala s dupljama; u gospodarenju šumama osigurati prikladnu brigu za očuvanje ugroženih i rijetkih divljih svojti te sustavno praćenje njihova stanja (monitoring); pošumljavanje obavljati autohtonim vrstama drveća gdje god to dopuštaju uvjeti staništa, u sastavu koji odražava prirodni sastav, koristeći prirodni metode.

Za područje Velike Ludine PPUO izrađene su obveze i smjernice za zaštitu tla i vode, zaštitu od požara, zaštitu od buke te zaštitu od prirodnih i drugih nesreća.

Zaštita voda na području općine postići će se gradnjom kanalizacije na područjima bez kanalizacije i pročišćavanjem otpadnih voda.

Velika pozornost na području općine Velika Ludina posvećena je zaštiti od požara i eksplozija. Među mjerama zaštite od prirodnih i drugih nesreća ističu se preventivne mjere zaštite od poplava. Područjem općine Velika Ludina od značajnih vodotokova protječu rijeke Sava, Lonja i Česma. Kako na području općine postoji vrlo mala vjerojatnost poplave i to u slučaju prelijevanja vode preko nasipa rijeke Česme ili pucanja nasipa, u cilju smanjenja posljedica eventualne poplave te očuvanja i održavanja postojećih vodnogospodarskih objekata, utvrđen je niz preventivnih mjera zaštite.

Područje općine Velika Ludina je u zoni pojačane seizmičke aktivnosti koja je posljedica intenzivnih tektonskih pokreta. Osnovni stupanj seizmičnosti iznosi VII. stupanj MCS skale. U cilju smanjenja šteta od potresa PPUO se utvrđuju brojne preventivne mjere zaštite.

Područje Hrvatske nalazi se u umjerenim geografskim širinama gdje je pojava tuče i sugradice relativno česta. Pojava tuče može se očekivati i na području općine Velika Ludina. U cilju smanjenja šteta od tuče među mjerama preventivne zaštite izdvajaju se one kojima je cilj poticati poljoprivrednike na zaštitu ratarskih kultura putem zaštitnih mreža te poticati poljoprivrednike na osiguravanje usjeva preko osiguravajućih društava.

Na području općine Velika Ludina nalazi se nekoliko privrednih subjekata koje u svom proizvodnom procesu upotrebljavaju ili skladište opasne tvari, a kod nekih u slučaju

tehničko-tehnoloških nesreća (PSC Okoli, Bušotina 33) može doći do ugrožavanja stanovništva.

3.9. Druga područja relevantna za razvoj

3.9.1. Međuregionalna i međunarodna suradnja

Međuregionalna i međunarodna suradnja predstavljaju jednu od mogućnosti budućeg razvoja općine, posebice tijekom pripreme i oblikovanja razvojnih projekata za sredstva programa prekogranične i transnacionalne suradnje koja su Republici Hrvatskoj na raspolaganju u značajnijem obimu nakon pristupanja EU.

3.10. Analiza kapaciteta lokalne samouprave

Ustroj Općine Velika Ludina

Tijela u sastavu Općine Velika Ludina čine:

Općinsko vijeće

Općinski načelnik

Upravni odjel

Mjesni odbori

Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Općine. Ono prati financijske tokove lokalne samouprave i vrši nadzor nad izvršavanjem proračuna i svrsishodnom upotrebom sredstava. Općinsko vijeće sastavljeno je od 13 vijećnika i vijećnica čiji mandat traje četiri godine. Nositelj izvršne vlasti je Općinski načelnik s mandatom u trajanju od četiri godine. On je odgovoran za ustavnost i zakonitost obavljanja poslova koji su u njegovom djelokrugu te za ustavnost i zakonitost akata upravnog odjela Općine.

Upravno tijelo Općine je Jedinostveni upravni odjel na čijem je čelu Pročelnica. Upravni odjel Općine Velika Ludina samostalan je u okviru svog djelokruga, a za zakonito i pravovremeno obavljanje poslova iz svoje nadležnosti odgovara načelniku.

Kao oblik mjesne samouprave na području općine Velika Ludina osnovani su: Mjesni odbor Mustafina Klada, Mjesni odbor Kompator, Mjesni odbor Ruškovića, Mjesni odbor Mala

Ludina, Mjesni odbor Grabričina, Mjesni odbor Vidrenjak, Mjesni odbor Okoli, Mjesni odbor Velika Ludina, Mjesni odbor Grabrov Potok, Mjesni odbor Gornja Vlahinička, Mjesni odbor Ludinica te Mjesni odbor Katoličko Selišće.

4. SWOT ANALIZA

Nakon izrađene Analize stanja pristupilo se izradi SWOT analize, odnosno analize razvojnih problema i razvojnih mogućnosti s ciljem daljnjeg definiranja strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

SWOT je akronim nastao od riječi na engleskom jeziku:

Strengths – snage

Weaknesses - slabosti

Opportunities - mogućnosti/prilike

Threats - prijetnje

SWOT analiza je analitički okvir za dobivanje relevantnih informacija o području općine Velika Ludina i o okruženju u kojem djeluje sada i u budućnosti. Svrha analize je utvrditi snage i slabosti te mogućnosti i prijetnje u okruženju. Nalazi SWOT analize temelje se na pretpostavci da se najveći uspjeh postiže maksimiziranjem vlastitih snaga i prilika u okolini uz istovremeno minimiziranje prijetnji i slabosti.

SWOT analiza omogućila je prepoznavanje unutarnjih snaga i slabosti zajednice, ali i mogućnosti (prilika) i prijetnji (ograničenja) iz okruženja.

SWOT analiza detaljno je raspravljena i usuglašena s članovima Radne skupine za izradu i provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina 2015. - 2020. dana 29. rujna 2016. u Velikoj Ludini.

Snage	Slabosti
Povoljan geografski i prometni položaj	Mala gustoća naseljenosti
Povoljni klimatski uvjeti	Visok udio starije populacije
Velika područja očuvanih krajobrazza	Nepovoljna obrazovna struktura
Blizina Međunarodne zračne luke Zagreb	Nedostatak visokoobrazovanih
Značajan broj elemenata tradicijske baštine	Neizgrađen sustav odvodnje otpadnih voda

<p>Poljoprivredna proizvodnja</p> <p>Tradicija u voćarstvu</p> <p>Postojanje strateškog projekta navodnjavanja</p> <p>Postojanje infrastrukture za razvoj poduzetništva</p> <p>Turistički atraktivan i očuvan krajobraz</p> <p>Blizina Parka prirode Lonjsko polje</p> <p>Blizina regionalnog parka Moslavačka gora</p> <p>Reciklažno dvorište</p>	<p>Energetski neučinkoviti javni objekti</p> <p>Energetski neučinkovita javna rasvjeta</p> <p>Nedovoljno razvijeno korištenje energije iz OIE</p> <p>Nedovoljna kvaliteta i razina sigurnosti prometnica</p> <p>Nedovoljno izgrađeni nogostupi</p> <p>Nedovoljno izgrađene biciklističke staze</p> <p>Usitnjenost poljoprivrednog zemljišta</p> <p>Nedostatak sredstava za uvođenje novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji</p> <p>Nedovoljna ulaganja u marketing i turističku prepoznatljivost</p> <p>Nedovoljna informiranost o mogućnostima EU fondova</p> <p>Nedostatna sredstva za ublažavanje elementarnih nepogoda</p>
Mogućnosti	Prijetnje
<p>Daljnji razvoj poduzetničke infrastrukture (inkubatori, centri izvrsnosti, poslovne zone)</p> <p>Razvoj selektivnih oblika turizma</p> <p>Jače korištenje dostupnih potpora</p> <p>Edukacija</p> <p>Cjeloživotno učenje</p> <p>Okupljanje poljoprivrednog zemljišta</p> <p>Diverzifikacija poljoprivredne proizvodnje</p> <p>Olakšavanje pristupa investitorima</p>	<p>Depopulacija područja, odlazak mladih</p> <p>Daljnji pad broja stanovnika</p> <p>Klimatske promjene</p> <p>Nedostatak ulagača</p> <p>„Siva“ ekonomija</p> <p>Nedovoljna briga o okolišu</p> <p>Tradicionalna proizvodnja suočena s konkurencijom iz EU</p>

5. STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE VELIKA LUDINA

5.1. Vizija

U obliku sažete izjave, vizija predstavlja sažetu i jasnu zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju općine Velika Ludina. Zasniva se na rezultatima analize stanja, SWOT analize, razvojnih trendova u užem i širem okruženju te idejama o budućnosti općine.

Vizija razvoja općine Velika Ludina 2020. godine:

Velika Ludina je općina zadovoljnih stanovnika razvijene komunalne i društvene infrastrukture, konkurentnog lokalnog gospodarstva, održive poljoprivrede i kvalitetne turističke ponude temeljene na očuvanoj tradiciji, kulturi i prirodnim vrijednostima.

5.2. Strateški okvir ciljevi – prioriteta - mjera

5.2.1. Uvod

Temeljem vizije razvoja koja je usuglašena raspravom članova Radne skupine i izrađivača SRP-a, pristupilo se oblikovanju ciljeva, prioriteta i mjera. Strateškim okvirom SRP-a Velika Ludina za razdoblje 2015. - 2020. određena je prioritizacija identificiranih potreba i definirane su one na koje se treba usmjeriti. Strateškim okvirom osigurana je usklađenost s politikama i strategijama na višim teritorijalnim razinama i na razinama pojedinih sektora, odnosno usklađenost sa županijskim, nacionalnim i EU strateškim dokumentima te sektorskim strateškim dokumentima na razini županije i lokalnoj razini.

Nakon što su analizom stanja i SWOT analizom prepoznate prioritetne razvojne potrebe, promjena koja se želi postići na razini općine izražena je u obliku vizije i hijerarhije ciljeva, prioriteta i mjera. Ciljevi su konzistentan i sažeti opis namjeravanih ishoda razvoja, jasno izraženih i mjerljivih te doprinose ostvarenju vizije.

Prioriteti razvoja općine sadrže razradu ciljeva te logično proizlaze iz vizije i ciljeva. Oni konkretiziraju i utvrđuju sve sastavnice ciljeva. Prioritet po svom sadržaju objedinjuje određeni broj mjera koje su tematski slične i komplementarne te čija će provedba doprinijeti ostvarenju prioriteta.

Mjere za razvoj općine su prikazane kao intervencije i aktivnosti u nekom sektoru/području i predstavljaju okvir za pripremu i izradu konkretnih razvojnih projekata. Mjere proizlaze iz prioriteta i ciljeva te s njima tvore hijerarhijsku strukturu.

5.2.2. Sažetak strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa Velika Ludina

Pregled strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina prikazan je u sljedećoj tablici:

CILJEVI	PRIORITETI	Oznaka mjere	Naziv mjere
Cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	Prioritet 1.1. Voćarstvo i održiva poljoprivreda	Mjera 1.1.1.	Rekonstrukcija, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava
		Mjera 1.1.2.	Poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača
		Mjera 1.1.3.	Poticanje razvoja poljoprivrednih proizvoda i ekološke poljoprivrede
		Mjera 1.1.4.	Stručno usavršavanje i osposobljavanje poljoprivrednika
		Mjera 1.1.5.	Potpoma ublažavanju posljedica klimatskih promjena, nepovoljnih klimatskih prilika i katastrofalnih događaja
	Prioritet 1.2. Jačanje malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva	Mjera 1.2.1.	Stvaranje uvjeta za porast investicija
		Mjera 1.2.2.	Dovršetak izgradnje poduzetničke infrastrukture
		Mjera 1.2.3.	Potpoma razvoju nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnom području
	Prioritet 1.3. Razvoj turizma	Mjera 1.3.1.	Izgradnja i razvoj turističke infrastrukture i programa
		Mjera 1.3.2.	Razvoj marketinga i promidžba turističke destinacije
		Mjera 1.3.3.	Razvoj pružanja turističkih usluga u domaćinstvima

		Mjera 1.3.4.	Razvoj lovnog i ribolovnog turizma	
Cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	Prioritet 2.1. Zaštita kulturno-povijesne baštine i poticanje stvaralaštva	Mjera 2.1.1.	Skrb o zaštiti kulturnih dobara	
		Mjera 2.1.2.	Očuvanje tradicije i običaja te poticanje suvremenog stvaralaštva	
	Prioritet 2.2. Očuvanje prirode i prirodne baštine	Mjera 2.2.1.	Programi praćenja kakvoće vode, zraka, tla i zaštita od onečišćenja	
		Mjera 2.2.2.	Promicanje prirodnih vrijednosti i baštine	
	Prioritet 2.3. Razvijena komunalna infrastruktura	Mjera 2.3.1.	Nastavak izgradnje sustava odvodnje	
		Mjera 2.3.2.	Održavanje i razvoj sustava vodoopskrbe	
		Mjera 2.3.3.	Unaprijediti sustav gospodarenja otpadom	
		Mjera 2.3.4.	Poboljšanje kvalitete prometnica i unaprjeđenje povezanosti naselja	
		Mjera 2.3.5.	Uređenje nogostupa i biciklističkih staza	
	Prioritet 2.4. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost	Mjera 2.4.1.	Potpورا razvoju korištenja energije iz obnovljivih izvora energije	
		Mjera 2.4.2.	Povećanje energetske učinkovitosti	
	Cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	Prioritet 3.1. Razvoj obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture	Mjera 3.1.1.	Povećanje kapaciteta za predškolski odgoj
			Mjera 3.1.2.	Osvremenjivanje osnovnog obrazovanja
Mjera 3.1.3.			Potpورا srednjem i visokom obrazovanju stanovnika	
Mjera 3.1.4.			Cjeloživotno učenje	
Prioritet 3.2. Razvoj multifunkcionalnih društvenih usluga i sadržaja		Mjera 3.2.1.	Izgradnja, uređenje i opremanje dječjih i sportskih igrališta i dvorana	
		Mjera 3.2.2.	Izgradnja i uređenje javnih površina za okupljanje i slobodno vrijeme stanovnika	
Prioritet 3.3. Razvijen zdravstveni standard i zaštita zdravlja stanovnika		Mjera 3.3.1.	Poboljšanje zdravstvene infrastrukture	

	Prioritet 3.4. Socijalna uključenost i izvaninstitucionaln a potpora	Mjera 3.4.1.	Potpota programima socijalne skrbi o stanovnicima
		Mjera 3.4.2.	Podrška programima namijenjenim marginaliziranim skupinama
	Prioritet 3.5. Zadržavanje mladih obitelji i poticanje nataliteta	Mjera 3.5.1.	Potpota novorođenoj djeci
	Prioritet 3.6. Poboljšanje javnih usluga	Mjera 3.6.1.	Potpota vatrogastvu i civilnoj zaštiti
		Mjera 3.6.2.	Održavanje i opremanje društvenih domova, vatrogasnih domova, groblja
		Mjera 3.6.3.	Razvoj sustava upravljanja, administracije i planiranja na lokalnoj razini

Strateški okvir čini cjelina koja se sastoji od tri cilja s trinaest prioriteta i 36 mjera.

5.2.3. Obrazložnje strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina

U nastavku teksta slijedi obrazloženje strukture ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina.

Cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti

Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti temeljni je strateški cilj općine Velika Ludina, a njegovo ostvarenje temeljit će se na nizu prioriteta i povezanih mjera koje čine okvir za pripremu i provedbu projekata. Među prioritetima koji doprinose jačanju lokalnog gospodarstva ističu se voćarstvo i održiva poljoprivreda, jačanje malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva i razvoj turizma.

Slika 14

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Prioritet 1.1. Voćarstvo i održiva poljoprivreda

Općina Velika Ludina raspolaže kvalitetnim poljoprivrednim zemljištem koje predstavlja jedan od njenih najznačajnijih resursa. Od ukupno 6229 ha poljoprivrednih površina, pod drvenastim kulturama, prvenstveno voćnjacima, je 602 ha ili gotovo 10 % poljoprivrednih površina. Daljnji razvoj voćarstva s održivom poljoprivredom prepoznat je kao jedan od prioriteta jačanja lokalnog gospodarstva.

Prioritet će biti proveden nizom mjera među kojima su rekonstrukcija, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača, poticanje razvoja poljoprivredne proizvodnje i ekološke poljoprivrede te stručno usavršavanje i osposobljavanje poljoprivrednika.

Slika 15

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Mjera 1.1.1. Rekonstrukcija, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.1. Voćarstvo i održiva poljoprivreda	
Mjera 1.1.1.	Rekonstrukcija, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava
Cilj	Cilj je ove mjere povećati konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava na području općine Velika Ludina, modernizacijom proizvodnje i rekonstrukcijom, izgradnjom i opremanjem gospodarskih objekata i površina.
Sadržaj	Priprema i provedba projekata, priprema i provedba postupaka javne nabave za građenje i/ili opremanje objekata i prostora, izrada izvještaja, monitoring i evaluacija
Nositelji mjere	PG, OPG
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj pripremljenih i kandidiranih projekata Iznos uloženi sredstava Količina proizvedenih proizvoda

Mjera 1.1.2. Poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.1. Voćarstvo i održiva poljoprivreda	
Mjera 1.1.2.	Poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača
Cilj	Potaknuti udruživanje poljoprivrednih proizvođača s ciljem povećanja konkurentnosti i jačanja lokalnog gospodarstva. Cilj je mjere povezati poljoprivredne proizvođače međusobno, ali i s turističkim subjektima.
Sadržaj	Mjera potiče udruživanje poljoprivrednih proizvođača s ciljem povećanja prerađivačkih kapaciteta i stvaranja novih proizvoda koji će biti ponuđeni turističkim subjektima odnosno njihovim posjetiteljima.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina; voćari i vinogradari Moslavine; PG i OPG
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj udruženja poljoprivrednih proizvođača Broj članova udruženja Broj novih proizvoda

Mjera 1.1.3. Poticanje razvoja poljoprivrednih proizvoda i ekološke poljoprivrede

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.1. Voćarstvo i održiva poljoprivreda	
Mjera 1.1.3.	Poticanje razvoja poljoprivrednih proizvoda i ekološke poljoprivrede
Cilj	Cilj je ove mjere potaknuti razvoj poljoprivrednih proizvoda, njihovu kvalitetu i prepoznatljivost te usmjeriti postojeće poljoprivrednike i nezaposlene osobe prema uzgoju visokodohodovnih kultura i ekološkoj i integriranoj poljoprivrednoj proizvodnji.
Sadržaj	Mjerom su predviđene aktivnosti potpore poljoprivrednicima za sudjelovanje u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode, istraživanja, ispitivanja kvalitete, certificiranja, brendiranja, uspostave sustava kontrole i kvalitete i dr.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH, Proračun SMŽ, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj poljoprivrednih proizvođača koji se bave uzgojem visokodohodovnih kultura Broj ekoloških proizvođača Broj ekoloških poljoprivrednih proizvoda Ostvarena dobit

Mjera 1.1.4. Stručno usavršavanje i osposobljavanje poljoprivrednika

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.1. Voćarstvo i održiva poljoprivreda	
Mjera 1.1.4.	Stručno usavršavanje i osposobljavanje poljoprivrednika
Cilj	Cilj je ove mjere doprinijeti razvoju voćarstva i održive poljoprivrede kontinuiranim stručnim usavršavanjem i osposobljavanjem poljoprivrednika.
Sadržaj	Ispitivanje potreba za stručnim usavršavanjem i osposobljavanjem poljoprivrednika; izrada programa stručnog usavršavanja i osposobljavanja; izrada kriterija; provedba programa; dodjela certifikata, uvjerenja i sl.; evaluacija edukacije.
Nositelji mjere	Udruženja i udruge poljoprivrednih proizvođača, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., ESF Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020., Proračun RH, Proračun SMŽ, Proračun Općine Velika Ludina, LAG Moslavina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj ispitanika s utvrđenim potrebama stručnog usavršavanja i osposobljavanja Broj organiziranih edukacija Broj polaznika Broj dodijeljenih potvrda/certifikata

Mjera 1.1.5. Potpora ublažavanje posljedica klimatskih promjena, nepovoljnih klimatskih prilika i katastrofalnih događaja

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.1. Voćarstvo i održiva poljoprivreda	
Mjera 1.1.5.	Potporna ublažavanje posljedica klimatskih promjena, nepovoljnih klimatskih prilika i katastrofalnih događaja
Cilj	Cilj je ove mjere poduprijeti aktivnosti koje imaju svrhu ublažiti posljedice klimatskih promjena, nepovoljnih prilika i katastrofalnih događaja te uspostaviti odgovarajuće preventivne aktivnosti.
Sadržaj	Investicije povezane sa sanacijom poljoprivrednog zemljišta; izgradnja, rekonstrukcija i opremanje poljoprivrednih gospodarskih objekata i pripadajuće infrastrukture za poljoprivrednu proizvodnju, popravak ili nabava poljoprivrednih strojeva, mehanizacije i opreme za poljoprivrednu proizvodnju; nabava osnovnog stada/matičnog jata; kupnja i sadnja višegodišnjeg bilja i sl.
Nositelji mjere	Poljoprivredna gospodarstva
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj projekata sanacije; izgradnje, rekonstrukcije i opremanja; nabave itd. Broj korisnika Iznos dodijeljenih sredstava

Prioritet 1.2. Jačanje malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva

Stanje gospodarskih djelatnosti na području općine Velika Ludina ne može se smatrati zadovoljavajućim. Broj malih tvrtki posljednjih se nekoliko godina kreće oko 30, bilježi se porast u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva i trgovini na veliko i malo te smanjenje u prerađivačkoj industriji i građevinarstvu. Tradicionalni obrti gotovo nestaju, a potencijal nastajanja onih koji koriste nove tehnologije se tek treba razviti.

Površine predviđene za razvoj gospodarskih i poslovnih sadržaja za sada su većim dijelom neizgrađene.

Prioritetom je predviđena provedba mjera koje su usmjerene ka stvaranju uvjeta za porast investicija, dovršetak izgradnje poduzetničke infrastrukture te poticanje razvoja nepoljoprivredne djelatnosti na području općine.

Mjera 1.2.1. Stvaranje uvjeta za porast investicija

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.2. Jačanje malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva	
Mjera 1.2.1.	Stvaranje uvjeta za porast investicija
Cilj	Cilj je ove mjere uspostaviti i provesti niz aktivnosti kojima je svrha stvoriti uvjete za porast investicija te time izravno i povećanja radnih mjesta i broja zaposlenih na području općine.
Sadržaj	Izrada kriterija i programa poticanja izravnih investicija; identifikacija objekata i površina za prijem novih investicija; izrada kataloga s informacijama za investitore; uspostava info-pulta i trajne stručne podrške investitorima.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2018. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Općine Velika Ludina; ERDF - Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađen program poticanja stranih investicija Izrađen katalog s informacijama za investitore Uspostavljena trajna stručna podrška investitorima

Mjera 1.2.2. Dovršetak izgradnje poduzetničke infrastrukture

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.2. Jačanje malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva	
Mjera 1.2.2.	Dovršetak izgradnje poduzetničke infrastrukture
Cilj	Dovršetak izgradnje i komunalno opremanje Poslovne zone Velika Ludina radi stvaranja boljih materijalnih uvjeta za razvoj lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti.
Sadržaj	Izrada projektne dokumentacije, izdvajanje financijskih sredstava za dovršetak izgradnje i opremanje poslovnih zona, priprema i provedba projekata
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Općine, ERDF – Operativni program za konkurentnost i koheziju 2014. - 2020.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Dovršena izgradnja poslovne zone Broj subjekata u poslovnoj zoni Broj radnih mjesta u poslovnoj zoni

Mjera 1.2.3. Potpora razvoju nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnom području

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.2. Jačanje malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva	
Mjera 1.2.3.	Potpora razvoju nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnom području
Cilj	Razvoj poduzetničkih i obrtničkih nepoljoprivrednih djelatnosti odnosno djelovanje subjekata koji se bave proizvodnim i uslužnim djelatnostima na ruralnom području s ciljem stvaranja boljih uvjeta za život i rad stanovnika.
Sadržaj	Potpora i razvoj projekata poduzetničkih i obrtničkih nepoljoprivrednih djelatnosti u proizvodnom i uslužnom sektoru (izrada poslovnih planova, preinvesticijskih studija, analiza troškova i koristi i dr.); praćenje provedbe projekata
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., programi Vlade RH, Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj novootvorenih subjekata u nepoljoprivrednoj djelatnosti Broj novih radnih mjesta

Prioritet 1.3. Razvoj turizma

Povoljan prometni položaj općine Velika Ludina kroz dobru vezu s urbanim središtima Hrvatske, vrijedne prirodne cjeline i bogato kulturno-povijesno naslijeđe kvalitetan su temelj za razvoj turističke ponude, prvenstveno kontinentalnog turizma (dnevnog, seoskog, lovnog, športsko-rekreativnog). Općina Velika Ludina ubraja se u ruralna područja s prednostima kao što su mirna sredina, odsutnost buke, očuvani okoliš, gostoljubivost lokalnog stanovništva, domaća autohtona prehrana, mogućnost sudjelovanja u seoskim poslovima, velik broj obiteljskih seoskih gospodarstava, što čini ovo područje posebno zanimljivim turistima.

Područje općine raspolaže s 13,14 ha površina gospodarske ugostiteljsko-turističke namjene, od kojih je izgrađeno 2,46 ha, odnosno 18,72 %, a veliki potencijal za daljnji razvoj turizma predstavljaju predviđene tri zone ugostiteljsko-turističke namjene: Turistička zona Mustafina Klada, Turistička zona Mala Ludina i Turistička zona Kompator.

Prioritetom je predviđena provedba mjera koje se odnose na izgradnju i razvoj turističke infrastrukture i programa, razvoj marketinga i promidžba turističke destinacije, razvoj pružanja turističkih usluga u domaćinstvima te razvoj lovnog i ribolovnog turizma.

Slika 16

Izvor: Općina Velika Ludina, 2016.

Mjera 1.3.1. Izgradnja i razvoj turističke infrastrukture i programa

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.1.	Izgradnja i razvoj turističke infrastrukture i programa
Cilj	Cilj je mjere dovršiti izgradnju turističke infrastrukture i programa koji će povećati prepoznatljivost i atraktivnost turističke destinacije.
Sadržaj	Mjerom su predviđene aktivnosti izgradnje infrastrukture u predviđenim zonama ugostiteljsko-turističke namjene. Samoju izgradnji prethodi izrada potrebnih studija i projektno-tehničke dokumentacije.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	ERDF – Operativni program Konkurentnost i kohezija RH 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj pripremljenih projekata razvoja turističke infrastrukture Broj provedenih projekata razvoja turističke infrastrukture

Mjera 1.3.2. Razvoj marketinga i promidžba turističke destinacije

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.2.	Razvoj marketinga i promidžba turističke destinacije
Cilj	Doprinijeti razvoju turizma sustavnim marketingom i promidžbom turističke destinacije.
Sadržaj	Identifikacija tržišta, upoznavanje tržišta, analiza ponude i potražnje (interaktivan marketing), klasifikacija potreba turista i analiza marketinškog okruženja, razvoj pojedinih instrumenata marketinga, opis i razvoj turističkih proizvoda; promocija i distribucija; razvoj metoda komunikacije i promidžbe (internetska stranica, društvene mreže, plakati, vodiči, spotovi, brošure, letci i sl.); tržišna događanja (sajmovi, izložbe, manifestacije i sl.)
Nositelji mjere	TZ Sisačko-moslavačke županije, turističke i putničke agencije, Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	ERDF – Operativni program Konkurentnost i kohezija RH 2014. - 2020., Proračun TZ SMŽ, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađena analiza ponude i potražnje turističkih usluga na području općine; Razvijeni instrumenti marketinga s opisima turističkih proizvoda; Broj i vrsta razvijenih komunikacijskih sredstava; Broj održanih tržišnih događanja; Broj posjetitelja tržišnih događanja.

Mjera 1.3.3. Razvoj pružanja turističkih usluga u domaćinstvima

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.3.	Razvoj pružanja turističkih usluga u domaćinstvima
Cilj	Cilj ove mjere je potaknuti razvoj pružanja raznovrsnih i prepoznatljivih usluga u seljačkim domaćinstvima te doprinijeti razvoju lokalnog gospodarstva.
Sadržaj	Mjerom su predviđene aktivnosti edukacije pružatelja usluga o standardima, minimalnim uvjetima, kategorizaciji objekata, zdravstvenim uvjetima (pripremanje i usluživanje pića i napitaka uobičajenih za područje u kojem se nalazi seljačko domaćinstvo, iz poljoprivrednih proizvoda pretežito vlastite proizvodnje, usluge smještaja te ostale usluge u funkciji turističke potrošnje). Po održanim edukativnim aktivnostima, bit će izrađeni individualni planovi pružanja turističkih usluga u seljačkim domaćinstvima.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2018. - 2020.
Izvori financiranja	Ministarstvo turizma RH, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.,

	Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj dana edukacije Broj polaznika edukacije Broj turističkih usluga u seljačkim domaćinstvima

Mjera 1.3.4. Razvoj lovnog i ribolovnog turizma

Strateški cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	
Mjera 1.3.4.	Razvoj lovnog i ribolovnog turizma
Cilj	Cilj je ove mjere jačanje turističkog potencijala lovnog i ribolovnog turizma te razvoj destinacije.
Sadržaj	Promocija i informiranje; izrada kataloga; distribucija.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, Lovačka udruga „Košuta“ Velika Ludina, Športsko ribolovna udruga „Šaran“ Velika Ludina, Lovačko društvo „Srna“ Stružec
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Prihodi lovačkih i ribolovnih udruga
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj posjetitelja i turista korisnika lovnog i ribolovnog turizma

Cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura

Na planirani razvoj lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti nadovezuje se drugi strateški cilj koji je usmjeren ka poboljšanju kvalitete života stanovnika, očuvanju okoliša, prirode i kulture. Ostvarenje ovog cilja planirano je provedbom prioriteta koji se odnose na zaštitu kulturno-povijesne baštine i poticanje stvaralaštva, očuvanje prirode i prirodne baštine, razvijenu komunalnu infrastrukturu s nizom povezanih mjera te poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitost.

Prioritet 2.1. Zaštita kulturno-povijesne baštine i poticanje stvaralaštva

Područje Velike Ludine iznimno je bogato kulturno-povijesnom baštinom te su brojna kulturna dobra upisana u registar nepokretnih kulturnih dobara Ministarstva kulture RH. Temeljem značajne povijesne i kulturne baštine prepoznate su mjere usmjerene ka skrbi o zaštiti kulturnih dobara i očuvanju tradicije i običaja te poticanja suvremenog stvaralaštva.

Mjera 2.1.1. Skrb o zaštiti kulturnih dobara

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.1. Zaštita kulturno-povijesne baštine i poticanje stvaralaštva	
Mjera 2.1.1.	Skrb o zaštiti kulturnih dobara
Cilj	Jačanje svijesti stanovnika i posjetitelja o potrebi zaštite i očuvanja kulturnih dobara i kulturne baštine.
Sadržaj	Katalogizacija pokretne i nepokretne kulturne baštine; materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara; zaštita dobara od lokalnog značaja; organizacija i provedba aktivnosti očuvanja baštine.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, Muzej Moslavine, Kulturno-umjetničko društvo „Mijo Stuparić“, vlasnici etnografskih zbirki i dr.
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Ministarstvo kulture RH, Ured za udruge, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađen katalog pokretne i nepokretne kulturne baštine područja općine Velika Ludina; Zaštićena dobra od lokalnog značaja; Broj provedenih aktivnosti jačanja svijesti o potrebi očuvanja kulturne baštine; Broj izravno uključenih sudionika

Mjera 2.1.2. Očuvanje tradicije i običaja te poticanje suvremenog stvaralaštva

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.1. Zaštita kulturno-povijesne baštine i poticanje stvaralaštva	
Mjera 2.1.2.	Očuvanje tradicije i običaja te poticanje suvremenog stvaralaštva
Cilj	Cilj je ove mjere očuvati tradiciju i običaje područja općine Velika Ludina i potaknuti razvoj suvremenog stvaralaštva.
Sadržaj	Mjerom su predviđene aktivnosti prikupljanja, obrade te prezentacije tradicije i običaja područja općine Velika Ludina. Aktivnosti su namijenjene lokalnom stanovništvu, posebice djeci i mladima, no čine i značajan potencijal turističke ponude.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, OŠ Ludina, Kulturno-umjetničko društvo „Mijo Stuparić“
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Ministarstvo kulture RH, Ured za udruge, Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj manifestacija s ciljem predstavljanja tradicije i običaja Broj aktivnosti s ciljem poticanja kulturno-umjetničkog stvaralaštva Broj sudionika manifestacija

Prioritet 2.2. Očuvanje prirode i prirodne baštine

Područje općine Velika Ludina karakteriziraju vodne površine, zaštićena prirodna područja te područja ekološke mreže. Regionalni park Moslavačka gora i Park prirode Lonjsko polje zasigurno su najpoznatije lokacije iznimne vrijednosti koje ujedno predstavljaju i značajan potencijal za razvoj lokalnog gospodarstva, posebice usluga i proizvoda za posjetitelje.

Na području općine Velika Ludina nalazi se 7 tipova staništa koja su ugrožena na europskoj razini i zaštićena Direktivom o staništima, a u Hrvatskoj Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova.

Ovim prioritetom predviđene su i mjere praćenja kakvoće vode, zraka, tla i zaštita od onečišćenja te mjere očuvanja i promicanja prirodne baštine i prirodnih vrijednosti.

Mjera 2.2.1. Programi praćenja kakvoće vode, zraka, tla i zaštita od onečišćenja

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.2. Očuvanje prirode i prirodne baštine	
Mjera	Programi praćenja kakvoće vode, zraka, tla i zaštita od onečišćenja
Cilj	Cilj je ove mjere sustavno praćenje, procjenjivanje i izvješćivanje o kvaliteti zraka, sprječavanje i smanjivanje onečišćenosti zraka, praćenje emisija onečišćujućih tvari, postupno ukidanje potrošnje tvari koje oštećuju ozonski sloj, te ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama. Zaštita tla obuhvaća očuvanje zdravlja i funkcija tla, sprječavanje oštećenja tla, praćenje stanja i promjenu kakvoća tla te saniranje i obnavljanje oštećenih tala i lokacija. Mjerom je predviđena i zaštita od svjetlosnog onečišćenja.
Sadržaj	Uspostava sustava praćenja, procjenjivanja i izvješćivanja o kvaliteti zraka, vode, tla u suradnji s nadležnim institucijama.
Nositelji mjere	Zavod za javno zdravstvo SMŽ, Sisačko-moslavačka županija, Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj programa praćenja Broj parametara Broj projekata sanacije onečišćenja

Mjera 2.2.2. Promicanje prirodnih vrijednosti i baštine

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.2. Očuvanje prirode i prirodne baštine	
Mjera 2.2.2.	Promicanje prirodnih vrijednosti i baštine
Cilj	Cilj je mjere trajno promicati prirodne vrijednosti i prirodnu baštinu na održiv način, odnosno jačati svijest javnosti i posjetitelja o potrebi očuvanja prirode i prirodne baštine.
Sadržaj	Istraživanje, prikupljanje, objedinjavanje i promicanje materijala bitnih za očuvanje prirodne baštine; poticanje obnove zanemarenih i zaboravljenih prirodnih vrijednosti; razvijanje interaktivne mreže sa stanovništvom i rad na poticanju, afirmaciji, očuvanju te obnovi i zaštiti prirodne baštine. Aktivnosti senzibilizacije stanovništva za očuvanje prirodnih vrijednosti, edukacija, promicanje i poticanje pravilne obnove i zaštite, organizacija tematskih radionica i izložbi i raznih manifestacija; izrada edukativnih i motivacijskih materijala, razvijanje programa domaće i međunarodne suradnje s ciljem sudjelovanja u EU fondovima, i dr.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, udruge
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj projekata s ciljem očuvanja i promocije prirodne baštine Broj tiskanih edukativnih i informativnih materijala

Prioritet 2.3. Razvijena komunalna infrastruktura

Razvijenost komunalne infrastrukture jedan je od osnovnih preduvjeta kvalitete života stanovnika i najvećim je dijelom u nadležnosti jedinice lokalne samouprave.

Na području općine Velika Ludina ukupno je izgrađeno 30,4 km županijskih i lokalnih cesta te je potrebna daljnja izgradnja, asfaltiranje i održavanje prometnica. Izgrađeno je ukupno 29,10 km nerazvrstanih cesta, a planirano je 9,17 km.

Vodoopskrba stanovništva je na zadovoljavajućoj razini, no sustav odvodnje kao dio ukupnog vodno-gospodarskog sustava najvećim dijelom nije ostvaren.

Prikupljanje i zbrinjavanje komunalnog otpada dobro je organizirano i provodi se u suradnji sa susjednim jedinicama lokalne samouprave. Naime, komunalni otpad Kutine, Popovače i Velike Ludine zbrinjava komunalno društvo u vlasništvu grada Kutine te se ono odlaže na kutinskom odlagalištu.

Određeni problemi na području Velike Ludine javljaju se prilikom sakupljanja sastavnica komunalnog otpada na zelenim otocima kojima je uzrok nesavjesno postupanje od strane stanovništva (nerazvrstavanje sastavnica te bacanje miješanog komunalnog otpada u postavljene spremnike za odvojeno prikupljanje otpada, prevrtanje i uništavanje ostavljenih spremnika od strane nepoznatih osoba, pražnjenje spremnika od strane neovlaštenih osoba i dr.).

Ovim prioritetom predviđene su mjere dovršetka izgradnje sustava odvodnje, održavanje i razvoj sustava vodoopskrbe, unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom, poboljšanja kvalitete prometnica i unaprjeđenje povezanosti naselja te uređenje nogostupa i biciklističkih staza.

Mjera 2.3.1. Nastavak izgradnje sustava odvodnje

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.3. Razvijena komunalna infrastruktura	
Mjera	Nastavak izgradnje sustava odvodnje
Cilj	Cilj je ove mjere poboljšati kvalitetu života stanovnika te očuvati prirodu i okoliš.
Sadržaj	Do 2020. godine planirano je dovršenje sustava odvodnje za naselja Vidrenjak i Velika Ludina te Okoli i Grabrov Potok.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Vlade RH (Hrvatske vode), Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Duljina novoizgrađenog sustava odvodnje Broj priključaka

Mjera 2.3.2. Održavanje i razvoj sustava vodoopskrbe

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.3. Razvijena komunalna infrastruktura	
Mjera 2.3.2.	Održavanje i razvoj sustava vodoopskrbe
Cilj	Povećanje kvalitete života stanovnika poboljšanjem postojećeg sustava vodoopskrbe.
Sadržaj	Kako je vodoopskrbni sustav gotovo u potpunosti izgrađen i stanovnici se njime koriste, najveći dio aktivnosti ove mjere usmjeren je ka održavanju te povećanju kvalitete sustava izgradnjom prepumpne stanice. Aktivnostima izgradnje predstoji izrada projektne dokumentacije.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina

Razdoblje provedbe	Do 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađena projektna dokumentacija za prepumpnu stanicu Izgrađena prepumpna stanica

Mjera 2.3.3. Unaprijediti sustav gospodarenja otpadom

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.3. Razvijena komunalna infrastruktura	
Mjera 2.3.3.	Unaprijediti sustav gospodarenja otpadom
Cilj	Cilj je ove mjere poboljšati kvalitetu života stanovnika te očuvati prirodu i okoliš područja općine
Sadržaj	Mjera obuhvaća aktivnosti izgradnje reciklažnog dvorišta te poboljšanje sustava odlaganja i sortiranja otpada jačanjem svijesti informiranjem i edukacijom
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost RH, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izgrađeno reciklažno dvorište Smanjenje obima komunalnog otpada (u t)

Mjera 2.3.4. Poboljšanje kvalitete prometnica i unaprjeđenje povezanosti naselja

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.3. Razvijena komunalna infrastruktura	
Mjera 2.3.4.	Poboljšanje kvalitete prometnica i unaprjeđenje povezanosti naselja
Cilj	Poboljšati kvalitetu života stanovnika, sigurnost kretanja prometnicama te unaprijediti mobilnost
Sadržaj	Ovom mjerom planiran je dovršetak izgradnje županijske ceste Ž3124 (smjer Popovača – Novska), rekonstrukcija prometnice u naselju Vidrenjak, redovno i izvanredno održavanje nerazvrstanih cesta te 10 km novoasfaltiranih prometnica na području općine
Nositelji mjere	Županijska uprava za ceste Sisačko-moslavačke županije, Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Županijska uprava za ceste, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Duljina rekonstruiranih prometnica Duljina novoasfaltiranih prometnica

Mjera 2.3.5. Uređenje nogostupa i biciklističkih staza

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.3. Razvijena komunalna infrastruktura	
Mjera 2.3.5.	Uređenje nogostupa i biciklističkih staza
Cilj	Cilj je ove mjere povećati sigurnost stanovnika područja općine uređenjem nogostupa i biciklističkih staza. Uređene i označene biciklističke staze važan su preduvjet i za daljnji razvoj cikloturizma.
Sadržaj	Izrada projektno-tehničke dokumentacije; postupci nabave, radovi i oprema (signalizacija i sl.).
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Duljina uređenih nogostupa Duljina uređenih biciklističkih staza

Prioritet 2.4. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost

Korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost u svim sektorima prepoznati su kao prioritete koji u velikoj mjeri doprinose povećanju kvalitete života, ali i značajnim uštedama te očuvanju prirode i okoliša.

Mjera 2.4.1. Potpora razvoju korištenja energije iz obnovljivih izvora energije

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.4. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost	
Mjera 2.4.1.	Potpورا razvoju korištenja energije iz obnovljivih izvora energije
Cilj	Cilj je ove mjere poduprijeti korištenje energije iz obnovljivih izvora energije i povećati udio tako proizvedene energije u ukupnoj neposrednoj potrošnji energije, poticati korištenje vlastitih prirodnih energetske resursa te dugoročno doprinijeti smanjenju ovisnosti o uvozu energenata. Ovom mjerom neposredno se utječe na otvaranje novih radnih mjesta i razvoja poduzetništva u energetici i drugim djelatnostima koja se iniciraju s razvojem energetske projekata i njihovih rezultata u lokalnoj zajednici.
Sadržaj	Potpورا planiranju i poticanju proizvodnje i potrošnje električne energije proizvedene u proizvodnim postrojenjima koja koriste obnovljive izvore energije (energija sunca, energija vjetra, hidroenergija, geotermalna energija, energija biomase i bioplina te ostalih obnovljivih izvora energije) i visokoučinkovitu kogeneraciju.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, mali i srednji poduzetnici
Razdoblje provedbe	2018. - 2020.

Izvori financiranja	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost RH, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj projekata proizvodnje energije iz OIE Broj korisnika

Mjera 2.4.2. Povećanje energetske učinkovitosti

Strateški cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	
Prioritet 2.4. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost	
Mjera 2.4.2.	Povećanje energetske učinkovitosti
Cilj	Cilj je ove mjere povećati energetske učinkovitost tvrtki, poljoprivrednih gospodarstava, javnih zgrada, javne rasvjete, stambenih zgrada i obiteljskih kuća te na taj način doprinijeti uštedi energije i smanjenju onečišćenja okoliša i prirode.
Sadržaj	Mjerom je predviđena analiza potrošnje energenata, izrada potrebne dokumentacije i projekata energetske obnove te mjera energetske učinkovitosti. Također, bit će provedene aktivnosti informiranja i edukacije zainteresiranih vlasnika i korisnika objekata.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, javni sektor, privatni sektor
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj izrađenih analiza potrošnje energije, Broj provedenih aktivnosti informiranja Broj provedenih projekata s ciljem postizanja energetske učinkovitosti

Cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge

Okosnicu strateškog okvira čini povezanost ciljeva koji se odnose na razvoj lokalnog gospodarstva, povećanu kvalitetu života i očuvanu prirodu s razvijenom društvenom infrastrukturom i lokalnim uslugama. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih usluga temelji se na razvoju obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture, razvoju multifunkcionalnih društvenih usluga i sadržaja, razvijenom zdravstvenom standardu i zaštiti zdravlja stanovnika, socijalnoj uključenosti i izvaninstitucionalnoj potpori, zadržavanju mladih obitelji i poticanju nataliteta te poboljšanju javnih usluga.

Prioritet 3.1. Razvoj obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture

Na području općine Velika Ludina djeluje jedna ustanova predškolskog odgoja - Dječji vrtić Ludina. U dječjem vrtiću ne djeluju jaslice te je nužna dogradnja i opremanje postojećeg objekta kako bi se zadovoljile potrebe roditelja djece dobi do 3 godine.

Na području općine djeluje Osnovna škola Ludina koju je u školskoj godini 2015./2016. pohađalo 234 učenika u 18 razrednih odjela. Osnovnu školu čine i četiri područna odjela.

Na području općine ne djeluju ustanove srednjoškolskog i visokog obrazovanja, no općina povodi program stipendiranja učenika i studenata te sufinancira javni prijevoz učenika i studenata i njihov smještaj u dom.

S ciljem razvoja obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture planirane su mjere povećanja kapaciteta za predškolski odgoj, osuvremenjivanja osnovnog obrazovanja, potpore srednjem i visokom obrazovanju te cjeloživotno učenje.

Mjera 3.1.1. Povećanje kapaciteta za predškolski odgoj

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.1. Razvoj obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture	
Mjera 3.1.1.	Povećanje kapaciteta za predškolski odgoj
Cilj	Cilj je ove mjere povećati postojeće kapacitete za predškolski odgoj djece s područja općine Velika Ludina te povećati kvalitetu i kvantitetu usluga te ustanove
Sadržaj	Mjerom je predviđena izrada projektne dokumentacije te dogradnja/izgradnja i opremanje dječjeg vrtića Ludina
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2018.
Izvori financiranja	Proračun Općine Velika Ludina, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Stupanj pripremljenosti tehničke projektne dokumentacije Građevinska dozvola Izrađena prijava za javni poziv Potpisan ugovor Izvedeni radovi i nabavljena oprema Broj upisane djece

Mjera 3.1.2. Osvremenjivanje osnovnog obrazovanja

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.1. Razvoj obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture	
Mjera 3.1.2.	Osvremenjivanje osnovnog obrazovanja
Cilj	Osvremenjivanje osnovnog obrazovanja osigurat će odgovarajuću opremljenost osnovnoškolske ustanove. Osmišljavanje i provedba novih izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti stvorit će uvjete za razvoj obrazovanja djece i mladih
Sadržaj	Opremanje i adaptacija praktikuma, kabineta, laboratorija i sl., izrada i provedba novih programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, Osnovna škola Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Sisačko-moslavačke županije, ESF – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj opremljenih i adaptiranih kabineta, praktikuma i sl. Broj novih programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti Broj polaznika novih programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti.

Mjera 3.1.3. Potpora srednjem i visokom obrazovanju stanovnika

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.1. Razvoj obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture	
Mjera 3.1.3.	Potpورا srednjem i visokom obrazovanju stanovnika
Cilj	Cilj je povećati udio stanovnika sa srednjim i visokim obrazovanjem te na taj način doprinijeti povećanju konkurentnosti općine
Sadržaj	Izrada i provedba programa stipendiranja (izrada kriterija u skladu s potrebama tržišta rada, socijalnom slikom korisnika); praćenje provedbe programa stipendiranja
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	ESF – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali RH 2014. - 2020., Općina Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj korisnika stipendija

Mjera 3.1.4. Cjeloživotno učenje

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.1. Razvoj obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture	
Mjera 3.1.4.	Cjeloživotno učenje
Cilj	Poticanje cjeloživotnog učenja omogućit će stjecanje novih znanja i

	vještina te produbiti postojeća znanja. Na taj način porast će i konkurentnost radne snage te pridonijeti povećanju zapošljivosti lokalnog stanovništva
Sadržaj	Potporna organizaciji programa cjeloživotnog učenja; analiza potreba, motiviranje i uključivanje lokalnog stanovništva u dodatne obrazovne programe (ICT, strani jezici itd.); poticanje zaposlenih osoba na daljnje stručno usavršavanje
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Općine Velika Ludina; ESF Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali RH 2014. - 2020.
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Izrađena analiza potreba Broj provedenih obrazovnih programa za odrasle osobe Broj polaznika edukacija

Prioritet 3.2. Razvoj multifunkcionalnih društvenih usluga i sadržaja

Multifunkcionalni društveni sadržaji i usluge doprinjet će kvaliteti života stanovnika na području općine Velika Ludina. Predviđeni su izgradnja, uređenje i opremanje dječjih i sportskih igrališta i dvorana te izgradnja i uređenje javnih površina za okupljanje i slobodno vrijeme stanovnika poput trgova, parkova, poučnih ili tematskih staza i dr.

Mjera 3.2.1. Izgradnja, uređenje i opremanje dječjih i sportskih igrališta i dvorana

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.2. Razvoj multifunkcionalnih društvenih usluga i sadržaja	
Mjera 3.2.1.	Izgradnja, uređenje i opremanje dječjih i sportskih igrališta i dvorana
Cilj	Poboljšanje društvene infrastrukture i povećanje kvalitete života stanovnika razvojem suvremenih multifunkcionalnih sadržaja i usluga u edukativnom, kulturnom, sportskom, rekreativnom i socijalnom smislu.
Sadržaj	Izrada dokumentacije, priprema i provedba projekata izgradnje, uređenja i opremanja dječjih i sportskih igrališta i dvorana.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj izgrađenih, uređenih i opremljenih dječjih igrališta Broj izgrađenih, uređenih i opremljenih sportskih igrališta Broj izgrađenih, uređenih i opremljenih dvorana

Mjera 3.2.2. Izgradnja i uređenje javnih površina za okupljanje i slobodno vrijeme stanovnika

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.2. Razvoj multifunkcionalnih društvenih usluga i sadržaja	
Mjera 3.2.2.	Izgradnja i uređenje javnih površina za okupljanje i slobodno vrijeme stanovnika
Cilj	Povećati kvalitetu života i unaprijediti društvenu infrastrukturu na području općine u edukativnom, kulturnom, sportskom, rekreativnom i socijalnom smislu.
Sadržaj	Izgradnja i uređenje trgova, parkova i drugih javnih prostora namijenjenih za okupljanje i slobodno vrijeme stanovnika.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, udruge
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj pripremljenih projekata izgradnje, uređenja i opremanja javnih površina (parkovi, trgovi, tematske/poučne staze i sl.) Broj provedenih projekata

Prioritet 3.3. Razvijen zdravstveni standard i zaštita zdravlja stanovnika

Djelatnost primarne zdravstvene zaštite obavlja se u domovima zdravlja. Dom zdravlja Kutina svojom djelatnošću pokriva gradove Kutinu, Popovaču i Novsku i općine Velika Ludina, Lipovljani i Jasenovac. U Velikoj Ludini djeluje ambulanta u kojoj postoje jedna ordinacija opće medicine i jedna ordinacija dentalne medicine. Samu ambulantu i ordinacije potrebno je obnoviti i opremiti novom opremom.

Mjera 3.3.1. Poboljšanje zdravstvene infrastrukture

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.3. Razvijen zdravstveni standard i zaštita zdravlja stanovnika	
Mjera 3.3.1.	Poboljšanje zdravstvene infrastrukture
Cilj	Poboljšanjem zdravstvene infrastrukture i razvojem usluga doprinijet će se pružanju kvalitetnih usluga lokalnom stanovništvu i povećanju zdravstvenog standarda.
Sadržaj	Radovi obnove i opremanja objekata za zdravstvenu skrb; programi prevencije i zaštite zdravlja.
Nositelji mjere	Sisačko-moslavačka županija, Dom zdravlja Kutina, Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	ERDF – OP Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020., Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji	Broj projekata obnove zdravstvenih objekata

uspješnosti provedbe	Vrijednost nove opreme Broj programa prevencije i zaštite zdravlja stanovnika
-----------------------------	--

Prioritet 3.4. Socijalna uključenost i izvaninstitucionalna potpora

O socijalno ugroženim i marginaliziranim skupinama na području općine Velika Ludina skrbi Centar za socijalnu skrb Kutina, udruge i sama Općina. Organizacija socijalne skrbi odvija se kroz jedinstveni upravni odjel. U općini Velika Ludina djeluje i Odbor za socijalnu skrb. Prema podacima Centra za socijalnu skrb, na području Velike Ludine tijekom 2016. godine zajamčenu minimalnu naknadu primaju 22 samačka kućanstva te 24 kućanstva s ukupno 112 članova.

Općina je orijentirana na osiguravanje prava propisanih zakonom i na pružanje pasivne novčane pomoći građanima, financiranje troškova stanovanja, financiranje školske kuhinje i troškova ogrjeva. Ostala prava koja se ostvaruju na području općine Velika Ludina obuhvaćaju pravo na financiranje ljetovanja/zimovanja djece iz siromašnih obitelji.

Ranjiva skupina koja najviše iziskuje pozornost su starije osobe kao najbrojnija skupina koja nerijetko živi u izoliranim ruralnim sredinama s nedostatnim dohotkom.

Mjera 3.4.1. Potpora programima skrbi o starijim stanovnicima

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.4. Socijalna uključenost i izvaninstitucionalna potpora	
Mjera 3.4.1.	Potpota programima socijalne skrbi o stanovnicima
Cilj	Razviti socijalne usluge koje pridonose poboljšanju kvalitete života stanovnika.
Sadržaj	Informirati o pravima socijalno ugroženih osoba, starijih osoba i o dostupnim programima; organiziranje volonterskih programa za pomoć stanovnicima posebice starijima, savjetovanje i pomaganje, razvoj i provedba usluga pomoći i njege u kući (organizacija i provedba aktivnosti koje uključuju organiziranje prehrane, pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa i dr., obavljanje kućnih poslova, održavanje osobne higijene i zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba), potpora razvoju i djelovanju obiteljskih domova, centara u zajednici i sl.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, Udruge
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Sisačko-moslavačke županije, Centar za socijalnu skrb Kutina, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj socijalnih usluga namijenjenih različitim kategorijama stanovnika Broj korisnika usluga

Mjera 3.4.2. Podrška programima namijenjenim marginaliziranim skupinama

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.4. Socijalna uključenost i izvaninstitucionalna potpora	
Mjera 3.4.2.	Podrška programima namijenjenih marginaliziranim skupinama
Cilj	Cilj je ove mjere doprinijeti uspješnoj provedbi programa namijenjenih marginaliziranim skupinama odnosno povećanju njihove zapošljivosti i socijalne integracije.
Sadržaj	Mapiranje postojećih socijalnih usluga, razvoj programa s ciljem uklanjanja predrasuda i stereotipa prema marginaliziranim skupinama, osigurati provođenje zakona koji propisuje kvote u zapošljavanju za osobe s invaliditetom te provoditi senzibilizaciju poslodavaca i javnosti kroz kampanje, informiranje i edukaciju o važnosti zapošljavanja marginaliziranih skupina. Kroz međusektorsku suradnju treba stvarati uvjete za otvaranje novih radnih mjesta, posebno za socijalno isključene i diskriminirane skupine. Programi namijenjeni marginaliziranim skupinama trebaju uključiti i rad na povećanju samopouzdanja i kontinuiranu podršku i mentorstvo te povezivanje s mogućim poslodavcima u struci. Vrlo je važno da pružatelji socijalnih usluga kontinuirano unaprjeđuju svoj rad na način da su u potpunosti usmjerene na klijente/ice i njihove potrebe. Potencijalne korisnike/ce nije dovoljno informirati o socijalnim uslugama samo putem interneta i društvenih mreža, već je važno naći adekvatne kanale komunikacije s osobama koje ne koriste nove tehnologije. U slabije prometno povezanim područjima potrebno je osigurati pružanje usluga na više lokacija.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, udruge
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	ESF OP Učinkoviti ljudski potencijali RH 2014. - 2020., Programi Vlade RH, Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj programa namijenjenih marginaliziranim skupinama na području općine Velika Ludina Broj korisnika programa

Prioritet 3.5. Zadržavanje mladih obitelji i poticanje nataliteta

Na području općine Velika Ludina uočava se kontinuirani pad broja stanovnika od 1961. do 2011. godine. U tom je razdoblju broj stanovnika gotovo prepolovljen. Depopulacija ovog prostora u navedenom razdoblju u prvom redu je posljedica migracije aktivnog stanovništva prema atraktivnijim područjima, prije svega gradovima, vezano uz procese industrijalizacije i deagrarizacije. Iz pregleda broja stanovnika po naseljima vidljivo je da sva naselja, osim središta općine i naselja Vidrenjak, u promatranom razdoblju ostvaruju pad broja stanovnika. S izuzetkom 2011. godine, prirodni prirast na području općine je negativan.

Mjera 3.5.1. Potpora novorođenoj djeci

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3. 5. Zadržavanje mladih obitelji i poticanje nataliteta	
Mjera 3.5.1.	Potpoma novorođenoj djeci
Cilj	Cilj je ove mjere doprinijeti zadržavanju mladih obitelji na području općine Velika Ludina te poticati natalitet dodjelom potpora za novorođenu djecu.
Sadržaj	Izrada i objava kriterija za dodjelu potpora novorođenoj djeci stanovnika područja općine Velika Ludina, praćenje provedbe i učinka mjere. Savjetodavna podrška mladim roditeljima.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj korisnika mjere Broj stanovnika

Prioritet 3.6. Poboljšanje javnih usluga

Vatrogasna i služba civilne zaštite dobro su razvijene i od iznimne važnosti za područje zbog državnih infrastrukturnih objekata (plinovodi, naftovodi, željeznica, blizina autoceste) pa je potrebno kontinuirano ulagati u opremanje i održavanje vatrogasne službe (objekti, oprema, ljudstvo).

Značajan broj stanovnika okuplja se i djeluje u dobrovoljnim vatrogasnim društvima.

Mjera 3.6.1. Potpora vatrogastvu i civilnoj zaštiti

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.6. Poboljšanje javnih usluga	
Mjera 3.6.1.	Potpoma vatrogastvu i civilnoj zaštiti
Cilj	Daljnji razvoj vatrogasne i službe civilne zaštite.
Sadržaj	Opremanje i održavanje vatrogasne i službe civilne zaštite (objekti, oprema, ljudstvo); promoviranje i uključivanje lokalne zajednice.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina, Dobrovoljno vatrogasno društvo Mustafina Klada, Dobrovoljno vatrogasno društvo Katoličko Selišće, Dobrovoljno vatrogasno društvo Mala Ludina, Dobrovoljno vatrogasno društvo Velika Ludina, Dobrovoljno vatrogasno društvo Kompator, Dobrovoljno vatrogasno društvo Okoli, Dobrovoljno vatrogasno društvo Vidrenjak, Dobrovoljno vatrogasno društvo Gornja Vlahnička, Dobrovoljno vatrogasno društvo Ruškovića, Vatrogasna zajednica općine Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Općine Velika Ludina

Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj opremljenih objekata Broj dobrovoljnih vatrogasnih društava Broj članova i članica dobrovoljnih vatrogasnih društava
---	---

Mjera 3.6.2. Održavanje i opremanje društvenih domova, vatrogasnih domova, groblja

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.6. Poboljšanje javnih usluga	
Mjera 3.6.2.	Održavanje i opremanje društvenih domova, vatrogasnih domova, groblja
Cilj	Cilj je ove mjere održati postojeću razinu javnih usluga te razviti nove usluge; obnoviti i opremiti društvene i vatrogasne domove i groblja.
Sadržaj	Opremanje i uređenje; izrada tehničke projektne dokumentacije.
Nositelji mjere	Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2016. - 2020.
Izvori financiranja	Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj opremljenih društvenih/mjesnih domova Broj opremljenih vatrogasnih domova

Mjera 3.6.3. Razvoj sustava upravljanja, administracije i planiranja na lokalnoj razini

Strateški cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	
Prioritet 3.6. Poboljšanje javnih usluga	
Mjera 3.6.3.	Razvoj sustava upravljanja, administracije i planiranja na lokalnoj razini
Cilj	Jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i zainteresiranih strana te učinkovite javne uprave.
Sadržaj	Utvrđivanje trenutnog znanja djelatnika javnih službi o prostornom i strateškom planiranju, pripremi i provedbi EU projekata, međunarodnoj suradnji Osmišljavanje i provođenje edukativnih programa za djelatnike javnih službi Razmjena iskustava i učenje od primjera dobre prakse Redovita evaluacija djelatnika javnih službi
Nositelji mjere	Razvojna agencija SI-MO-RA d.o.o., Općina Velika Ludina
Razdoblje provedbe	2017. - 2020.
Izvori financiranja	ESF OP Učinkoviti ljudski potencijali RH 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina
Pokazatelji uspješnosti provedbe	Broj održanih savjetovanja Broj održanih radionica Broj polaznika radionica

Horizontalne mjere Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina u razdoblju provedbe strategije uključuju informatizaciju u svim segmentima, digitalizaciju proizvoda i usluga, održivi razvoj te razvoj civilnog društva.

Ova načela bit će primijenjena pri provedbi mjera i izradi projekata.

5.3. Usklađenost strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina s razvojnog strategijom Sisačko-moslavačke županije

Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije predstavlja jedan od najznačajnijih dokumenata s kojima je usklađen Strateški razvojni program općine Velika Ludina.

Strateški ciljevi razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije 2011. - 2013. (2016.) su:

Cilj 1. Učinkovito upravljanje razvojem i razvojnim resursima

Cilj 2. Razvoj konkurentnog i društveno odgovornog gospodarstva

Cilj 3. Razvoj ljudskih resursa i visokog društvenog standarda

Cilj 4. Očuvani okoliš, održivo upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom

Tijekom 2016. godine Odlukom Župana započeo je postupak izrade Županijske razvojne strategije Sisačko-moslavačke županije 2017. - 2020. Strateški okvir ŽRS SMŽ objavljen je na službenoj stranici www.smz.hr i nalazi se na javnoj raspravi u radoblju od 18. listopada do 18. studenoga 2016. godine, odnosno tijekom izrade Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina te je izrađivač uzeo u obzir i nove ciljeve županijske strategije:

Cilj 1. Gospodarski rast i zapošljavanje

Cilj 2. Zaštita okoliša i očuvanje prirodne i kulturne baštine

Cilj 3. Razvoj infrastrukture i unaprjeđenje kvalitete života

Strateški ciljevi Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina su:

Cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti

Cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura

Cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge

Strateški ciljevi Sisačko-moslavačke županije i općine Velika Ludina imaju svrhu poticanja gospodarstva i smanjenja nezaposlenosti kroz razvoj obrta, malog i srednjeg poduzetništva,

poljoprivrede i turizma. Zaštita okoliša i očuvanje prirodne i kulturne baštine također su podudarni strateški ciljevi općine Velika Ludina i Sisačko-moslavačke županije. Kvaliteta života stanovnika odnosno razvijena komunalna i društvena infrastruktura također su zajednički ciljevi općine i županije te su obrazloženi nizom prioriteta koji se odnose na gospodarenje otpadom, vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu skrb i dr.

5.4. Baza projektnih ideja

Jedan od najvažnijih rezultata procesa strateškog planiranja i provedbe strateškog razvojnog programa, kao i važno sredstvo za usmjeravanje financijskih sredstava za razvoj općine su razvojni projekti. Općina Velika Ludina je krenula u postupak prikupljanja projektnih ideja u kolovozu 2016. godine kroz objavu Javnog poziva na predlaganje razvojnih projekata za bazu projekata. Predlagateljima je objavom na službenoj internetskoj stranici Općine Velika Ludina pojašnjeno kako je Općina Velika Ludina nositelj izrade Strateškog razvojnog programa za razdoblje 2015. - 2020. koji će sadržavati podatke o svim područjima razvoja, strateške ciljeve, prioritete, mjere te bazu razvojnih projekata. Navedeni strateški dokument, posebice baza projekata, bit će temelj za daljnju pripremu, kandidiranje i provedbu projekata.

Na taj način, osnivanjem vlastite baze razvojnih projekata, namjera je bila identificirati projekte čija je provedba važna za razvoj Velike Ludine te je također važna i za praćenje razvojnih potreba područja općine. Bazom razvojnih projekata upravlja Općina Velika Ludina.

Obrazac za prikupljanje projektnih prijedloga za izradu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina u razdoblju 2015. – 2020. godina:

1. Predlagatelj/nositelj projekta	
2. Kontakt osoba: Kontakt podaci (e-pošta i telefon)	
3. Naziv projekta	
4. Lokacija projekta (područje na kojem se projekt planira ili provodi)	

5. Kratak opis projekta (cilj, aktivnosti, očekivani rezultati)	1. Ciljevi projekta:
	2. Glavne aktivnosti:
	3. Očekivani rezultati i utjecaj projekta na širu zajednicu:
6. Sektor projekta (zaokružiti)	1. Gospodarstvo (proizvodne i uslužne djelatnosti) 2. Poljoprivreda 3. Turizam 4. Odgoj i obrazovanje 5. Komunalna infrastruktura 6. Okoliš 7. Društvena infrastruktura 8. Kultura 9. Sport 10. Razvoj civilnog društva 11. Drugo (navesti što): _____ (odabrati jedan sektor iz ponuđenog)
7. Razina spremnosti projekta (zaokružiti)	1. Projektna ideja - ideja koju ćemo dalje razrađivati i prikupljati potrebnu dokumentaciju
	2. Srednja razina spremnosti - do sada je projekt razrađen i ima djelomično pripremljenu sljedeću dokumentaciju (navesti):
	3. Visoka razina spremnosti - projekt ima pripremljenu <u>svu potrebnu dokumentaciju</u> za početak provedbe (navesti):
	Napomene/komentari (prepreke u pripremi projekta; imovinsko-pravni odnosi, dokumentacija koja nedostaje i dr.):
8. Očekivano trajanje projekta (mjeseci)	
9. Potrebno partnerstvo (navesti subjekte koji će sudjelovati u pripremi i provedbi projekta i financijski doprinijeti)	
10. Procijenjena vrijednost projekta (HRK) – bez PDV-a	
11. Planirani izvori financiranja (zaokružite)	1. vlastiti proračun 2. nacionalni programi 3. EU programi 4. donacije 5. privatni izvori 6. drugo _____

12. Mjesto i datum:	_____
----------------------------	-------

6. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA OPĆINE VELIKA LUDINA

Akcijski plan predstavlja temeljni dokument provedbe i praćenja uspješnosti provedbe Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina.

Izrađen je na temelju strateškog okvira, odnosno ciljeva, prioriteta i mjera za koje su upisane i financijske vrijednosti za cijelo razdoblje provedbe Strateškog razvojnog programa te izvori financiranja. Uz bazu projekata, pokazatelji uspješnosti bit će osnova izrade godišnjih izvještaja o provedbi koje će izrađivati Radna skupina za pripremu i provedbu SRP-a Velika Ludina.

CILJEVI	PRIORITETI	Oznaka mjere	Naziv mjere	Financijska vrijednost	Izvori financiranja	Pokazatelji uspješnosti provedbe	Razdoblje provedbe
Cilj 1. Jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti	Prioritet 1.1. Voćarstvo i održiva poljoprivreda	Mjera 1.1.1.	Rekonstrukcija, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	2.000.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj pripremljenih i kandidiranih projekata • Iznos uloženi sredstava • Količina proizvedenih proizvoda 	2017. - 2020.
		Mjera 1.1.2.	Poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača	300.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • Broj udruženja poljoprivrednih proizvođača • Broj članova udruženja • Broj novih proizvoda 	2017. - 2020.
		Mjera 1.1.3.	Poticanje razvoja poljoprivrednih proizvoda i ekološke poljoprivrede	1.000.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH, Proračun SMŽ, Proračun Općine	<ul style="list-style-type: none"> • Broj poljoprivrednih proizvođača koji se bave uzgojem visokodohodovnih kultura • Broj ekoloških proizvođača • Broj ekoloških poljoprivrednih proizvoda • Ostvarena dobit 	2016. - 2020.
		Mjera 1.1.4.	Stručno usavršavanje i osposobljavanje poljoprivrednika	100.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., ESF Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020., Proračun RH, Proračun SMŽ, Proračun Općine; LAG Moslavina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj ispitanika s utvrđenim potrebama stručnog usavršavanja i osposobljavanja • Broj organiziranih edukacija • Broj polaznika • Broj dodijeljenih potvrda/certifikata 	2017. - 2020.

	Mjera 1.1.5.	Potpora ublažavanje posljedica klimatskih promjena, nepovoljnih klimatskih prilika i katastrofalnih događaja	500.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata sanacije; izgradnje, rekonstrukcije i opremanja; nabave itd. • Broj korisnika • Iznos dodijeljenih sredstava 	2017. - 2020.
Prioritet 1.2. Jačanje malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva	Mjera 1.2.1.	Stvaranje uvjeta za porast investicija	150.000,00 HRK	Proračun Općine Velika Ludina; ERDF - Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađen program poticanja stranih investicija • Izrađen katalog s informacijama za investitore • Uspostavljena trajna stručna podrška investitorima 	2018. - 2020.
	Mjera 1.2.2.	Dovršetak izgradnje poduzetničke infrastrukture	2.000.000,00 HRK	Proračun Općine, ERDF – Operativni program za konkurentnost i koheziju 2014. - 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • Dovršena izgradnja poslovne zone; • Broj subjekata u poslovnoj zoni • Broj radnih mjesta u poslovnoj zoni 	2016. - 2020.
	Mjera 1.2.3.	Potpora razvoju nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnom području	500.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., programi Vlade RH, Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj novootvorenih subjekata u nepoljoprivrednoj djelatnosti • Broj novih radnih mjesta 	2017. - 2020.
Prioritet 1.3. Razvoj turizma	Mjera 1.3.1.	Izgradnja i razvoj turističke infrastrukture i programa	4.000.000,00 HRK	ERDF – Operativni program Konkurentnost i kohezija RH 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj pripremljenih projekata razvoja turističke infrastrukture • Broj provedenih projekata razvoja turističke infrastrukture 	2016. - 2020.

		Mjera 1.3.2.	Razvoj marketinga i promidžba turističke destinacije	200.000,00 HRK	ERDF – Operativni program Konkurentnost i kohezija RH 2014. - 2020., Proračun TZ SMŽ, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena analiza ponude i potražnje turističkih usluga na području općine Razvijeni instrumenti marketinga s opisima turističkih proizvoda Broj i vrsta razvijenih komunikacijskih sredstava Broj održanih tržišnih događanja Broj posjetitelja tržišnih događanja 	2016. - 2020.
		Mjera 1.3.3.	Razvoj pružanja turističkih usluga u domaćinstvima	150.000,00 HRK	Ministarstvo turizma RH, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> Broj dana edukacije Broj polaznika edukacije Broj turističkih usluga u seljačkim domaćinstvima 	2018. - 2020.
		Mjera 1.3.4.	Razvoj lovnog i ribolovnog turizma	300.000,00 HRK	Prihodi lovačkih i ribolovnih udruga	<ul style="list-style-type: none"> Broj posjetitelja i turista korisnika lovnog i ribolovnog turizma 	2016. - 2020.
Cilj 2. Poboljšana kvaliteta života stanovnika, očuvan okoliš, priroda i kultura	Prioritet 2.1. Zaštita kulturno-povijesne baštine i poticanje stvaralaštva	Mjera 2.1.1.	Skrb o zaštiti kulturnih dobara	5.000.000,00 HRK	Ministarstvo kulture RH, Ured za udruge, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen katalog pokretne i nepokretne kulturne baštine područja općine Velika Ludina Zaštićena dobra od lokalnog značaja Broj provedenih aktivnosti jačanja svijesti o potrebi očuvanja kulturne baštine Broj izravno uključenih sudionika 	2016. - 2020.
		Mjera 2.1.2.	Očuvanje tradicije i običaja te poticanje suvremenog stvaralaštva	150.000,00 HRK	Ministarstvo kulture RH, Ured za udruge, Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> Broj manifestacija s ciljem predstavljanja tradicije i običaja Broj aktivnosti s ciljem poticanja kulturno-umjetničkog stvaralaštva Broj sudionika manifestacija 	2016. - 2020.

Prioritet 2.2. Očuvanje prirode i prirodne baštine	Mjera 2.2.1.	Programi praćenja kakvoće vode, zraka, tla i zaštita od onečišćenja	100.000,00 HRK	Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj programa praćenja • Broj parametara • Broj projekata sanacije onečišćenja 	2016. - 2020.
	Mjera 2.2.2.	Promicanje prirodnih vrijednosti i baštine	200.000,00 HRK	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj projekata s ciljem očuvanja i promocije prirodne baštine • Broj tiskanih edukativnih i informativnih materijala 	2016. - 2020.
Prioritet 2.3. Razvijena komunalna infrastruktura	Mjera 2.3.1.	Nastavak izgradnje sustava odvodnje	10.000.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Vlade RH (Hrvatske vode), proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Duljina novoizgrađenog sustava odvodnje • Broj priključaka 	2017. - 2020.
	Mjera 2.3.2.	Održavanje i razvoj sustava vodoopskrbe	400.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađena projektna dokumentacija za prepumpnu stanicu • Izgrađena prepumpna stanica 	Do 2020.
	Mjera 2.3.3.	Unaprijediti sustav gospodarenja otpadom	1.900.000,00 HRK	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost RH, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Izgrađeno reciklažno dvorište; • Smanjenje obima komunalnog otpada (u t) 	2016. - 2020.
	Mjera 2.3.4.	Poboljšanje kvalitete prometnica i unaprjeđenje povezanosti naselja	10.000.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Županijska uprava za ceste, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Duljina rekonstruiranih prometnica • Duljina novoasfaltiranih prometnica 	2016. - 2020.

		Mjera 2.3.5.	Uređenje nogostupa i biciklističkih staza	1.000.000,00 HRK	Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> Duljina uređenih nogostupa Duljina uređenih biciklističkih staza 	2016. - 2020.
	Prioritet 2.4. Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost	Mjera 2.4.1.	Potporna razvoju korištenja energije iz obnovljivih izvora energije	500.000,00 HRK	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost RH, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.	<ul style="list-style-type: none"> Broj projekata proizvodnje energije iz OIE Broj korisnika 	2018. - 2020.
		Mjera 2.4.2.	Povećanje energetske učinkovitosti	500.000,00 HRK	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> Broj izrađenih analiza potrošnje energije Broj provedenih aktivnosti informiranja Broj provedenih projekata s ciljem postizanja energetske učinkovitosti 	2016. - 2020.
Cilj 3. Razvijena društvena infrastruktura i lokalne usluge	Prioritet 3.1. Razvoj obrazovanja i odgojno-obrazovne infrastrukture	Mjera 3.1.1.	Povećanje kapaciteta za predškolski odgoj	10.000.000,00 HRK	Proračun Općine Velika Ludina, Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020.	<ul style="list-style-type: none"> Stupanj pripremljenosti tehničke projektne dokumentacije Građevinska dozvola Izrađena prijava za javni poziv Potpisan ugovor Izvedeni radovi i nabavljena oprema Broj upisane djece 	2016. - 2018.
		Mjera 3.1.2.	Osvremenjivanje osnovnog obrazovanja	400.000,00 HRK	Proračun Sisačko-moslavačke županije, ESF – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> Broj opremljenih i adaptiranih kabineta, praktikuma i sl. Broj novih programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti Broj polaznika novih programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti 	2016. - 2020.

	Mjera 3.1.3.	Potpora srednjem i visokom obrazovanju stanovnika	300.000,00 HRK	ESF – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali RH 2014. - 2020., Općina Velika Ludina	• Broj korisnika stipendija	2016. - 2020.
	Mjera 3.1.4.	Cjeloživotno učenje	200.000,00 HRK	Proračun Općine Velika Ludina; ESF Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali RH 2014. - 2020.	• Izrađena analiza potreba • Broj provedenih obrazovnih programa za odrasle osobe • Broj polaznika edukacija	2016. - 2020.
Prioritet 3.2. Razvoj multi-funkcionalnih društvenih usluga i sadržaja	Mjera 3.2.1.	Izgradnja, uređenje i opremanje dječjih i sportskih igrališta i dvorana	15.000.000,00 HRK	Program ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina	• Broj izgrađenih, uređenih i opremljenih dječjih igrališta • Broj izgrađenih, uređenih i opremljenih sportskih igrališta • Broj izgrađenih, uređenih i opremljenih dvorana	2016. - 2020.
	Mjera 3.2.2.	Izgradnja i uređenje javnih površina za okupljanje i slobodno vrijeme stanovnika	3.000.000,00 HRK	Proračun Općine Velika Ludina	• Broj pripremljenih projekata izgradnje, uređenja i opremanja javnih površina (parkovi, trgovi, tematske/poučne staze i sl.) • Broj provedenih projekata	2016. - 2020.
Prioritet 3.3. Razvijen zdravstveni standard i zaštita zdravlja stanovnika	Mjera 3.3.1.	Poboljšanje zdravstvene infrastrukture	500.000,00 HRK	ERDF – OP Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020., Proračun Sisačko-moslavačke županije, Proračun Općine Velika Ludina	• Broj projekata obnove zdravstvenih objekata • Vrijednost nove opreme • Broj programa prevencije i zaštite zdravlja stanovnika	2017. - 2020.
Prioritet 3.4. Socijalna uključenost i izvaninstitucionalna potpora	Mjera 3.4.1.	Potpora programima socijalne skrbi o stanovnicima	600.000,00 HRK	Proračun Sisačko-moslavačke županije, Centar za socijalnu skrb Kutina, Proračun Općine Velika	• Broj socijalnih usluga namijenjenih različitim kategorijama stanovnika • Broj korisnika usluga	2016. - 2020.

				Ludina		
	Mjera 3.4.2.	Podrška programima namijenjenim marginaliziranim skupinama	400.000,00 HRK	ESF OP Učinkoviti ljudski potencijali RH 2014. - 2020., Programi Vlade RH, Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj programa namijenjenih marginaliziranim skupinama na području općine Velika Ludina • Broj korisnika programa 	2017. - 2020.
Prioritet 3.5. Zadržavanje mladih obitelji i poticanje nataliteta	Mjera 3.5.1.	Potpora novorođenoj djeci	240.000,00 HRK	Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj korisnika mjere • Broj stanovnika 	2016. - 2020.
Prioritet 3.6. Pобољшanje javnih usluga	Mjera 3.6.1.	Potpora vatrogastvu i civilnoj zaštiti	800.000,00 HRK	Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj opremljenih objekata • Broj dobrovoljnih vatrogasnih društava • Broj članova i članica dobrovoljnih vatrogasnih društava 	2016. - 2020.
	Mjera 3.6.2.	Održavanje i opremanje društvenih domova, vatrogasnih domova, groblja	200.000,00 HRK	Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj opremljenih društvenih/mjesnih domova • Broj opremljenih vatrogasnih domova 	2016. - 2020.
	Mjera 3.6.3.	Razvoj sustava upravljanja, administracije i planiranja na lokalnoj razini	100.000,00 HRK	ESF OP Učinkoviti ljudski potencijali RH 2014. - 2020., Proračun Općine Velika Ludina	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih savjetovanja • Broj održanih radionica • Broj polaznika radionica 	2017. - 2020.

7. INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJE

7.1. Provedba Strateškog razvojnog programa

Primjena partnerskog pristupa i suradnja svih dionika bitni su prilikom izrade i provođenja ovoga dokumenta. Kako bi se osigurala uspješna provedba, definiran je Institucionalni okvir za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina. On obuhvaća sve relevantne dionike koji svojim koordiniranim djelovanjem pridonose ostvarenju zacrtanih razvojnih ciljeva.

7.2. Tijela provedbe

7.2.1. Radna skupina za izradu i provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina

Pored savjetodavne uloge u fazi izrade, Radna skupina ima istu ulogu i u fazi provedbe Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina. Ona svojim prijedlozima usmjerava daljnji razvoj Općine te raspravlja i usvaja Akcijski plan o provedbi Strateškog razvojnog programa. Također, koordinira svim aktivnostima vezanim uz Bazu projekata odnosno objavu javnih poziva, prikupljanje i obradu pristiglih projektnih prijedloga.

U fazi provedbe, Radna skupina koordinira nositelje mjera koje su detaljnije razrađene u sklopu ovoga dokumenta. Pored toga, Radni tim od nositelja mjera prikuplja informacije o rezultatima provedbe samih mjera te nakon analize prikupljenih informacija donosi Izvješće o provedbi strateškog programa.

7.2.2. Općina Velika Ludina

U Statutu Općine Velika Ludina utvrđeno je kako je Općina Velika Ludina samostalna u odlučivanju u poslovima iz samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom te podliježe samo nadzoru zakonitosti rada i akata tijela Općine.

Općina Velika Ludina u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje

- prostorno i urbanističko planiranje
- komunalno gospodarstvo
- brigu o djeci
- socijalnu skrb
- primarnu zdravstvenu zaštitu
- odgoj i osnovno obrazovanje
- kulturu, tjelesnu kulturu i šport
- zaštitu potrošača
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša
- protupožarnu i civilnu zaštitu
- promet na svom području
- te ostale poslove sukladno posebnim zakonima

Općina Velika Ludina obavlja poslove iz samoupravnog djelokruga sukladno posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka.

Tijela Općine Velika Ludina su Općinsko vijeće i Općinski načelnik.

Općinsko vijeće Općine Velika Ludina je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi akte u okviru djelokruga općine te obavlja druge poslove u skladu s Ustavom, zakonom i Statutom Općine.

Načelnik kao izvršno tijelo Općine saziva Radnu skupine i ostale dionike kada se razmatra Akcijski plan o provedbi Strateškog razvojnog programa. Osim toga, u slučaju potrebe, Načelnik predsjedava radom Radne skupine.

Općinsko vijeće kao predstavničko tijelo građana odobrava Izvješće o provedbi Strateškog razvojnog programa. Ono također surađuje s Radnim timom na način da mu upućuje svoje prijedloge ili primjedbe.

7.2.3. Upravni odjel

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Općine Velika Ludina, kao i poslova državne uprave prenijetih na Općinu Velika Ludina, ustrojen je Jedinostveni upravni odjel – služba Općine Velika Ludina.

7.2.4. Javne službe

Općina Velika Ludina u okviru samoupravnog djelokruga osigurava obavljanje djelatnosti kojima se zadovoljavaju svakodnevne potrebe građana na području komunalnih, društvenih i drugih djelatnosti za koje je zakonom utvrđeno da se obavljaju kao javna služba. Općina Velika Ludina osigurava obavljanje navedenih djelatnosti osnivanjem trgovačkih društva, javnih ustanova, drugih pravnih osoba i vlastitih pogona.

Općina Velika Ludina nadzire rad i vodi brigu o racionalnom i zakonitom radu trgovačkih društava i ustanova u svom vlasništvu, a trgovačka društva, odnosno ustanove su obvezni redovito izvještavati o svom radu i poslovanju u rokovima sukladno zakonu i odlukama Općinskog vijeća.

U provedbi Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina općinske javne službe imaju važnu ulogu budući da su one nositelji pojedinih mjera.

7.2.5. Javni sektor

Lokalne, županijske i državne institucije imaju bitnu ulogu u provedbi Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina. Ovisno o svom području djelovanja, one su uključene u pripremu i provedbu aktivnosti predviđene različitim mjerama. Pregled najvažnijih institucija javnog sektora, ovisno o područjima djelovanja dan je u nastavku:

- Gospodarsko stanje – Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Sisak, Hrvatska obrtnička komora - Obrtnička komora Sisak, Hrvatska turistička zajednica - Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU.
- Demografska kretanja i ljudski resursi – županijske i lokalne odgojno-obrazovne ustanove, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Hrvatski zavod za zapošljavanje.
- Razvoj infrastrukture i kvaliteta života – Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije, Hrvatske šume, Hrvatske vode, Hrvatske ceste, Županijska uprava za ceste, županijska razvojna agencija SI-MO-RA.

7.2.6. Civilno društvo

Nekoliko organizacija civilnog društva okupljaju lokalno stanovništvo radi ostvarenja zajedničkih ciljeva u raznim područjima rada (kultura, sport, gospodarstvo, socijalna uključenost itd.). Budući da od djelovanja organizacija civilnog društva čitava zajednica ostvaruje korist, njihovo uključivanje u provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina je neophodno. Pored toga, organizacije civilnog društva orijentirane su na vanjske izvore financiranja te zbog toga posjeduju veliko iskustvo u pripremi i provođenju projekata. Posebice je potrebno naglasiti razvojnu ulogu Lokalne akcijske grupe Moslavina čiji je član i općina Velika Ludina.

7.2.7. Privatni sektor

Zbog velike važnosti za čitavu zajednicu, u provedbu Strateškog razvojnog programa uključeni su predstavnici privatnog sektora. Njihova uloga je posebice značajna za pokretanje lokalnog gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta. Upravo je snažan privatni sektor neophodan za napredak svake zajednice i povećanje kvalitete života. Uvažavanje prijedloga i iskustva predstavnika privatnog sektora, prilikom provedbe mjera namijenjenih pokretanju gospodarstva, olakšat će ostvarenje zacrtanih strateških ciljeva, prioriteta i mjera.

7.3. Financijski okvir

Financijski okvir provedbe SRP-a i dostupni izvori financiranja

Uspostava financijskog okvira je jedan od najvažnijih koraka u procesu strateškog planiranja. U njemu je dana okvirna alokacija raspoloživih financijskih sredstava za realizaciju pojedine mjere. Detaljna alokacija financijskih sredstava prikazana je u sklopu Akcijskog plana za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina. Na taj način moguće je optimalno korištenje raspoloživih financijskih sredstava ovisno o potrebama koje se mogu mijenjati svake godine. Izrađeni financijski okvir služi kao indikator uspješnosti provedbe Strateškog razvojnog programa općine. Naime, usporedbom iznosa uložениh sredstava i ostvarenih rezultata po strateškim ciljevima može se utvrditi opravdanost uložениh sredstava.

Proračun Općine je najvažniji izvor financijskih sredstava za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina. Pored općinskog proračuna, drugi izvori financijskih sredstava za provedbu Strateškog razvojnog programa su:

Proračun Sisačko-moslavačke županije – budući da je realizacija zacrtanih strateških ciljeva i u interesu Sisačko-moslavačke županije, radi njihovog ostvarenja bit će osigurana financijska sredstva iz županijskog proračuna (sredstvima Programa javnih potreba (prosvjeta, kultura, šport, socijalna skrb, zdravstvo i sl.)

Proračun Republike Hrvatske - status ruralnog područja i usklađenost Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina s nacionalnim strateškim dokumentima omogućuje financiranje iz nacionalnih fondova

Fondovi Europske unije – zbog ograničenih financijskih sredstava u lokalnom, županijskom i državnom proračunu, veliku važnost za uspješnu provedbu Strateškog razvojnog programa imaju bespovratna sredstva iz fondova EU. Činjenica da je navedeni izvor financiranja dostupan različitim korisnicima, njihovo uspješno korištenje je neophodno za provedbu Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina.

U financijskom razdoblju 2014. - 2020. Republici Hrvatskoj je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno 10.676 milijardi eura. Od tog iznosa 8.397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2.026 milijardi eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva. Operativni programi Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020. i Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020. predstavljaju okvir za korištenje dodijeljenih sredstava iz ESI fondova.

Tablica br. 18: Raspodjela alokacije iz ESI fondova za RH 2014. – 2020.

ESI fond	Alokacija (EUR)
Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	4.321.499.588
Kohezijski fond	2.559.545.971
Europski socijalni fond (ESF)	1.516.033.073
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	2.026.222.500
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	252.643.138
UKUPNO	10.675.944.270

Izvor: <https://razvoj.gov.hr/>

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR/ERDF)

Europska komisija odobrila je Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020., čime je otvoren put za korištenje 6.881 milijarde eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda.

Cilj operativnog programa

Programom se provodi kohezijska politika EU-a i doprinosi cilju *Ulaganje za rast i radna mjesta* kroz poticanje ulaganja u infrastrukturne investicije (u područjima prometa, energetike, zaštite okoliša, ICT-a) i pružanje potpore razvoju poduzetništva i istraživačkih djelatnosti.

Raspodjela po području financiranja

Grafikon 3: Raspodjela po područjima financiranja

Izvor: <https://razvoj.gov.hr/>

Prioritetne osi OP-a Konkurentnost i kohezija su:

Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija, korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije, poslovna konkurentnost, promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, klimatske promjene i upravljanje rizicima, zaštita okoliša i održivost resursa, povezanost i mobilnost, socijalno uključivanje i zdravlje, obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje.

Korisnici sredstava OP-a, odnosno potencijalni prihvatljivi prijavitelji projekata su jedinice lokalne/regionalne samouprave, mali i srednji poduzetnici, znanstveno-istraživački sektor te civilni i privatni sektor.

Europski socijalni fond – ESF

Europska komisija odobrila je Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020., čime je otvoren put za korištenje novca iz Europskog socijalnog fonda.

Europski socijalni fond jedan je od temeljnih strukturnih instrumenta Europske unije kojim se državama članicama pruža potpora za ulaganje u ljudski kapital i jačanje konkurentnosti europskog gospodarstva. Aktivnosti financirane iz sredstava Europskog socijalnog fonda pomažu ljudima da unaprijede svoje vještine i lakše se integriraju na tržište rada, usmjerene su na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te na poboljšanje učinkovitosti javne uprave.

Cilj operativnog programa

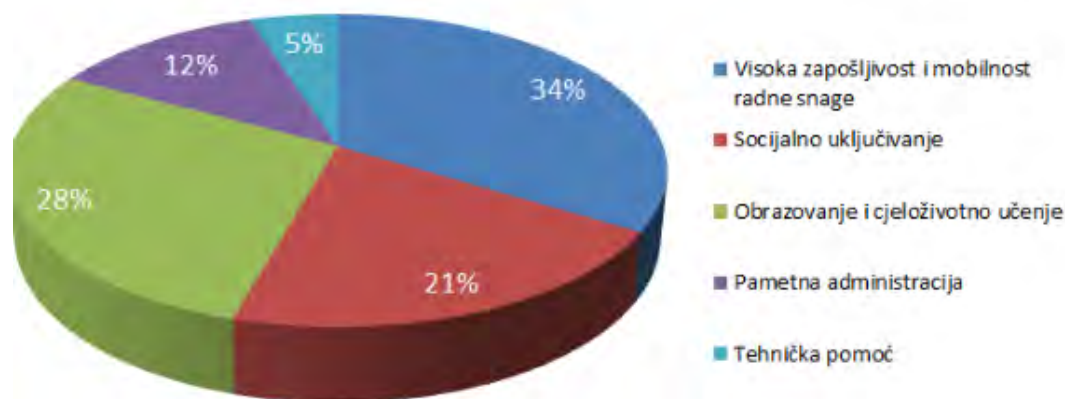
Osnovni cilj Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Njegova je ukupna vrijednost 1,85 milijardi eura, od čega se 1,58 milijardi financira iz proračuna Europske unije, uključujući 66 milijuna eura iz Inicijative za zapošljavanje mladih.

Operativnim su programom razrađena ulaganja u četiri temeljna područja:

- Više od trećine sredstava namijenjeno je mjerama za potporu pristupu održivom i kvalitetnom zapošljavanju nezaposlenih osoba. Naglasak je osobito stavljen na učinkovite mjere aktivne politike tržišta rada za mlade, dugotrajno nezaposlene, žene i starije radnike, kao i na preventivne mjere za smanjenje rizika od gubitka radnih mjesta u izmijenjenim gospodarskim prilikama
- Oko 28 posto proračuna OP-a investirat će se u osiguravanje adekvatnog usklađenja znanja i vještina s potrebama tržišta rada i u tom će se smislu poticati tercijarno obrazovanje, strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje te poboljšanje pristupa kvalitetnom obrazovanju
- Aktivnosti vezane uz područje socijalnog uključivanja predviđaju promicanje socijalne i ekonomske jednakosti, suzbijanje diskriminacije, prijelaz s institucionalne skrbi na skrb u zajednici, poboljšanje dostupnosti i održivosti socijalnih i zdravstvenih usluga, kao i poticanje društvenog poduzetništva
- Potpora javnoj upravi obuhvaćena je kroz aktivnosti poboljšanja kapaciteta i usluga javne uprave, uključujući bolje upravljanje javnim financijama, razvoj e-uprave i borbu protiv

korupcije. Predviđa se i promicanje javnog dijaloga, partnerstva i jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i socijalnih partnera. U pravosuđu se osobit naglasak stavlja na poboljšanje učinkovitosti i neovisnosti.

Grafikon 4: Raspodjela sredstava po području financiranja

Izvor: <https://razvoj.gov.hr/>

Prihvatljivi potencijalni prijavitelji su jedinice lokalne/regionalne samouprave, javne i obrazovne ustanove, poslodavci i udruge.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj - EPFRR

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) predstavlja jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija Europske unije. Ruralni razvoj, kao drugi stup ZPP financiran je sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR).

Ukupna alokacija za Program ruralnog razvoja 2014. - 2020. iznosi 2.383 milijarde eura, od čega će se 2.026 milijardi eura financirati iz Europskog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), a ostatak iz sredstava nacionalnog proračuna Republike Hrvatske.

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. službeno je odobren 26. 5. 2015. godine te je njime definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće.

Ciljevi programa su poticati konkurentnost poljoprivrede, osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama te postići uravnotežen teritorijalni razvoj ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta.

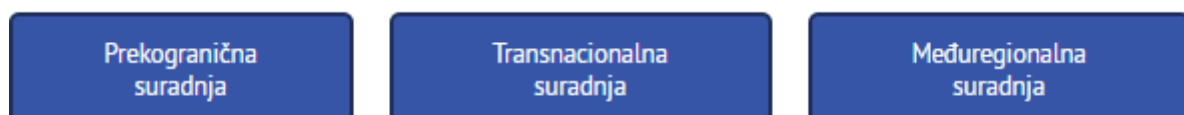
Prioriteti Programa ruralnog razvoja RH su: promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi; povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama; promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi; obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo; promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru te promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima.

Potencijalni korisnici sredstava Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020. su jedinice lokalne/regionalne samouprave (do 5000 ili 10 000 stanovnika), lokalne akcijske grupe i obiteljska poljoprivredna gospodarstva, šumoposjednici, mladi poljoprivrednici.

Teritorijalna suradnja

Europska teritorijalna suradnja, kao drugi cilj kohezijske politike za razdoblje 2014. - 2020. odnosi se na stvaranje podloge za razvoj koordinirane, sustavne i strateški usmjerene suradnje na lokalnoj, regionalnoj i središnjoj državnoj razini s partnerima iz susjednih zemalja i ostalih regija Europske unije. Time bi se kroz zajednički pristup na odgovarajućoj administrativno-teritorijalnoj razini smanjio negativan utjecaj granica i promovirala društveno-gospodarska kohezija.

Republika Hrvatska u ovom programskom razdoblju može sudjelovati u sva tri dijela europske teritorijalne suradnje:

Cilj prekogranične suradnje usmjeren je na rješavanje zajedničkih izazova koji su zajednički identificirani u pograničnim regijama, poput loše dostupnosti, posebno u odnosu na

povezivost informacijskih i komunikacijskih tehnologija i prometnu infrastrukturu, lokalnih industrija u opadanju, neodgovarajućeg poslovnog okruženja, nedostatka umreženosti između lokalnih i regionalnih uprava, niskih razina istraživanja i inovacija te preuzimanja informacijskih i komunikacijskih tehnologija, onečišćenja okoliša, sprečavanja rizika, negativnih stavova prema građanima susjednih zemalja te bi cilj trebao biti iskorištavanje neiskorištenih potencijala rasta u pograničnom području (razvoj prekograničnih objekata i klastera za istraživanja i inovacije, integracija prekograničnog tržišta rada, suradnja između obrazovnih institucija, uključujući sveučilišta, ili između zdravstvenih ustanova), uz istovremeno jačanje suradnje u svrhu općeg usklađenog razvoja Unije.

Kroz jačanje prekogranične suradnje u pograničnim područjima pridonosi se sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti hrvatskih pograničnih regija, smanjenju društvene i gospodarske nejednakosti među hrvatskim regijama i ujednačavanju njihova razvoja.

Program prekogranične suradnje koji mogu koristiti prijavitelji s područja cijele Sisačko-moslavačke županije je INTERREG IPA program prekogranične suradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014. - 2020.

Kroz jačanje transnacionalne i međuregionalne suradnje pridonosi se sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti hrvatskih regija, smanjenju društvene i gospodarske nejednakosti među hrvatskim regijama i ujednačavanju njihova razvoja.

Dostupni programi transnacionalne suradnje za cijelo područje RH su:

Program transnacionalne suradnje INTERREG V-B Mediteran 2014. - 2020.

Program transnacionalne suradnje INTERREG V-B Dunav 2014. - 2020.

INTERREG V-B Jadransko-jonski program transnacionalne suradnje 2014. - 2020.

Program transnacionalne suradnje INTERREG Središnja Europa 2014. - 2020.

Međuregionalna suradnja

Pristupanjem u Europsku uniju Republici Hrvatskoj se otvorila mogućnost sudjelovanja i u trećem dijelu europske teritorijalne suradnje – i to u sljedećim programima međuregionalne suradnje: ESPON, INTERACT III, INTERREG VC i URBACT.

Programi Unije u financijskom razdoblju 2014. - 2020.

Programi Unije predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama EU.

Potencijalnim prijaviteljima s područja cijele Republike Hrvatske dostupno je sudjelovanje u sjedećim Programima Unije 2014. - 2020: Kreativna Europa; Zdravlje za rast - Treći višegodišnji program EU u području zdravstva; Obzor 2020; Program za konkurentnost poduzeća i malih i srednjih poduzeća (COSME); Program EU za zaštitu potrošača 2014. - 2020; Mehanizam Unije za civilnu zaštitu; Europa za građane; Program za zapošljavanje i socijalne inovacije; Erasmus +; LIFE program za zaštitu okoliša i klimatske akcije itd.

U svim navedenim programima jedinice lokalne samouprave ili dionici s njihovog područja su prihvatljivi prijavitelji u suradnji s partnerima iz drugih europskih država i regija.

7.4. Praćenje i vrednovanje

Praćenje i vrednovanje provedbe Strateškog razvojnog programa bit će utemeljeno na odredbama Akcijskog plana i redovitim objavama Javnih poziva za prikupljanje projektnih ideja u Bazu projekata Općine Velika Ludina.

Prilikom odabira aktivnosti i projekata koji doprinose provedbi Strateškog razvojnog programa općine Velika Ludina u sljedećem razdoblju utemeljeni su sljedeći kriteriji:

Podržana je vizija razvoja općine Velika Ludina, podržani su ciljevi i prioriteti razvoja općine Velika Ludina, mjere, aktivnosti i projekti odabrani su tako da podižu kvalitetu života lokalnog stanovništva i lokalne infrastrukture, ekonomski su, društveno i ekološki održivi, inovativni su i podižu ekonomsku i društvenu dodanu vrijednost.

Ukupnost projekata doprinosi ispunjenju ciljeva koji u konačnici dovode do dostizanja napretka izmjerenog pojedinačnim indikatorima navedenim uz svaku predloženu mjeru. Pokazatelji uspješnosti implementacije predloženih mjera izrađeni su za svaku mjeru pojedinačno. Vremenski plan provedbe pojedinačnih aktivnosti i projekata te vrijeme realizacije i odgovornost za realizaciju pojedinih mjera potrebno je utvrditi na početku razdoblja provedbe strategije, a ovisno o dostupnim sredstvima potrebnim za

implementaciju te potrebnim predradnjama i osiguranju provedbene dokumentacije pojedinih aktivnosti i projekata.

Osnovana radna skupina za pripremu i praćenje provedbe SRP-a zadužena je za godišnje praćenje provedbe mjera predloženih strategijom, praćenje realizacije vremenskih okvira te praćenje kretanja pokazatelja za pojedine mjere. Predlaže se i obveza izrade godišnjeg izvještaja o provedbi mjera od osoba zaduženih za provedbu pojedinih mjera i aktivnosti unutar mjera. Aktivnim praćenjem provedbe strategije moguće je ubrzati provođenje aktivnosti, utvrditi i upozoriti na eventualna kašnjenja te nadopuniti pakete mjera, aktivnosti i projekata ovisno o novim i novo utvrđenim okolnostima i promjenama.

8. ZAKLJUČAK

Strateški razvojni program općine Velika Ludina za razdoblje 2015. - 2020. najvažniji je planski dokument svih područja razvoja. Općina Velika Ludina pristupila je izradi strateškog razvojnog programa kako bi definirala smjer razvoja do 2020. godine, no i kako bi uključila širu javnost u planiranje i buduću provedbu strategije.

Na temelju postojećeg stanja i razvojnih potreba definirane su mjere kojima se želi potaknuti jačanje lokalnog gospodarstva i smanjenje nezaposlenosti, poboljšanje kvalitete života stanovnika, razviti društvenu infrastrukturu i lokalne usluge te očuvati okoliš, prirodu i kulturu. Osim što se ovim dokumentom definira smjer budućeg razvoja općine Velika Ludina, on predstavlja i temelj za korištenje bespovratnih sredstava iz nacionalnih i fondova EU budući da su njegovi strateški ciljevi, prioriteti i mjere usklađeni s onima u strateškim dokumentima donesenim na europskoj, nacionalnoj i županijskoj razini. Planirano korištenje bespovratnih sredstava iz nacionalnih i fondova EU je prilika za razvoj općine budući da sredstva iz općinskog proračuna nisu dostatna za provedbu svih planiranih mjera.

Za uspješnu provedbu i razvojne učinke strategije potrebno je uključivanje svih dionika, odnosno cijele zajednice, što će se postići redovitim informiranjem javnosti, objavom javnih poziva za prikupljanje projektnih ideja za bazu projekata i izradom godišnjih izvještaja o provedbi strategije.

9. PRILOZI

9.1. Popis grafikona

Grafikon 1: Udio pokrivenosti općine Velika Ludina širokopojasnom mrežom prema brzinama prijenosa podataka.....	32
Grafikon 2: Ukupna površina zemljišta OPG-a prema vrsti korištenja zemljišta u ARKOD sustavu na području Sisačko-moslavačke županije (korisnici poticajnih mjera)	46
Grafikon 3: Raspodjela po područjima financiranja	99
Grafikon 4: Raspodjela sredstava po području financiranja	101

9.2. Popis slika

Slika 1.....	6
Slika 2: Geografski položaj općine Velika Ludina.....	11
Slika 3.....	15
Slika 4.....	20
Slika 5: Osnovna škola Velika Ludina	27
Slika 6: Knjižnica i čitaonica Velika Ludina.....	28
Slika 7.....	41
Slika 8.....	42
Slika 9.....	43
Slika 10.....	44
Slika 11.....	46
Slika 12.....	48
Slika 13.....	50
Slika 14.....	59
Slika 15.....	59
Slika 16.....	65

9.3. Popis tabela

Tablica br. 1: Broj stanovnika općine Velika Ludina	21
Tablica br. 2: Dobna struktura stanovnika općine Velika Ludina	22
Tablica br. 3: Broj i gustoća stanovnika po jedinicama lokalne samouprave SMŽ.....	23
Tablica br. 4: Registrirana nezaposlenost u općini Velika Ludina 2011. – 2015. godine prema dobi i spolu	24
Tablica br. 5: Registrirana nezaposlenost u općini Velika Ludina 2011. – 2015. godine prema razini obrazovanja i spolu.....	24
Tablica br. 6: Prosječan broj nezaposlenih osoba po gradovima/općinama SMŽ.....	24
Tablica br. 7: Zaposleni na području SMŽ, stanje 31. 12. 2015. prema pravnim i fizičkim osobama ...	25
Tablica br. 8: Broj učenika OŠ Ludina i njenih područnih odjela	27
Tablica br. 9: Županijske i lokalne ceste na području općine Velika Ludina.....	31
Tablica br. 10: Prikaz korištenja brzina širokopojasnog pristupa 2-100 Mbit/s u Sisačko-moslavačkoj županiji	33
Tablica br. 11: Prikaz broja tvrtki po djelatnostima po godinama	38

Tablica br. 12: Površina zemljišta OPG-a prema vrsti korištenja zemljišta u ARKOD sustavu na području Sisačko-moslavačke županije (korisnici poticajnih mjera)	45
Tablica br. 13: Broj poljoprivrednih gospodarstava u općini Velika Ludina i županiji	47
Tablica br. 14: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja	47
Tablica br. 15: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema veličini parcela	47
Tablica br. 16: Uzgoj stoke u županiji i općini Velika Ludina na dan 31. 12. 2015.	48
Tablica br. 17: Ratarska proizvodnja na području općine Velika Ludina	49
Tablica br. 18: Raspodjela alokacije iz ESI fondova za RH 2014. – 2020.	98

9.4. Izvori podataka

Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, <https://razvoj.gov.hr/>

Ministarstvo poljoprivrede, <http://www.mps.hr/default.aspx>

Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, <http://www.mint.hr/default.aspx>

Ministarstvo poduzetništva i obrta, <https://poduzetnistvo.gov.hr/>

Ministarstvo gospodarstva, <http://www.mingo.hr/>

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Obnovljivi izvori energije, <http://oie.mingo.hr/>

Agencija za znanost i visoko obrazovanje, <https://www.azvo.hr/hr/>

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, <http://www.apprrr.hr/>

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, <http://bbzone.hakom.hr/>

Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Hrvatski zavod za zapošljavanje, <http://www.hzz.hr/>

Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Sisak, <http://www.hgk.hr/zupanijska-komora-sisak>

Sisačko-moslavačka županija, <http://www.smz.hr/site/>

Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije, <http://www.zpusmz.hr/>

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije,

<http://zastita-prirode-smz.hr/>

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, <http://turizam-smz.hr/>

Županijska uprava za ceste Sisačko-moslavačke županije, <http://www.zuc-sk.hr/>

Centar za socijalnu skrb Kutina, <http://www.czss-kutina.hr/>

LAG Moslavina, <http://lag-moslavina.hr/>

Općina Velika Ludina, <http://www.opcina-vludina.hr/>

Osnovna škola Ludina, <http://os-ludina.skole.hr/>